

PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego

Nr 7/8
(88/89)

lipiec
sierpień
2003

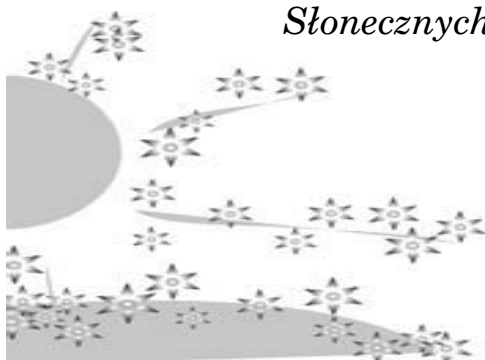
Rok IX

ISSN 1425-798X

fol. Maciej Dąbrowski

Profesor Wolfgang Straßburg, wiceprezes zarządu RWE AG, gościem JM Rektora UW.

Ślonecznych wakacji i zdrowego wypoczynku

życzy Czytelnikom

redakcja

PERSONALIA

● Nowy sekretarz stanu w MENiS

FRANCISZEK POTULSKI (l. 60), dotychczasowy przewodniczący sejmowej komisji edukacji, nauki i młodzieży (w Sejmie z SLD, od trzech kadencji), został wiceministrem edukacji narodowej i sportu do spraw szkolnictwa wyższego w miejsce prof. Tomasza Gobana-Klasa, powołanego do pracy w Krajowej Radzie

Radiofonii i Telewizji. Nowy sekretarz stanu w resorcie edukacji i sportu, absolwent Technikum Łączności w Gdańsku i Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego, od 36 lat uczy matematyki. Współautor książek ze zbiorami zadań matematycznych. Uczył także religioznawstwa. Absolwent studiów podyplomowych z politologii. Był pracownikiem Politechniki Gdańskiej, nauczycielem i dyrektorem zespołu szkół,

działaczem ZMW, ZSP, SZSP i ZNP, radnym i szefem Rady Wojewódzkiej SdRP w Gdańsku. Z organizacji zarządzania oświatą ma I stopień specjalizacji. Wykładowca w Wyższej Szkole Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych i Politycznych w Gdyni.

Jest pomysłodawcą cyklicznego konkursu plastycznego dla dzieci, którego tematyka uruchamia każdorazowo ich wyobraźnię; niektóre tematy konkursu to: „Echo”, „Cisza”, „Dusza”, „Wirus komputerowy”, „Głupota”. Należy do ekskluzywnego grona posiadaczy tytułu Zdobywca Korony Gór Polskich, wszedł bowiem na wszystkie najwyższe szczyty 28 pasm górskich w Polsce. Jego hobby to turystyka górską i opowiadanie dowcipów.

Żona jest polonistką; mają dwóch synów, absolwentów politologii.

● Polscy członkowie Europejskiej Akademii Nauk i Sztuk – z UWr. prof. JAN MOZRZYMAS

Do Europejskiej Akademii Nauk i Sztuk należą laureaci Nagrody Nobla:

Werner Arber, medycyna, 1978
Nicolai Basov, fizyka, 1964
Gerd Binnig, fizyka, 1986
Manfred Eigen, chemia, 1967
Ernst-Otto Fischer, chemia, 1973

Carleton Gajdusek, medycyna, 1976
Pierre Gilles de Gennes, fizyka, 1991
Robert Huber, chemia, 1988
Rudolf L. Mössbauer, fizyka, 1961
Erwin Neher, fizyka, 1991
Marshall Nirenberg, medycyna, 1968
Ilya Prigogine, chemia, 1977
Bert Sakmann, medycyna, 1991
Reinhard Selten, ekonomia, 1994
Joseph E. Stiglitz, ekonomia, 2001
Torsten Wiesel, medycyna, 1981

● Europejska Akademia Nauk i Sztuk ma 1237 członków z 56 państw. Wykaz pierwszych 15 państw (w kolejności liczby członków Akademii) przedstawia się następująco

1. RFN – 408
2. Austria – 166
3. USA – 73
4. Włochy – 55
5. Węgry – 53
6. Francja – 42
7. Hiszpania – 38
8. Szwajcaria – 34
9. Belgia – 30
10. Anglia – 29
11. Czechy – 29
12. Słowenia – 28
13. Polska – 22
14. Słowacja – 17
15. Rosja – 16

● Polskimi członkami Akademii są:

Z Gdańska: Stefan Angielski
Z Krakowa: Krzysztof Penderecki, Maria B. Sass-Gustkiewicz, Jacek Waltos, Jacek Woźniakowski, Andrzej Zoll
Z Lublina: Mieczysław A. Krapiec, Lucjan Pawłowski, Józef Życiński
Z Łodzi: Stanisław Fijałkowski
Z Opola: Alfons Nossol
Z Płocka: Stanisław Wielgus
Z Warszawy: Władysław Bartoszewski, Elżbieta Borowiecka, Nawojka Cieślińska, Jerzy Holzer, Ryszard Kapuściński, Łukasz Korolkiewicz, Stanisław Olszewski, Marek Jan Siemek, Andrzej Werner
Z Wrocławia: Jan Mozrzyimas

Prof. JAN KIEJSTUT MOZRZYMAS z Uniwersytetu Wrocławskiego, fizyk teoretyk, uczeń J. Rzewuskiego, kierownik Zakładu Teorii Pola (1988-97), prodziekan (1972-75) i dziekan (1981-84) Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii, rektor UWr. (1984-87), inicjator i współorganizator Studium Generale (od 1992),

członek Europejskiej Akademii Nauk i Sztuk w Salzburgu – sekcji Nauki Przyrodnicze (od 1994). Pola badawcze: teoria symetrii w fizyce oraz problematyka harmonii w przyrodzie.

- Europejska Akademia Nauk i Sztuk ma siedem sekcji:
Nauki Humanistyczne
Medycyna
Sztuka
Nauki Przyrodnicze
Socjologia, Prawo i Ekonomia
Nauki Techniczne i Ochrona Środowiska
Regiony Świata

Centralną siedzibą Akademii jest Salzburg. Głównymi sponсорami Akademii są Rząd Austrii i Unia Europejska.

• Nowy Zarząd Towarzystwa Niemiecko-Polskiego Uniwersytetu Wrocławskiego

prof. Norbert Heisig – prezydent
prof. Zdzisław Latajka – wiceprezydent
prof. Waldemar Kozuschek – sekretarz
prof. Ulrich Leuschner – skarbnik
Członkowie
prof. Norbert Conrads
dypl. inż. Peter Hübner
ks. prof. Jan Krucina
prof. Aleksandra Kubicz
prof. Ludwik Turko

Nowy zarząd Towarzystwa na kadencję 2003-2005 został wybrany na Walnym Zgromadzeniu Członków Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego, obradującego w Oratorium Marianum Uniwersytetu Wrocławskiego 31 maja 2003 roku.

ANDRZEJ WITKOWSKI zostali członkami Komitetu Ochrony Przyrody PAN na kadencję 2003-2006.

- Prof. JAN ŁOBODA i prof. UW. STANISŁAW CIOK weszli w skład Komitetu Nauk Geograficznych na kadencję 2003-2006.
- Ponadto prof. S. CIOK został członkiem Sekcji Geografii i Oceanologii (P04E) w KBN.
- Prof. ANDRZEJ ELŻANOWSKI i prof. ANDRZEJ DYRCZ powołani zostali w skład Komitetu Biologii Ewolucyjnej i Teoretycznej PAN na kadencję 2003-2006.

• Spotkanie Rektora z wieloletnimi pracownikami

4 lipca w Sali Senatu odbędzie się spotkanie Rektora Uniwersytetu z pracownikami, którzy osiągnęli w tym roku wiek emerytalny. Uroczystość będzie okazją do podziękowań za zaangażowanie i wieloletnią pracę w Uniwersytecie Wrocławskim. Zdarzy się, że ze względu na dużą liczbę studentów niektórzy pracownicy będą nadal służyć swoją wiedzą i doświadczeniem i pracować dydaktycznie i naukowo na rzecz swojej uczelni, lecz w innej formie zatrudnienia, wszyscy zaś nadal pozostaną członkami społeczności akademickiej, będą z nami na uroczystościach akademickich, na spotkaniach przedsięwzięciach, pozostaną niezaprzeczalnymi autorytetami i wzorcami do naśladowania

Dziękujemy za wszystko, co dotychczas dali z siebie innym i życzymy dobrego zdrowia, niespożytych sił duchowych i radości w życiu osobistym.

Szczere słowa uznania i podziękowania za wieloletnią pracę zostaną skierowane przez JM Rektora do: dr Krystyny Baczmańskiej (Wydział Filologiczny), dr. Witolda Berdowskiego (Wydział Filologiczny), mgr Danuty Bester (Biblioteka Uniwersytecka), dr. Zbigniewa Brynikowskiego (Oddział Katalogowania Ręcznego), prof. Ewy Bylińskiej (Wydział Nauk Przyrodniczych), prof. Janiny Dąbrowskiej (Wydział Nauk

fol. Maciej Dąbrowski

• Prof. Aleksandra Kubicz w Zarządzie EUSCEA

Podczas odbywającej się ostatnio w Uniwersytecie Wrocławskim II międzynarodowej konferencji EUSCEA – Europejskiego Stowarzyszenia Festiwalu Nauki – prof. Aleksandra Kubicz została wybrana do zarządu tego stowarzyszenia. Powstało ono w grudniu 2001 roku na zjeździe w Wiedniu. EUSCEA skupia organizatorów festiwalu nauki z 23 krajów.

• Zaszczytne funkcje i członkostwa pracowników Wydziału Nauk Przyrodniczych

- Prof. ARKADIUSZ KOZUBEK został ekspertem Komisji Europejskiej 6 Programu Ramowego, członkiem Komisji Polska 2000 Plus przy Prezydium PAN oraz członkiem Komitetu Biochemii i Biofizyki PAN.
- Prof. WIESŁAW FAŁTYNOWICZ, prof. LUDWIK TOMIAŁOJCÓ oraz prof.

Przyrodniczych), prof. Janusza Drożdżyńskiego (Wydział Chemii), prof. Andrzeja Dyrca (Wydział Nauk Przyrodniczych), dr Krzysztofa Górnicza (Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii), mgr Stefani Gromnej (Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych), prof. Norberta Honszy (Wydział Filologiczny), dr. Jana Jeżewskiego, (Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii), dr. Antoniego Kuczyńskiego (Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych), mgr. Michała Kuczyńskiego (Biblioteka Uniwersytecka), prof. Michała Mierzejewskiego (Wydział Nauk Przyrodniczych), dr. Tadeusza Nowakowskiego (Wydział Chemii), dr. Artura Pilaka (Wydział Filologiczny), prof. Henryka Pisarka (Wydział Nauk Społecznych), prof. Telesfora Poźniaka (Wydział Filologiczny), prof. Feliksa Przybyłaka (Wydział Filologiczny), dr. Władysława Pyszyńskiego (Wydział Nauk Przyrodniczych), prof. Franciszka Rosińskiego (Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych).

AKTUALNOŚCI

Nowelizacja rozporządzenia MENIS dot. kierunków studiów

● Od 25 czerwca obowiązuje znnowelizowane rozporządzenie ministra edukacji narodowej i sportu zmieniające rozporządzenie z 28 marca 2002 r. w sprawie warunków, jakie powinna spełniać uczelnia, aby utworzyć i prowadzić kierunek studiów, oraz nazw kierunków studiów (Dz. U. nr 101, poz. 933).

Europeistyka i energetyka – to dwa nowe kierunki studiów w szkołach wyższych. Dotychczasowy kierunek bibliotekoznawstwo i informacja naukowo-techniczna będzie teraz nazywać się informacja naukowa i bibliotekoznawstwo. Wychowanie techniczne stanie się edukacją techniczno-informatyczną.

Znnowelizowane rozporządzenie pozwala spełnić warunek utworzenia studiów magisterskich (prowadzenie badań naukowych w dyscyplinach odpowiadających kierunkom studiów) już wtedy, gdy uczelnia przedstawi plan badań naukowych, które będą realizowane w uczelni na tym kierunku, oraz poda źródła ich finansowania.

Zmieniają się także przepisy dotyczące wliczania do minimum kadrowego uczelni pracujących cudzoziemców. Na niektórych kierunkach studiów może być ich trzech (filologia), na innych – jeden (np. na administracji w wyższej szkole zawodowej), a na jeszcze innych – dwóch. Są oni uwzględniani, co precyzuje poprawka do ustawy, przy obliczaniu obowiązkowej proporcji liczby nauczycieli akademickich do liczby studentów.

Od 1 października wejdzie w życie przepis tego rozporządzenia pozwalający na wliczanie naukowców do minimum kadrowego więcej niż jednej uczelni.

Wyprawa naukowa „Spitsbergen 2003”

● Pierwsi uczestnicy ekspedycji naukowej pod kierownictwem dr. Jerzego Pereymy i dr. Krzysztofa Migala odплыli 25 czerwca statkiem „Horyzont” Wyższej Szkoły Morskiej w Gdyni do Stacji PAN i Stacji im. S. Baranowskiego Uniwersytetu Wrocławskiego do zatoki Hornsund na Spitsbergenie.

Pozostali uczestnicy, pracownicy naukowci Uniwersytetu Wrocławskiego, wrocławskiej Akademii Rolniczej oraz Karonoskiego Parku Narodowego, odlecają z Wrocławia do Longyearbyen – stolicy Spitsbergenu 6 lipca via Kopenhaga-Oslo-Tromsø.

Powrót uczestników planowany jest na 15 sierpnia. Na Spitsbergenie pozostanie cały rok m.in. dr Krzysztof Migala – kierownik Stacji PAN oraz doktorant z Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego.

Patronat nad wyprawą objęli JM Rektor UWr. prof. Zdzisław Latajka, Prezydent Wrocławia Rafał Dutkiewicz oraz Komendant Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu insp. Andrzej Matejuk.

Organizatorzy festiwalu nauki na międzynarodowej konferencji EUSCEA w UWr.

● 13 czerwca w piątek na Uniwersytecie Wrocławskim spotkali się organizatorzy festiwalu nauki z 17 krajów Europy na

II międzynarodowej konferencji EUSCEA – Europejskiego Stowarzyszenia Festiwalu Nauki. Powstało ono w grudniu 2001 roku na zjeździe w Wiedniu. EUSCEA skupia organizatorów festiwalu nauki z 23 krajów, którzy wspólnie zamierzają starać

foto: Maciej Dąbrowski

się o unijne pieniądze. Unia Europejska przywiązuje dużą wagę do popularyzacji nauki, pokryła więc część kosztów wrocławskiej konferencji. Ponadto zespoleni szefowie festiwali będą mogli wymieniać swoje doświadczenia i imprezy. Organizatorem konferencji była prof. Aleksandra Kubicz z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Konferencji zorganizowanej w ramach obchodów 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego patronował rektor Uniwersytetu prof. Zdzisław Latajka, który podjął gości obiadem. Przybyli na konferencję powitani zostali wrocławskim hejnałem festiwalowym na trzy trąbki. W niedzielę zwiedzili Wrocław i Kotlinę Kłodzką.

W części roboczej spotkania omówione zostały dwa tematy: współpraca z mediami oraz marketing i reklama. Podczas dwudniowych obrad wykładowcy z Niemiec, Anglii i Polski wygłosili kilka wykładów połączonych z warsztatami. W konferencji uczestniczyło 30 osób z 17 krajów, m.in. z Hiszpanii, Portugalii, Wielkiej Brytanii, Malty, Belgii, Skandynawii i in. Temat współpracy z mediami przedstawił m.in. Piotr Kossobudzki, redaktor czasopisma „Wiedza i Życie”. Jego wykład pt. „How to make a scientist speak? bringing science to the public” wzbudził duże zainteresowanie; podkreślił, że o ile amerykańscy uczeni chwalą się i intensywnie promują to, co udało im się osiągnąć, a nawet, co planują zrobić, o tyle polscy naukowcy nie docierają do przeciętnego podatnika, często wręcz uważają, że popularyzacja nauki nie jest godna prawdziwego uczonego.

– Uczestnicy konferencji byli zauroczeni Wrocławiem – z satysfakcją mówi prof. Aleksandra Kubicz. – Wszyscy byli po raz pierwszy we Wrocławiu, a zdecydowana większość nawet w Polsce. Wielu z nich, szczególnie z zachodniego obrzeża Europy sądziło, że przyjedzie do prowincjonalnego miasteczka, a tymczasem zobaczyli miasto o dużej tradycji, pięknej architekturze i z 300-letnim uniwersytetem. Delegaci zostali przyjęci przez Barbarę Zdrojewską, przewodniczącą Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia oraz kilku radnych w Sali Radnych w Ratuszu. Historia naszego miasta oraz piękno Ratusza zrobiły na nich ogromne wrażenie.

– Delegaci i zarząd EUSCEA nie szczędzą nam pochwał, podkreślają doskonałą organizację – dodaje prof. Kubicz. – Chwalili zespół organizujący konferencję (Elżbieta Płoszczań-ska, Anna Fogtman, Krystyna Socha), stronę internetową konferencji (Ireneusz Tarnawski) oraz wspaniałą atmosferę, do której przyczyniła się również piękna pogoda, która pozwoliła na zorganizowanie obiadu pożegnalnego w Rynku, w ogródku Restauracji Dworu Polskiego.

Konferencja odbywała się w nowym budynku Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii, w doskonale wyposażonej w najnowocześniejsze urządzenia multimedialne sali konferencyjnej. Pierwsza konferencja EUSCEA odbyła się w Niemczech, podczas której prof. Kubicz zaprezentowała Dolnośląski Festiwal Nauki. Spodobał się, bo oprócz nauk ścisłych prezentuje nauki humanistyczne, a także jest organizowany bez wielkiego budżetu i marketingu. Festiwale na Zachodzie dysponują dużymi pieniędzmi i są organizowane przez wyspecjalizowane firmy. Festiwal Nauki we Wrocławiu narodził się spontanicznie i organizowany jest przez środowisko akademickie.

Odbyły się wybory nowego zarządu EUSCEA, w skład którego weszła również prof. Aleksandra Kubicz.

Uczeni warszawscy na Pikniku Naukowym

● W sobotę 14 czerwca w Warszawie, na Rynku Nowego Miasta i na Podzamczu, zorganizowany został VII Piknik Naukowy Polskiego Radia Bis, pod patronatem medialnym „Rzeczpospolitej”. Zaprezentowano najbardziej aktualne badania naukowe. Motywem wiodącym było DNA. Mija właśnie 50. rocznica odkrycia w Wielkiej Brytanii „podwójnej spirali”. British Council zbudował z tej okazji 2,5-metrowy model DNA. Został on opracowany przez Uniwersytet Keele i Laboratorium Deresbury. Jak donosi „Rzeczpospolita” podstawowy element modelu przygotował sam prof. Francis Crick, noblista, współodkrywcą DNA.

Główny Urząd Miar przybliżył problemy związane z czasem. Urząd Probierczy zaprezentował metodę określania zawartości metali szlachetnych. Centrum Badań Wysokociśnieniowych PAN i Wojskowa Akademia Techniczna zademonstrowały przebieg polskiej nauki, czyli tzw. niebieski laser.

Naukowcy z Instytutu Chemii Fizycznej PAN przybliżyli wiedzę o ciekłych kryształach oraz o zjawisku, dzięki któremu świecą robaczki świętojańskie.

Fizycy z Uniwersytetu Warszawskiego przeprowadzili doświadczenia ukazujące naturę wody, powietrza i płomienia. Z kolei fizycy z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego pokazali skroplony azot i skutki zanurzania w nim przedmiotów.

Centrum Badań Kosmicznych PAN przedstawiło najnowsze europejskie i polskie osiągnięcia w badaniach kosmosu, w tym urządzenia do badania Marsa.

Muzeum Techniki przygotowało wystawę o dziejach oświetlenia, a Politechnika Warszawska wprowadziła zwiedzających w świat robotów i automatyki – zwiedzający oglądali urządzenia skonstruowane w ostatnich latach.

Akademia Medyczna odkryła tajniki pracy serca i przeszczepiania organów. Warszawscy archeolodzy zaprezentowali sztukę konserwatorską, technikę kowalską i sposób wykorzystania zdjęć lotniczych, a także animację komputerową, jak budowano średniowieczny gród.

Ze spotkania z geografami z Uniwersytetu Warszawskiego widzowie wynieśli wiedzę o procesach i zjawiskach zachodzących w atmosferze i naturalnych przyczynach zmian klimatycznych.

Nagroda Kulturalna Śląska dla prof. Norberta Honszy z UW.

● 21 czerwca w Auli Uniwersyteckiej w Getyndze Nagrody Kulturalne Śląska odebrali: uniwersytecki germanista prof. Norbert Honsza, Olga Tokarczuk – pisarka, Horst Fuhrmann – urodzony w Kluczborku historyk, prezydent Bawarskiej Akademii Nauk, Dieter Hildebrandt – pisarz, aktor, pochodzący z Bolesławca.

Prof. Norbert Honsza jako profesor kontraktowy współpracuje z uniwersytetami w Bochum, Hamburgu, Siegen. Wydaje „Germanica Wratislaviensia”, wydał wiele opracowań dwudziestowiecznej literatury i kultury niemieckiej, bada stosunki polsko-niemieckie w literaturze i kulturze. Animator dialogu polsko-niemieckiego, organizator wielu konferencji międzynarodowych.

Nagrody przyznawane są od 1977 roku (Polakom – od roku 1991) przez władze Dolnej Saksonii. Honorowani są twórcy pochodzący ze Śląska i pielęgnujący dziedzictwo kulturowe tego regionu. Laureatami byli dotychczas m.in. poeta Tadeusz Różewicz, pianista i dyrygent Christoph Eschenbach, historyk Norbert Conrads, reżyser Jan Jakub Kolski, malarka Krzesława Maliszewska.

Kościół Garnizonowy podniesiony do rangi bazyliki mniejszej

● „Trudne dzieje wrocławskiej fary. Historia kościoła św. Elżbiety Węgierskiej we Wrocławiu” – to tytuł konferencji, która odbyła się 17 czerwca w sali sesyjnej ratusza. O historii kościoła mówili w swoich wykładach prof. Rościszewski Żerelik i prof. Jan Harasimowicz z Uniwersytetu Wrocławskiego. W niedzielę 22 czerwca Kościół Garnizonowy, perła gotyku, podniesiony został do rangi bazyliki mniejszej. Będzie pierwszą bazyliką we Wrocławiu i w siłach zbrojnych.

Początki tej świątyni sięgają XIII wieku. W roku 1525 przejęli ją protestanci. Po drugiej wojnie światowej kościół stał się świątynią garnizonową i sprawuje nad nim opiekę Wojsko Polskie. Odbywają się tu centralne uroczystości religijno-patriotyczne z udziałem władz miejskich i wojewódzkich oraz przedstawicieli służb mundurowych

Budynek Wydziału Prawa w 2002 r. najładniejszy

● W kategorii użyteczności publicznej w roku 2002 za najładniejszy uznany został budynek Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii przy ul. Uniwersyteckiej 7 i Kuźnicznej 42. Jego projektantami są: Zbigniew Maćków, Bartłomiej Witwicki, Juliusz Erdman, Jakub Likus, Grzegorz Siergiej.

Zespół domków na osiedlu „Pod skrzydłami” przy ul. Bajana

fol. Maciej Dąbrowski

zwyciężył w kategorii mieszkalno-usługowej. Konkurs architektoniczny organizuje od 15 lat Klub Budowniczych Towarzystwa Miłośników Wrocławia. Rozstrzygnięty został też X konkurs na najładniejsze wnętrza Wrocławia 2002 roku. Spodobały się jury Clinique Cafe Club przy ul. Ofiar Oświęcimskich, pub Dobre Czesy przy ul. Szajnochy 11. W kategorii domków jednorodzinnych wybudowanych w latach 1997-2002 zwyciężył dom przy ul. Mickiewicza 20c-f.

Rok osób niepełnosprawnych

● Rok 2003 został ogłoszony Europejskim Rokiem Osób Niepełnosprawnych. W telewizji zaczęto nadawać reklamy społeczne, które obligowały widzów do refleksji nad pytaniem, padającym z ust osoby niepełnosprawnej: „Czy naprawdę jesteśmy inni?”.

Problemy osób niepełnosprawnych, również nam, studentom Pedagogiki, nie były obce. Poruszane na zajęciach zagadnienia uwarściły nas na sytuację niepełnosprawnych i pobudziły do działania. W związku z tym, że nasi znajomi ze studiów poruszają się na wózkach inwalidzkich, a budynek Instytutu przy ul. Dawida nie jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych postanowiliśmy przeprowadzić akcję, która miała na celu zebranie podpisów pod petycją w sprawie dostosowania budynku, a także zmusić do refleksji nad codziennością osób niepełnosprawnych.

Rozważania te przeniosły się na grunt spotkań Koła Naukowego „PAJDEJA” i zaowocowały realizacją happeningu, który odbył się 8 kwietnia br., pod hasłem „KAŻDY INNY – WSZYSCY RÓWNI”. W trakcie jednodniowej akcji rozdawaliśmy informatory i ulotki przybliżające sytuację osób niepełnosprawnych w krajach Unii Europejskiej oraz zebraliśmy 561 podpisów pod petycją, którą skierowaliśmy do JM Rektora Uniwersytetu. Podpisy składali studenci, pracownicy Instytutu, oraz słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku, co świadczy o randze tego problemu dla naszej społeczności. Treść pisma oraz zdjęcia z happeningu można zobaczyć na stronie internetowej Instytutu Pedagogiki www.pedagogika.uni.wroc.pl. Happening, który zorganizowaliśmy, stał się pretekstem do zasygnalizowania problemu niedostosowania architektonicznego budynków uniwersyteckich do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Kamila Rudnicka

Studencki „Dyplomata”

● W maju 2003 ukazał się pierwszy numer periodyku Koła Naukowego Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego „Dyplomata”. Czasopismo wydawane przez Instytut Studiów Międzynarodowych jest w całości dziełem studentów, głównie członków KNSM.

„Dyplomata” poświęcony jest szeroko rozumianej tematyce międzynarodowej. Majowy numer zdominowała kwestia wojny w Iraku, sytuacji na Bliskim Wschodzie i polityki Stanów Zjednoczonych. Nie zabrakło również artykułów dotyczących Unii Europejskiej, w których autorzy próbują znaleźć odpowiedź na pytania, czy UE powinna mieć własne siły zbrojne oraz kim są dzisiejsi licealiści – euroentuzjastami, czy może eurosceptykami. Na uwagę zasługują dwa artykuły, w których na przykładzie interwencji w Iraku oraz prac Międzynarodowego Trybunału Karnego zwrócona została uwaga na relatywizację praw człowieka przez demokratyczne mocarstwo – USA. W „Dyplomacie” obok tekstów publicystycznych znaleźć można także relacje z bieżącej działalności Koła Naukowego studentów stosunków międzynarodowych.

Ewa Rudnik

Trzeci numer „Zeszytów Naukowych KWSM”

● W ramach działalności wydawniczej Koła Wschodnioeuropejskiego Stosunków Międzynarodowych, dzięki wsparciu władz Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Studiów Międzynarodowych, ukazał się w czerwcu 2003 r. kolejny – trzeci – numer „Zeszytów Naukowych KWSM”.

Numery „ZN KWSM” – aktualny oraz poprzedni, poświęcony Mołdawii – dostępne są w trakcie roku akademickiego w bibliotece Koła (sala 19, ul. Koszarowa 3). Można je także nabyć w punkcie handlowym mieszczącym się w Instytucie przy ul. Koszarowej 3.

Wszelkie informacje dotyczące działalności wydawniczej KWSM można zawsze uzyskać za pośrednictwem naszej strony internetowej – www.kwsm.senatorska.com, lub pisząc na adres: kwsm_kolo@interia.pl

Agnieszka Kielbaska

Wakacyjne propozycje

● Ukazał się kieszonkowy przewodnik „Muzea Dolnego Śląska”, wydany przez Agencję Wydawniczo-Reklamową CO JEST GRANE. Prezentuje 45 dolnośląskich muzeów.

Są to: Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, Muzeum Filamentistyczne w Bystrzycy Kłodzkiej, Muzeum Regionalne w Chojnowie, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie, Muzeum Regionalne w Jaworze, Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze, Zamek Bolków, Skansen Uzbrojenia WP w Jeleniej Górze, Dom Carla i Gerharta Hauptmanów w Szklarskiej Porębie, Zamek Grodno w Jugowicach, Muzeum Tkactwa Dolnośląskiego w Kamiennej Górze, Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, Miejskie Muzeum Zabawek w Karpaczu Górnym, Muzeum Ziemi Kłodzkiej w Kłodzku, Muzeum Miedzi w Legnicy, Muzeum Bitwy Legnickiej w Legnickim Polu, Muzeum Regionalne w Lubaniu, Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, Muzeum Ślązańskie w Sobótce, Muzeum Mineralogiczne w Szklarskiej Porębie, Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej, Muzeum Dawnego Kupiectwa w Świdnicy, Małe Muzeum Ludowe u Kowalskich w Trzebnicy, Muzeum Kultu św. Jadwigi w Trzebnicy, Muzeum Regionalne w Trzebnicy, Muzeum w Wałbrzychu, Izba Pamiątek Regionalnych im. Józefa Głabiszewskiego w Ząbkowicach Śląskich, Muzeum Sprzętu Gospodarstwa Domowego w Ziębicach.

Muzea wrocławskie: Muzeum Architektury, Muzeum Archidiecezjalne, Muzeum Geologiczne na UWr., Muzeum Historyczne, Muzeum Sztuki Mieszczańskiej, Muzeum Militariów-Arsenał, Muzeum Archeologiczne, Muzeum Sztuki Cmentarnej, Muzeum Sztuki Medalierskiej, Muzeum Mineralogiczne na UWr., Muzeum Narodowe, Muzeum Etnograficzne, Panorama Raclawicka, Muzeum Poczty i Telekomunikacji, Muzeum Przyrodnicze UWr., Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego.

● Muzeum Geologiczne Uniwersytetu Wrocławskiego (ul. Cybulskiego 30) powstałe w latach 70. dzięki staraniom prof. J. Kłapińskiego i dr J. Gorczyce-Skałowej, zostało oficjalnie reaktywowane w 1981 r. W 1985 r. Muzeum otrzymało imię profesora Henryka Teisseyre (1903-1975), jednego z współtwórców polskiego ośrodka geologicznego we Wrocławiu.

Muzeum czynne: pon. i czw.: 9.00-17.00; wt., śr., pt.: 9.00-15.00.

● Muzeum Mineralogiczne Uniwersytetu Wrocławskiego (ul. Cybulskiego 30 i ul. Kuźnicza 22) to największe i najstarsze muzeum mineralogiczne w kraju. Zarejestrowane jest w Międzynarodowej Asocjacji Muzeów Mineralogicznych. Muzeum czynne: pon.-pt. 10.00-15.00.

● Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego (ul. H. Sienkiewicza) proponuje obejrzenie przedstawicieli kilku gatunków zwierząt już nieistniejących. Należą do nich ptaki: alka olbrzymia, gołąb wędrowny, papuga karolińska i kurobród nowozelandzki, a wśród ssaków tur, jeleni olbrzymi i australijski wilk workowaty.

Muzeum czynne: wt., śr., pt., sob. 10.00-15.00; czw., niedz. 10.00-18.00; pon. – nieczynne.

Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego (pl. Uniwersytecki 1) obejmuje: Aulę Leopoldyńską, Oratorium Marianum, Wieżę Matematyczną (41 m) i Salę Longchamps.

- Aula Leopoldyńska – największa i najbardziej reprezentacyjna sala gmachu głównego – to jedyne w Polsce tak dobrze zachowane świeckie wnętrza barokowe z pełnym wystrojem.
- Oratorium Marianum – to równie bogaty, jak Aula barokowy wystrój i wyposażenie, powstałe jako kaplica zakonna w latach 1728-1741. Po sekularyzacji zakonu jezuitów i powołaniu Uniwersytetu w 1811 r. wnętrze przekształcono w koncertową Salę Muzyczną. Występowali w niej wybitni muzycy: Johann N. Hummel, Anton Rubinstein, Ferenc Liszt, Johannes Brahms, Edward Grieg, Arthur de Greet, Apolinary Kątski i Henryk Wieniawski.
- Wieża Matematyczna – z tarasem widokowym to dawne, urządzone w 1791 r. przez jezuitę, profesora Uniwersytetu

L. A. Jungnitza Obserwatorium Astronomiczne z pierwszym przyrządem – wytyczoną na posadzce pomieszczenia Wieży linią południka 17°05'2". Jest to jedyny tego typu instrument zachowany w Polsce.

- Ekspozycja „300 lat Uniwersytetu Wrocławskiego 1702-2002” w Sali Longchamps prezentuje dzieła sztuki, cenne dokumenty historyczne, unikatowe instrumenty naukowe, okazy przyrody i pamiątki osobiste wybitnych uczonych. Muzeum ma profil historyczny, a jego zbiory są poświęcone dziejom uczelni począwszy od końca XV w. do czasów współczesnych. Muzeum czynne: Aula Leopoldyńska, Oratorium Marianum, Wieża Matematyczna, Sala Longchamps pon., wt., czw. 10.00-15.00; pt., sob., niedz. 11.00-17.00.

KRONIKA

Wjazd naukowy Prawników – sekcji historyczno-prawnej do Lwowa

□ W dniach 24-26 kwietnia 2003 r. grupa 34 studentów Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii, członków i sympatyków naszego Koła, pod opieką prof. Piotra Jurka oraz dr. Józefa Koreczuka przebywała na wyjazdowym seminarium w Uniwersytecie Lwowskim.

Po spotkaniu z Rektorem uczelni i studentami przekazaliśmy upominki od naszego wydziału. Odwiedziliśmy Bibliotekę Ossolińskich i cmentarz Łyczakowski, gdzie poznaliśmy szczegółowo jego historię, uroczyscie złożyliśmy wieniec, zapaliliśmy znicze na grobach m.in. Marii Konopnickiej i Gabrieli Zapolskiej i dokonaliśmy w imieniu Uniwersytetu Wrocławskiego wpisu w księdze pamiątkowej. Zwiedziliśmy także zabytki Lwowa.

Wyjazd ten pozwolił nam na poznanie choć w małym stopniu terenów, które w przeszłości należały do naszego państwa i obejrzenie wielu miejsc związanych z naszą historią. Stanowił bazę do refleksji i dyskusji w naszym gronie m.in. na temat: czy Polsce jest dzisiaj bliżej do Unii Europejskiej czy do tzw. „Błoku Wschodniego”?

Patryk Hebrowski

Spotkanie z Kanclerzem dolnośląskiego Business Center Club

□ 13 maja 2003 r. odbyło się spotkanie zorganizowane przez Koło Wschodnioeuropejskie Stosunków Międzynarodowych, którego gościem był Kanclerz Łoży Dolnośląskiej Business Center Club, były wojewoda wrocławski Janisław Muszyński. „Po pierwsze gospodarka”. Takie motto przyświecało wystąpieniu Janisława Muszyńskiego podczas spotkania ze studentami poświęconego „Roli Dolnego Śląska w poszerzonej Unii Europejskiej”. Kanclerz przedstawił pokrótce organizację przedsiębiorców, jaką jest Business Center Club. Jednak głównym tematem prelekcji było stanowisko BCC i pracodawców wobec Unii Europejskiej i miejsce, jakie w przyszłości zajmie w niej Dolny Śląsk.

Zdaniem Pana Muszyńskiego nasze województwo ma dużą szansę, aby stać się liderem w tej części Europy. Szczególnie istotna jest w tym zakresie współpraca z zaprzyjaźnionymi regionami w Republice Federalnej Niemiec i Republice Czeskiej. Jednak, aby tak się stało, jego zdaniem, potrzeba jeszcze dużo pracy, chęci i zaangażowania.

Kanclerz zachęcał studentów do wzięcia udziału w referendum unijnym, gdyż jego zdaniem, członkostwo Polski w UE to jedyna szansa na rozwój, a co za tym idzie – lepsze warunki życia dla Dolnoślązaków. Według ankiety przeprowadzonej przez BCC ponad 99% pracodawców zrzeszonych w tej organizacji jest za przystąpieniem do UE, gdyż poprawi to jakość oferowanych usług, powiększy rynek zbytu dla polskich towarów i da możliwość rozwoju szczególnie małym i średnim przedsiębiorstwom.

Podczas spotkania zaprezentowany został również program BCC dot. zreformowania polskiego systemu podatkowego i pod-

kreślona potrzeba oddzielania polityki od gospodarki w Polsce. Kanclerz Muszyński zaznaczył, że pozycja Dolnego Śląska jak i całego naszego kraju zależna jest od naszej kreatywności i pracy, dlatego na koniec swojego wystąpienia Kanclerz zachęcał słuchaczy do przedsiębiorczości.

Karolina Bieniek

Debata KWSM nt. Kaliningradu

□ 21 maja 2003 r. w Instytucie Studiów Międzynarodowych odbyła się zorganizowana przez sekcję Wschód-Zachód Koła Wschodnioeuropejskiego Stosunków Międzynarodowych debata pt. „*Kaliningrad – port Rosji w Unii Europejskiej*”. Podczas dyskusji poruszono następujące kwestie: stosunki Unia Europejska – Rosja, ze szczególnym uwzględnieniem unijnych inwestycji w Obwodzie Kaliningradzkim przedstawiła Anna Kimla, studentka III roku SM; kwestie związane z obowiązkami wprowadzenia przez Polskę wiz dla Rosjan w związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej omówił Szymon Araszkiewicz, student II roku SM; nastroje społeczne panujące w Kaliningradzie, związane z perspektywą sąsiedztwa z Unią Europejską zaprezentowała Anna Ruszel, studentka V roku SM, Fundacja „Kolegium Europy Wschodniej”.

Żywa dyskusja, jaka wywiązała się w oparciu o wysłuchane referaty, skoncentrowała uwagę przybyłych gości i członków KWSM przede wszystkim na społeczeństwie Kaliningradu.

Anna Kimla

„Terroryzm XXI wieku. Forum dyskusyjne” – Spotkanie 3

□ 27 maja 2003 r. w sali Koła Wschodnioeuropejskiego Stosunków Międzynarodowych odbyło się trzecie i ostatnie w tym semestrze spotkanie z cyklu „Terroryzm XXI wieku – Forum dyskusyjne” poświęcone przyszłości terroryzmu.

Tym razem odbyło się ono bez udziału szerszej publiczności, w wąskim gronie specjalistów, wśród których znaleźli się m.in.: dr Bartosz Bolechów i dr Zbigniew Cesarz – pracownicy naukowcy Instytutu Politologii, oraz zainteresowani tą problematyką studenci. Dyskusję poprzedziły wystąpienia dr. Bolechowa i Łukasza Ruckiego – studenta IV roku SM poświęcone przyszłości terroryzmu i zjawisku wojny asymetrycznej. Po wygłoszonych referatach nastąpiła ożywiona dyskusja moderowana przez prezesa Koła Wojciecha Kazaneckiego, w której w aktywny sposób uczestniczyli, oprócz prelegentów – dr Cesarz i studenci.

Michał Piekarski

KWSM w roku akademickim 2002/2003 – podsumowanie

□ Mijający rok był dla naszego koła studenckiego pierwszym, pełnym etapem aktywności w krótkiej – bo rozpoczętej w kwietniu 2002 r. – historii. Udało nam się w tym czasie osiągnąć niemało. Zorganizowaliśmy międzynarodową konferencję nt. Mołdawii i seminarium o NATO w przeddzień jego listopa-

dowego szczytu w 2002 r., wyjazdy naukowe na Białoruś i do Strasburga. Uczestniczyliśmy w konferencjach innych instytucji i kół naukowych w Petersburgu, Toruniu i Kijowie. Rozpoczęliśmy realizację cyklicznych spotkań w ramach projektów: „Terroryzm XXI wieku” i „Polska w Europie i na świecie oczami dyplomatów”, w ramach którego gościliśmy we Wrocławiu ambasadorów Estonii i Słowacji oraz Radcę Ambasady Białorusi. Udało się nam otworzyć własną bibliotekę i czytelnię, a praca działu wydawniczego zaowocowała trzema numerami „Zeszytów Naukowych KWSM”, w tym jednego poświęconego w całości Mołdawii. Wymienione przykłady to tylko część efektów pracy KWSM.

Należy podkreślić, że realizacja wielu z nich nie była by możliwa bez wsparcia władz Uniwersytetu Wrocławskiego, Wydziału Nauk Społecznych i Instytutu Studiów Międzynarodowych.

W tym miejscu kierujemy serdeczne podziękowania dla wszystkich tych, którzy wykazując często dużo cierpliwości i zrozumienia dla naszych inicjatyw, wspierali nasze wysiłki.

Agnieszka Kielbaska

Obrady Kolegium Rektorów

□ 27 maja 2003 r. posiedzenie Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola odbyło się w Akademii Sztuk Pięknych.

□ Papież Jan Paweł II przyjął z aprobatą inicjatywę Kolegium Rektorów uczczenia 25-lecia pontyfikatu i jednocześnie 50-lecia habilitacji ustanowionym specjalnie w tym celu, najwyższym honorowym wyróżnieniem środowiska akademickiego Wrocławia i Opola – Złotym Laurem Akademickim. Kolegium zwróciło się do Senatów Uczelni Wrocławia i Opola o podjęcie uchwał popierających tę inicjatywę. Projekt artystyczny Złotego Lauru Akademickiego oraz dyplomu zostanie przygotowany przez Akademię Sztuk Pięknych po rozstrzygnięciu ogłoszonego konkursu. Wykonanie powierzy się artyście – złotnikowi.

□ Rektorzy rozpatrywali zgłoszone kandydatury do dorocznej Nagrody Kolegium Rektorów za integrację środowiska akademickiego. Wybór laureata Nagrody nastąpi na czerwcowym posiedzeniu Kolegium. Wśród kandydatów są: red. Krzysztof Mroziewicz, prof. Tadeusz Szulc, b. rektor Akademii Rolniczej i gen. Ryszard Lackner, b. komendant-rektor Wyższej Szkoły Oficerskiej we Wrocławiu.

□ Prof. Ludwik Turko, pełnomocnik prezydenta Wrocławia, zapoznał rektorów z propozycją prezydenta Rafała Dutkiewicza, który dla wzmocnienia współpracy miasta ze środowiskiem akademickim Wrocławia podjął inicjatywę wykorzystania siedziby placówek i jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego jako miejsca praktyk i staży studentów. Rektorzy otrzymali wykaz jednostek organizacyjnych miasta oraz Wydziałów Urzędu Miejskiego, chętnych do przyjęcia w II półroczu praktykantów lub stażystów.

□ Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola w ramach kontynuacji współpracy z Urzędem Marszałkowskim objęło patronatem II edycję projektu Europejski Bank Kadr Dolnego Śląska. Marszałek Henryk Gołębiewski podziękował za udział uczelni w I edycji Europejskiego Banku Kadr. Cieszyła się dużym zainteresowaniem. Uczestnicy zdali trudny egzamin i piętnastu najlepszych słuchaczy będzie odbywać kilkutygodniowe praktyki m.in. w Alzacji, Saksonii, Szwecji, Danii. Przebieg seminarium II edycji Europejskiego Banku Kadr Dolnego Śląska będzie obejmować zagadnienia bankowości i problemy samorządowe. Zgłosiło się dotychczas 500 kandydatów. Postępowanie kwalifikacyjne odbyło się pod koniec czerwca.

□ Przewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Jarosław Kurzawa podzielił się zamiarem powołania przy Sejmiku zespołu doradców i ekspertów, wybranych spośród pracowników naukowych uczelni wrocławskich. Zadaniem

zespołu będzie dokształcanie pracowników samorządowych z zakresu spraw Unii Europejskiej.

□ Przewodniczący prof. Tadeusz Luty zaproponował upowszechnienie referatów z seminarium „Problemy uczelni a Unia Europejska”, które odbyło się 12 maja w Politechnice Wrocławskiej.

□ Prof. Tadeusz Winnicki przedstawił inicjatywy środowiska jeleniogórskiego, dotyczące przystąpienia do Unii Europejskiej (konferencje, seminarium studenckie).

□ Ks. prof. Ignacy Dec poinformował o powołaniu Komitetu Nauk Teologicznych przy PAN i o powstaniu Wydziału Teologii na Uniwersytecie Szczecińskim, przypominając, że kierunek kształcenia – teologia prowadzi siedem uczelni państwowych w kraju.

Zapowiedział, że w przyszłym roku odbędzie się Kongres Teologów Polski organizowany przez Katolicki Uniwersytet Lubelski.

□ Prof. Zdzisław Latajka przekazał rektorom kasety z nagraniem obchodów jubileuszu 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego i zaprosił na koncert w Kościele Uniwersyteckim zaplanowany na 15 listopada z intencją stworzenia tradycji koncertowych uświetniających obchody Święta Nauki Wrocławskiej.

□ W Kościele Marii Magdaleny odbył się koncert Orkiestry Symfonicznej z Francji pod dyktando Kurta Masura. Dochód z koncertu został przeznaczony na budowę Sali Kongresowej Akademii Muzycznej.

□ Prof. Grzegorz Kurzyński przedstawiając relację z posiedzenia Kolegium Rektorów Uczelni Artystycznych prosił o poparcie stanowiska, by w nowej ustawie znalazł się zapis o podległości uczelni artystycznych Ministrowi Kultury. Przejście pod MENiS nie służyłoby interesom tych tak specyficznych uczelni.

Uniwersytet Trzeciego Wieku w oczach studentów andragogiki

□ 2 czerwca 2003 r. odbyło się Seminarium Andragogiczne pt. „Uniwersytet Trzeciego Wieku w oczach studentów andragogiki” przygotowane przez studentów IV roku. W ramach seminarium i praktyk, korzystając z sąsiedztwa UTW, studenci przeprowadzili badania na grupie słuchaczy oraz przygotowali seminarium naukowe.

Tematy badań dotyczyły rozległego spektrum życia seniorów i obejmowały: rolę twórczości w życiu słuchaczy UTW, jako jedną z form aktywnej postawy człowieka wobec procesu starzenia, rozwój duchowy w opinii słuchaczy UTW i jego znaczenie w życiu ludzi starszych, pojęcie rodziny jako najbliższego otoczenia i jej znaczenie w życiu osób w podeszłym wieku, miejsce, jakie zajmuje telewizja w życiu słuchaczy UTW, a także odnosiły się do „programu marzeń” spełniającego oczekiwania seniorów.

Każdy z wymienionych tematów poddany został dokładnej analizie z andragogicznego punktu widzenia, a przedstawione komunikaty wywołały dyskusję wśród słuchaczy UTW, pracowników naukowych UW., a także studentów zgromadzonych w auli Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Seminarium powstało dzięki wielkiemu zaangażowaniu dr Walentyny Wnuk, słuchaczy UTW, a także studentów IV roku andragogiki.

Dyskusja wokół komunikatów, która przeniosła się po zakończeniu seminarium w kuluary, przekonała organizatorów o konieczności zrobienia z seminarium imprezy cyklicznej, a sami seniorzy z radością podsuwali pomysły i tematy badań. Seminarium stało się doskonałym miejscem do pokazania, że współpraca studentów i słuchaczy UTW przynosi doskonałe efekty, a mity o konflikcie pokoleń na płaszczyźnie naukowej nie istnieją. Młodzi badacze wynieśli podziw dla seniorów za ich

stoicki spokój podczas (licznych) badań oraz pełne poświęcenie i wyrozumiałość. Słuchacze UTW tryskając energią dowiedli, że późna dorosłość to dobry moment, aby stale być aktywnym fizycznie, duchowo i intelektualnie.

Całe, niezwykle udane, przedsięwzięcie zostało udokumentowane, a fotoreportaż można odnaleźć na domowej stronie Instytutu Pedagogiki – www.pedagogika.uni.wroc.pl, gdzie serdecznie zapraszamy!

Paweł Rudnicki

Obrady KRASP

□ 5-6 czerwca 2003 r. obradowało w Lublinie Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Prezydium przyjęło m.in. uchwały w sprawie: przystąpienia do Unii Europejskiej, elektronicznej legitymacji studenckiej, powołania Komisji stałej KRASP ds. wykorzystania technik informacyjnych w szkołach wyższych. Przewodniczącym Komisji został rektor Politechniki Warszawskiej prof. Stanisław Mańkowski.

W związku z pracami nad projektem nowej ustawy o zamówieniach publicznych pod obrady Parlamentu trafi projekt opracowany przez Urząd Zamówień Publicznych, uwzględniający m.in. poprawki MENiS, który przewiduje m.in. wyłączenie spod działania ustawy zakupów aparatury naukowej oraz podniesienie kwoty wydatków realizowanych „z wolnej ręki” do wysokości 6000 euro. UZP prosi o zgłaszanie uwag.

Minister Łybacka poinformowała o pracach MENiS nad projektem realizacji drugiego etapu podwyżek wynagrodzeń pracowników szkół wyższych od 1 września br., na które w budżecie została przeznaczona kwota 322 mln zł. W projekcie przyjęto m.in., że na wzrost wynagrodzeń (brutto, ze wszystkimi pochodnymi) nauczycieli akademickich przeznaczają się kwotę od ok. 280 zł miesięcznie w kategorii asystentów do ok. 1000 zł miesięcznie w kategorii profesorów. Minister K. Łybacka zapewniła, że Rząd przewiduje realizację kolejnego, trzeciego etapu zagwarantowanych ustawowo podwyżek we wrześniu 2004 r.

Opracowany został informator *How to study in Poland*, zawierający informacje o przedmiotach i programach studiów prowadzonych w języku angielskim w około 40 uczelniach członkowskich. Informator jest dostępny na stronie www KRASP (<http://www.krasp.org.pl>) pod hasłem „publikacje”.

„Edukacja i badania w rozszerzonej Europie” – wykład minister Eldegard Bulmahn

□ Kolejnym, z cyklu spotkań „Niemcy, Polska, Europa” organizowanych przez Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta, był wykład 12 czerwca 2003 roku Eldegard Bulmahn, minister federalnej ds. edukacji i badań. We wspaniałych wnętrzach Auli Leopoldyńskiej licznie zebrani goście wysłuchali referatu nt. *Edukacja i badania w rozszerzonej Europie*.

Przebieg kariery zawodowej i politycznej pani minister, przedstawił prof. Franciszek Połomski, prezydent Centrum im. Willy’ego Brandta.

– Do 2010 roku Europa powinna stać się najsilniejszym forum naukowym świata – mówiła minister. – My nie łączymy państw, łączymy ludzi.

Po wykładzie odbył się bankiet w Konsulacie Generalnym RFN, gdzie zgromadzili się licznie naukowcy z Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej.

R. G.

Międzynarodowe warsztaty historyczne pt. „Kultura historyczna – Polska i Hiszpania w perspektywie porównawczej”

□ 3 czerwca 2003 r. w Auli Leopoldyńskiej Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się uroczysta inauguracja międzynarodowych warsztatów historycznych pt. „Kultura historyczna – Polska i Hiszpania w perspektywie porównawczej”. Organizowane one zostały przez Centrum Badań nad Historią i Kulturą Europy Środkowo-Wschodniej (GWZO) w Lipsku przy współpracy z Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta na Uniwersytecie Wrocławskim, Instytutem Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego oraz Fundacją „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. Mecenasem imprezy była fundacja Volkswagen. Spotkanie powstało w ramach realizowanego przez GWZO projektu badawczego, opracowanego przez Claudię Kraft (Niemiecki Instytut Historyczny), zatytułowanego „Rozrachunek z dyktaturą i budowanie narodowej tożsamości na obrzeżach Europy: Kultura historyczna w Polsce i w Hiszpanii w perspektywie porównawczej”. Celem projektu jest przeprowadzenie badań porównawczych, które pozwolą dojść do ogólniejszych wniosków dotyczących specyfiki kształtowania się tożsamości narodowej w postautorytarnych społeczeństwach w Europie XX wieku.

Zgromadzonych gości powitali: Rektor Uniwersytetu prof. Zdzisław Latajka, Referent Fundacji Volkswagena dr Wolfgang Levermann oraz dr Krzysztof Ruchniewicz, dyrektor Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta i prof. Stefan Troebst, wicedyrektor Centrum Badań nad Historią i Kulturą Europy Środkowo-Wschodniej w Lipsku. Wykład inauguracyjny pt. „Hiszpania w zwierciadle polskim” wygłosił prof. Jan Kieniewicz, wicedyrektor Ośrodka Badań nad Tradycją Antyczną w Polsce i w Europie Środkowo – Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego.

Na wstępie wykładu profesor podkreślił, że już od czasów Joachima Lelewela widziano Hiszpanię jako wzór i wizję dla Polski. Wielokrotnie różni badacze podejmowali próby zanalizowania tego zjawiska, które zdaniem prof. Kieniewicza jest nierozdzielnie związane z polską tożsamością narodową. Jako istotny problem profesor wskazał wykorzystywanie obrazu Hiszpanii do osiągnięcia różnych, także politycznych celów. Skutkiem jest powstanie stereotypowego wizerunku, będącego produktem polskiej kultury, który często nie odpowiadał rzeczywistości.

Już w dziewiętnastym wieku porównywano sytuację po wojnie w Hiszpanii 1808-1814 i w Polsce po powstaniu listopadowym. Wówczas Lelewel pisał: „Jeśli chcesz wiedzieć czym byłby nasz kraj to patrz na Hiszpanię”. Po drugiej wojnie światowej dla

propagandy komunistycznej była ona przykładem krwawej faszystowskiej dyktatury. Stanowiła pretekst do atakowania opozycji politycznej, której zarzucano, że usiłuje doprowadzić kraj do wojny domowej. Porównywano wówczas gen. Franco i gen. Andersa i stawiano ich jako negatywny przykład. Polaków przestrzegano, iż jeżeli nie pójdą drogą wyznaczoną przez partię, to podzielią los biednej i zniszczonej Hiszpanii. Prof. Kieniewicz zwrócił uwagę, że tworzony w tym czasie przez nachalną propagandę obraz był zdecydowanie negatywny.

fot. Maciej Dąbrowski

Pod koniec lat 70. ludzie zaczęli podróżować i mogli dostrzec zmiany zachodzące w Hiszpanii. System komunistyczny, który zdaniem profesora był w stanie schizofrenicznym, nadal głosił, że Polska jest krajem postępowym, że to od nas Hiszpanie powinni się uczyć. W latach siedemdziesiątych Hiszpania odeszła od dyktatury do demokracji, a Polska zetknęła się z tym problemem po roku 1989.

Podsumowując profesor Kieniewicz stwierdził, że dzisiejszy wizerunek Hiszpanii w Polsce zdecydowanie różni się od panującego sto lat temu. Wówczas przeplatał się w nim niezmiennie negatywny charakter politycznego systemu z gospodarczym zacofaniem. W konsekwencji powstał obraz bardzo odległy od rzeczywistości.

W ostatnich dziesięcioleciach Hiszpania wygrała z dyktaturą i przystąpiła do Unii Europejskiej. Jeżeli chcemy zrozumieć nie tylko jej transformację, ale również polskie trudności z przemianami w społeczeństwie, musimy również przyjąć „zmiany w pamięci”. Zdaniem profesora należy zastanowić się, jak dalece niepamięć o trudnych sprawach związana jest z epoką totalitarną i podjąć w tym celu badania, uważając jednocześnie, aby „nie wpaść w łatwe i przyjemne koleiny stereotypów”.

Po wykładzie zawiązała się dyskusja, którą uczestnicy mieli możliwość kontynuować w Krzyżowej, gdzie warsztaty historyczne trwały do niedzieli, tj. 15 czerwca.

Małgorzata Preisner

Konferencja „External funding and University autonomy”

□ W dniach 15-17 czerwca 2003 r. Rektor prof. Zdzisław Latajka oraz Prorektor ds. Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą prof. Krzysztof Wójtowicz wzięli udział w konferencji pt. „External funding and University autonomy” zorganizowanej w Oslo przez OECD oraz the Nordic University Association.

Minister Jerzy Szmajdziński – „O Polsce w Iraku”

□ 16 czerwca 2003 r. w Auli Leopoldyńskiej gościem red. Krzysztofa Mroziwicza w Międzynarodowym Klubie Dyskusyjnym „Polityki” był minister obrony narodowej Jerzy Szmajdziński, poseł ziemi dolnośląskiej, działacz polityczny, wrocławianin, absolwent AE.

Minister rozpoczął pozdrowieniem po arabsku „sabah kher” – tego języka uczą się bowiem polscy żołnierze uczestniczący w pokojowym kontyngencie w Iraku.

Minister Szmajdziński przybliżył obecną fazę polskich działań, której zadaniem jest stabilizacja i rekonstrukcja Iraku oraz przywrócenie mu miejsca w społeczności międzynarodowej.

Oferta amerykańska objęcia przez Polaków dowództwa międzynarodowej dywizji skupia się na kontrolowaniu jednego z czterech sektorów wojskowych w Iraku.

– Nasz kraj ma spore doświadczenie w zakresie misji pokojowych – mówił. – W tym roku minęło pięćdziesiąt lat naszej obecności w 50 misjach i operacjach pokojowych, w których wzięło udział 45 tysięcy polskich żołnierzy.

Przed agresją na Kuwejt w 1990 roku Irak był jednym z głównych partnerów gospodarczych Polski w grupie krajów rozwijających się. Przebywało tam wówczas 2500 pracowników, zrealizowali oni 25 wielkich inwestycji. Wielu Irakijczyków zdobyło w Polsce wyższe wykształcenie. Po agresji, w wyniku sankcji ONZ, kontakty gospodarcze zostały przerwane. Blisko 40 tysięcy polskich robotników i inżynierów było w Iraku w latach 60., 70. i 80. Dzielili się oni swoimi doświadczeniami i opiniami przed wyborem wojskowej strefy w Iraku.

– Polska ma doświadczenia transformacyjne, polityczne i gospodarcze – mówił minister. – Ponadto kieruje się względami gospodarczymi. Jeśli chcemy realnie myśleć o powrocie na rynek iracki i o odzyskaniu zadłużenia 600 mln dolarów wobec Polski, to nasza obecność wojskowa i polityczna jest ważnym atutem.

Zaangażowanie wojskowe umożliwia obecność polityczną i ekspercką. Prof. Belka został szefem Międzynarodowego Komitetu Koordynacyjnego i odpowiadać będzie za sprawy gospodarki i odbudowy Iraku.

Polska będzie zaangażowana w strefie obejmującej pięć prowincji zamieszkałych w większości przez szyitów, z regionami na północy i w pobliżu Bagdadu – sunnickimi.

Dwa najważniejsze święte miejsca szyickie – Barbała i Nadżaw, granice z Iranem i Arabią Saudyjską, region będący kolebką cywilizacji mezopotamskiej – stanowią zagrożenie. Ryzyko jest mniejsze ze strony rozproszonych oddziałów irackich, większe zaś ze strony działających grup terrorystycznych i przestępczych, nastawionych na rabunek, także dóbr kultury, jak też ze strony niezadowolonej z trudnych warunków życia ludności. Istotne jest również nastawienie szyickich przywódców religijnych.

Zadania sił stabilizacyjnych, także polskiej dywizji, sprządzają się do zachowania bezpieczeństwa ludności, porządku publicznego, pomocy w dystrybucji darów humanitarnych i ustanowieniu reprezentatywnych władz lokalnych, a także utrzymania integralności terytorialnej Iraku, pomocy w rekonstrukcji infrastruktury, ochronie miejsc świętych i ochronie dziedzictwa kultury.

W polskiej dywizji, która będzie operować na obszarze 80 000 kilometrów kwadratowych, działać będzie 7-8 tysięcy żołnierzy. Ze strony Polski będzie ich 2300. Dywizja składać się będzie z trzech brygad. W polskiej brygadzie będą Węgrzy, Bułgarzy, Rumuni, żołnierze państw bałtyckich. Pozostałe dwie brygady to hiszpańska i ukraińska. Wsparcie transportowe i logistyczne gwarantują Amerykanie. Będzie to skomplikowane przedsięwzięcie, szczególnie na płaszczyźnie kontaktów cywilno-wojskowych. Poszukiwani są specjaliści w tej nowej dziedzinie doktryn wojskowych. Od sposobu komunikowania się z lokalnymi przywódcami i miejscową ludnością zależeć będzie powodzenie tej misji. Poparcie sojuszu NATO dla tej operacji będzie w formie umożliwienia dostępu do technicznych zasobów. Będzie to pomoc w procesie generowania sił, wsparcie w zakresie wiadomości wywiadowczych, w organizowaniu łączności, logistyki, doradztwo w zakresie planowania przerzutu sił do sektora. Na wysokim szczeblu będą nawiązywane kontakty z państwami sąsiadującymi.

Skutki operacji dla NATO. Zmieniają się zagrożenia i środowisko międzynarodowe, zagrożenia powstają poza obszarem państw-członków Sojuszu. NATO powinno się nimi zająć, jeśli chce zachować pozycję efektywnego instrumentu bezpieczeństwa światowego. Zagrożenie dla państw NATO powstaje bowiem poza ich granicami, pokazał to wyrażnie 11 września w USA. Powinna być szersza akceptacja przedsięwzięć podejmowanych poza obszarem Sojuszu. Pierwsza faza konfliktu irackiego potwierdza słuszność kierunku transformacji wojskowej Sojuszu Północnoatlantyckiego. Na razie usprawniono dowodzenie w Sojuszu, zmniejszono ilość

ogni dowodzenia o 40 procent. Polska jako jedyna otrzymała możliwość posiadania na swoim terenie Centrum Szkolenia Sił Połączonych. W ramach dowództwa Sojuszu ds. transformacji, które ma swoją siedzibę w Norfold (USA), jeden z elementów tego dowództwa transformacji będzie w Bydgoszczy. Znaczenie tych wydarzeń dla ONZ. Polska była za włączeniem ONZ do tego kryzysu. Z zadowoleniem przyjęła Rezolucję 1483 określającą szereg ważnych zasad dla działania sił stabilizacyjnych. Kryzys iracki wykazał słabość ONZ. Siedemnaście rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nie zostało zrealizowanych przez Irak, a ONZ nie mogła wyegzekwować ich realizacji.

Znaczenie operacji dla Polski. Jeśli chcemy być liczącym się partnerem w Unii Europejskiej i NATO, musimy być przygotowani na podejmowanie podobnych wyzwań w przyszłości. Mimo krytycznych głosów należy odnotować szerokie uznanie dla Polski za ostatnie miesiące, za ten sposób prowadzenia polityki. Ponadto jeśli chcemy realizować interesy gospodarcze, ważne jest wspomaganie ich działaniami wojskowymi i politycznymi. Irak jest jedynym przykładem naszego działania, kiedy względy polityczne, wojskowe i gospodarcze rozpatrywane są jako całość. Ważne jest również, aby prowadzone były działania polskich organizacji pozarządowych w Iraku, głównie w sektorze polskim. A przede wszystkim konieczne jest przyspieszenie procesu restrukturyzacji i modernizacji sił wojskowych, aby były one w stanie skutecznie podjąć wyzwania XXI wieku i związane z nimi działania, dla bezpieczeństwa Polski i odpowiedniej jej roli we współczesnym świecie.

Uczestnicy dyskusji zastanawiali się nad skutkami polskiej obecności w Iraku.

Na debatę z ministrem obrony przyszło wielu żołnierzy z Wyższej Szkoły Oficerskiej, którzy oceniali jako słuszną decyzję przyznania Polsce strefy w Iraku. Jednak nie wszyscy dyskutanci podzielali tę opinię, niektórzy pytali, jaki interes ma Polska w tej operacji, i uznawali, że jest to agresja. Minister wyjaśniał, że agresją były działania Saddama Husajna wobec Kuwejtu i własnego narodu.

W dyskusji brali również udział obywatele Iraku, którzy krytycznie oceniali sytuację bytową mieszkańców stolicy. Ta sfera życia nie jest w zakresie działania wojska – informował minister. Zapewnił o dobrej woli i działaniach polskich na rzecz zachowania integralności terytorialnej Iraku w kontekście pytania o losy Kurdów.

W debacie uczestniczyło ponad 300 osób.

Wizyta ambasadorów krajów arabskich

18 czerwca 2003 r. rektor prof. Zdzisław Latajka wraz z prorektorem prof. Krzysztofem Wójtowiczem gościli na Uniwersytecie Wrocławskim ambasadorów krajów arabskich. Przebywali oni we Wrocławiu w związku z odbywającym się forum gospodarczym „Dolny Śląsk – kraje arabskie”. Dyskutowano o możliwościach nawiązania kontaktów i problemach edukacyjnych.

Powstanie czerwcowe w NRD i inne wystąpienia przeciwko komunizmowi w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w świadomości współczesnych Polaków

21 czerwca 2003 r. Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta zorganizowało w 50 rocznicę powstania ludowego w NRD dyskusję panelową pt.: Powstanie czerwcowe w NRD i inne wystąpienia przeciwko komunizmowi w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w świadomości współczesnych Polaków.

W dyskusji wzięli udział: prof. Stanisław Ciesielski, prof. Jędrzej Chumiński, prof. Wojciech Wrzesiński, prof. Marek Zybura; moderatorem był dr Krzysztof Ruchniewicz. Spotkanie odbyło się w siedzibie Centrum przy ul. Strażniczej 1-3.

Dyskusji towarzyszyło otwarcie wystawy fotografii z powstania (zbiory Fundacji Eberta).

Konferencja Szkół Stowarzyszonych UNESCO „Młodzież Europy”

W dniach 21-24 czerwca 2003 r. odbyła się w Auli Leopoldyńskiej konferencja Szkół Stowarzyszonych UNESCO „Młodzież Europy”, zorganizowana przez Polski Komitet ds. UNESCO we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim. Konferencja odbyła się w roku pięćdziesiątej rocznicy powstania szkół stowarzyszonych UNESCO. Kończący się rok akademicki 2002/2003 został proklamowany przez UNESCO rocznicą 300-lecia utworzenia Uniwersytetu Wrocławskiego; był świętem UNESCO. Włączenie się UNESCO w zamknięcie jubileuszowego roku UW. powinno odbyć się z myślą o młodzieży, która ma przed sobą wstęp na studia wyższe – tak otwierał konferencję dr Tomasz Orłowski, sekretarz generalny Polskiego Komitetu ds. UNESCO. – Chcielibyśmy dołączyć do obchodów 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego cały świat. UNESCO ma na celu rozbudowę edukacji na rzecz badań naukowych i likwidację bariery istniejącej pomiędzy nauczaniem średnim a nauczaniem akademickim.

O historii Uniwersytetu Wrocławskiego, którą tworzyli ludzie różnych narodów, mówił rektor prof. Zdzisław Latajka.

W imieniu Polskiego Komitetu cele UNESCO przedstawił były rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Roman Duda. Po wykładzie „Europa XXI wieku” wygłoszonym przez dr. Aleksandra Cieślińskiego odbyły się zajęcia warsztatowe prowadzone przez studentów z pozarządowej organizacji „ProEuropa”.

22 czerwca uczestnicy konferencji obejrzeli prezentację naukową: na Wydziale Chemii „Cykl chemiczny” a w Instytucie Astronomii odbyło się spotkanie w planetarium. Z prof. Janem Miodkiem spotkali się polscy uczestnicy konferencji.

Dzień zakończył wykład „Europa w dobie globalizacji” wygłoszony przez uniwersyteckiego ekonomistę prof. Witolda Kwaśnickiego, uświetniony koncertem chóru UW. „Gaudium”. Uczestnikami konferencji byli nauczyciele i uczniowie Szkół Stowarzyszonych UNESCO z Polski i krajów Unii Europejskiej.

Nawiązywanie i poszerzanie współpracy z partnerami niemieckimi

□ Na zaproszenie DAAD Rektor, prof. Zdzisław Latajka przebywał w dniach 22-28 czerwca 2003 r. w Republice Federalnej Niemiec. W programie pobytu były wizyty i rozmowy z przedstawicielami następujących instytucji: DAAD (Bonn), Hochschulrektorenkonferenz (Bonn), Herman von Helmholtz-Gemeinschaft (Bonn), Internationale Weiterbildung und Entwicklung GmbH (Kolonia). Ponadto Rektor spotkał się z Sekretarzem Generalnym DAAD dr. Christanem Bode oraz z rektorami Uniwersytetu w Hamburgu i Freie Universität w Berlinie. Rozmowy dotyczyły rozwinięcia współpracy naukowo-dydaktycznej z partnerami niemieckimi. Pobyt w RFN w całości został sfinansowany przez DAAD.

Wizyta ambasador Cypru w UW.

□ 26 czerwca 2003 r. przebywała na Uniwersytecie Wrocławskim z wizytą kurtuazyjną Nafsika Chr. Krousti, ambasador Republiki Cypru. Panią ambasador podjął prorektor ds. współpracy z zagranicą prof. Krzysztof Wójtowicz.

fol. Maciej Dąbrowski

„Prawa obywatelskie i demokracja w Europie” – wykład dr Christine Hohmann-Dennhardt

□ 26 czerwca 2003 na zaproszenie Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta gościła na Uniwersytecie dr Christine Hohmann-Dennhardt, sędzia Federalnego Trybunału Konstytucyjnego Republiki Federalnej Niemiec z Karlsruhe, była Minister Sprawiedliwości oraz Minister Kultury i Oświaty w Landzie Hesji. Szacowny gość wygłosił w Auli Leopoldyńskiej wykład pt. *Prawa obywatelskie i demokracja w Europie*. Prelekcja ta zakończyła w tym roku akademickim cykl wykładów „Niemcy, Polska, Europa” organizowanych przez Centrum im. W. Brandta.

Spotkanie otworzył prof. Krzysztof Wójtowicz, prorektor Uniwersytetu Wrocławskiego. Witając szacownego gościa, przybliżył bogaty dorobek naukowy i zawodowy dr Ch. Hohmann-Dennhardt. Niemiecki Trybunał należy, jak zauważył Rektor Wójtowicz, do grupy tych Sądów Konstytucyjnych Państw Członkowskich

Unii Europejskiej, których orzecznictwo odegrało znaczącą rolę w kształtowaniu stosunku prawa wspólnotowego i krajowego, wskazując na znane orzeczenia jak. Solange I, Solange II, Bruno, Maastricht-Urteil. Sędzia Hohmann-Dennhardt rozpoczęła swoje wystąpienie od wspomnienia osoby niedawno zmarłego profesora Dietera Lutza, wielkiego przyjaciela Centrum, osoby, która wspierała ideę powstania tej jednostki właśnie na naszym Uniwersytecie.

Prelegentka podkreśliła, że we wszystkich porządkach konstytucyjnych Państw Członkowskich UE, jako gwarantujące i warunkujące funkcjonowanie zasad demokracji pojawiają się takie pojęcia, jak równość, wolność, sprawiedliwość, tolerancja, prawa człowieka, gwarancje wyborów. Jednak ukonstytuowane w każdym z porządków prawnych państw członkowskich formuły demokracji i demokratycznych rządów prawa nie zostały w pełni transponowane do struktur Wspólnot i Unii. Bezsporny fakt funkcjonowania systemów demokratycznych w każdym z państw Piętnastki nie przesądza jednak demokratycznego charakteru tworzonych przez nie struktur ponadnarodowych. Jednak, jak podkreślała dr Hohmann-Dennhardt, zarówno w tradycjach samych państw tworzących UE, jak i konstrukcji Unii czy także w zasadach towarzyszących

fol. Maciej Dąbrowski

pracom Rady Europejskiej, głęboko i na trwałe zakotwiczona jest zasada demokracji. Wskazała także, że o demokratyczności ponadnarodowej formy władztwa, w tym wypadku – zasad funkcjonowania Wspólnot Europejskich i Unii, przesądzać mogą elementy powiązań między państwami, ich organami, a strukturami ponadnarodowymi. Tu podkreślona została rola Trybunału z Karlsruhe, jako instytucji stojącej na straży przestrzegania Ustawy zasadniczej RFN, ale także oceniania, czy traktaty międzynarodowe, którymi wiąże się RFN, nie stoją w opozycji do konstytucji, statuując m.in. inne zakresy ochrony praw człowieka. W swoim przemówieniu dr Hohmann-Dennhardt poruszyła problemy o zasadniczym znaczeniu dla każdego z państw należących do UE, tj. gwarancje ochrony praw człowieka, przestrzeganie zasady subsydiarności, roli parlamentów narodowych jako instytucji legitymizujących działania unijne. Zastanawiała się także nad możliwymi formami urzeczywistnienia idei demokracji w Unii, m.in. poprzez podniesienie roli Parlamentu Europejskiego.

Robert Grzeszczak

HABILITACJE, DOKTORATY

□ Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskali

26 maja 2003

- dr JERZY KOCH z Katedry Filologii Nederlandzkiej Uniwersytetu Wrocławskiego
dr hab. nauk humanistycznych z zakresu literaturoznawstwa – historii literatury nederlandzkiej, na podstawie pracy *Outsider ander de Zijnen. Vormen van Xenofanie in de Afrikaanse Roman*.

26 maja 2003

- dr WOJCIECH MARIAN SOLIŃSKI z Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego
dr hab. nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa – historii literatury polskiej, teorii literatury na podstawie pracy *Kształty obecności. Recepcja pisarstwa Umberta Eco w polskiej kulturze literackiej*.

☐ Stopień naukowy doktora uzyskali

12 maja 2003

- mgr JOANNA BRACIAK, doktorantka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UW., Katedra Prawa Konstytucyjnego, dr nauk prawnych w zakresie prawa konstytucyjnego, na podstawie pracy *Konstytucyjne prawo do prywatności*
Promotor: prof. dr hab. Bogusław Banaszak

13 maja 2003

- mgr EMANUEL KIEROŃSKI, doktorant Wydziału Matematyki i Informatyki, dr nauk matematycznych w dziedzinie informatyki w zakresie logiki w informatyce na podstawie pracy *On the Complexity of the Two – Variable Guarded. Fragment with Transitive Guards*.
Promotor: prof. dr hab. Leszek Pacholski

2 czerwca 2003

- mgr SYLWIA SKUBISZ, doktorantka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UW., Katedra Kryminalistyki, dr nauk prawnych w zakresie kryminalistyki, na podstawie pracy *Wpływ choroby Alzheimera, Parkinsona i stwardnienia rozsianego na zmiany w cechach identyfikacyjnych pisma ręcznego*
Promotor: prof. dr hab. Zdzisław Kegel

2 czerwca 2003

- mgr AGNIESZKA GRZEJDAK-PRZYBYŁOWICZ, doktorantka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UW., Katedra Prawa Konstytucyjnego, dr nauk prawnych w zakresie prawa konstytucyjnego na podstawie pracy *Konstytucyjna ochrona praw dziecka w Polsce*
Promotor: prof. dr hab. Bogusław Banaszak

4 czerwca 2003

- mgr TOMASZ GRALAK, doktorant Instytutu Archeologii, dr nauk humanistycznych w zakresie archeologii na podstawie pracy *Wpływ naddunajskiej strefy barbaricum na kultury ziem polskich w późnej starożytności*.
Promotor: Prof. dr hab. Stanisław Pazda

10 czerwca 2003

- mgr JOANNA LISEK, doktorantka z Instytutu Filologii Polskiej UW., dr nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa (literatura żydowska) na podstawie pracy *Jung Wilne – żydowska grupa artystyczna Litewskiej Jerozolimy*
Promotorzy: prof. dr hab. Jerzy Woronczak, prof. dr hab. Stanisław Beres

10 czerwca 2003

- mgr JOANNA OBRUSNIK, doktorantka Instytutu Filologii Germańskiej, dr nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa i historii literatury niemieckiej na podstawie pracy *Jüdische Identität im Leben und werk Jurek Beckers*
Promotor: prof. dr Norbert Honsza

10 czerwca 2003

- mgr AGNIESZKA DYTMAN, doktorantka Instytutu Filologii Polskiej, dr nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa na podstawie pracy *Rytuały słowne w świętowaniu partyjnym. 1 Maja w PRL-u*
Promotor: prof. dr hab. Irena Kamińska-Szmał

Z OBRAD SENATU UW.

Obradom przewodniczył Rektor prof. Zdzisław Latajka, który wręczył akty mianowania na stanowisko profesora.

W części roboczej Senat przyjął wniosek o mianowania

- ☐ na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony
dr. hab. ZDZISŁAWA KUBOTA w Instytucie Prawa Cywilnego
- ☐ na stanowisko profesora nadzwyczajnego na 5 lat
dr. hab. KAZIMIERZA ORZECZOWSKIEGO w Zakładzie Chemii Fizycznej

Senat podjął uchwałę w sprawie

- ☐ wszczęcia postępowania o nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego politykowi JAVIEROWI SOLANIE. Senat zdecydował, że za zgodą Senatów UW i UMCS recenzje przygotowują prof. Adam Daniel Rotfeld i prof. Ziemowit Jacek Pietras.

Senat

- ☐ przyjął opinie w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego prof. THEODOROWI E. MADEYOWI przygotowane przez prof. Marka Szymońskiego z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz prof. Ryszarda Dusia z Polskiej Akademii Nauk.
- ☐ podjął uchwałę o nadaniu prof. THEODOROWI E. MADEYOWI tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego.
- ☐ poparł inicjatywę Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola dotyczącą przyznania Papieżowi JANOWI PAWŁOWI II Złotego Lauru Akademickiego

- ☐ odrzucił wniosek prof. Franciszka Połomskiego w sprawie reasumpcji Uchwały Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego nr 52/2003 z 21 maja 2003 r.

Senat podjął uchwałę w sprawie

- ☐ powołania bloków 2-semesteralnych studiów w języku angielskim
- ☐ zmiany nazwy Studium Doktoranckiego Bibliologii, Językoznawstwa i Literaturoznawstwa na Studium Doktoranckie Wydziału Filologicznego
- ☐ likwidacji Centrum Literackich Badań Porównawczych i powołania Pracowni Komparatystyki Literackiej w Instytucie Filologii Polskiej, na Wydziale Filologicznym
- ☐ podziału Zakładu Historii Sztuki Nowożytnej w Instytucie Historii Sztuki na dwa zakłady: Zakład Historii Sztuki Renesansu i Reformacji oraz Zakład Sztuki i Kultury Baroku, na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych
- ☐ utworzenia Pracowni Metod Modelowania Przestrzennego Środowiska Geograficznego przy Zakładzie Meteorologii i Klimatologii, na Wydziale Nauk Przyrodniczych
- ☐ zmiany nazwy Zakładu Systematyki Zwierząt na Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej, na Wydziale Nauk Przyrodniczych
- ☐ powołania Pracowni Ekspertyz Statystycznych, na Wydziale Matematyki i Informatyki
- ☐ likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Matematycznego, na Wydziale Matematyki i Informatyki

- ☐ wyłączenia ze struktury Oddziału Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej Sekcji Kontroli Zbiorów oraz Gospodarki Darami, Dubletami i Drukami Zbędnymi i utworzenia Samodzielnej Sekcji Kontroli Zbiorów w Bibliotece Uniwersyteckiej

Senat podjął uchwały finansowe

- ☐ Na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 12.09.1990 r. o szkolnictwie wyższym, Senat zatwierdził zweryfikowane przez biegłych rewidentów sprawozdanie finansowe Uniwersytetu Wrocławskiego na rok 2002 wykazujące na dzień 31.12.2002 r.:

– sumę bilansową po stronie aktywów i pasywów	355 760 545,37 zł
– zysk netto w wysokości	12 363 572,00 zł
– zmniejszenie stanu środków pieniężnych netto	-18 234 895,04 zł
– wzrost kapitału własnego o kwotę	6 475 749,25 zł

- ☐ Zgodnie z § 17 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27.08.1991 r. w sprawie gospodarki finansowej uczelni, Senat podjął uchwałę o przeznaczeniu zysku netto za rok

2002 w wysokości 12 363 572,00 zł na:

– zasilenie funduszu zasadniczego	9 890 860,00 zł
– budowę gmachu Instytutu Informatyki	1 223 512,00 zł
– zwiększenie własnego funduszu stypendialnego	1 249 200,00 zł

z czego:

– stypendia naukowe	1 236 400,00 zł
– stypendia za wyniki sportowe	12 800,00 zł

- ☐ Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 12.09.1990 r. o szkolnictwie wyższym, Senat Uniwersytetu Wrocławskiego zatwierdził wykonanie planu rzeczowo-finansowego za rok 2002.

- ☐ Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12.09.1990 r. o szkolnictwie wyższym, Senat Uniwersytetu Wrocławskiego zatwierdził plan rzeczowo-finansowy na rok 2003.

Senat podjął uchwałę w sprawie

- ☐ powołania Zespołu Inżyniera Kontraktu do realizacji inwestycji pod nazwą Budowa Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego.

REFERATY PROFESORA WOLFGANGA STRABBURGA I STANISŁAWA TOKARSKIEGO

ENERGETYKA NA ZLIBERALIZOWANYM RYNKU UNII EUROPEJSKIEJ – NIEMIECKIE I POLSKIE DOŚWIADCZENIA

18 czerwca w Oratorium Marianum Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się konferencja naukowa poświęcona problemom energetyki polskiej na zliberalizowanym rynku Unii Europejskiej. Z referatami wystąpili dwaj znakomici menadżerowie, uznane autorytety i stratedzy gospodarki – prof. Wolfgang Straßburg, wiceprezes zarządu RWE AG, odpowiadający za międzynarodowe operacje tego czołowego niemieckiego koncernu, oraz Stanisław Tokarski, dyrektor Południowego Koncernu Energetycznego S.A. Prof. Straßburg

wygłosił wykład pt. „Liberalizacja rynku energii – więcej szans czy wyzwań?”, natomiast dyrektor Tokarski – pt. „Szanse i zagrożenia dla producentów energii elektrycznej po otwarciu rynku energii”.

– Dziwi być może spotkanie przedstawicieli sektora energetycznego na Uniwersytecie, który postrzegany jest na zewnątrz jako uniwersytet tradycyjny, który uczy, prowadzi badania naukowe – mówił rektor prof. Zdzisław Łatajka. Nie jest to jednak przypadek, zmienia się bowiem oblicze szkół wyższych, uniwersytety chcą być miejscem spotkań z biznesem. Konferencja tego rodzaju jest pierwszą na naszym Uniwersytecie, myślę, że rozpocznie ona cykl spotkań z biznesem różnych sfer.

Konferencja miała na celu przegląd obecnej sytuacji energetyki polskiej i europejskiej oraz sformułowanie najważniejszych sugestii dla polityków, urzędników i ekspertów w zakresie koniecznych działań legislacyjnych i organizacyjnych najkorzystniejszych z punktu widzenia polskiej energetyki w perspektywie zjednoczenia Polski z Unią Europejską.

fol. Maciej Dąbrowski

Prezentacja niemieckich doświadczeń w tej dziedzinie stała się cennym uzupełnieniem dyskusowanych koncepcji. Przedstawione oceny i opinie wzmocniły polski głos w toczącej się debacie na temat stanu przygotowań polskiej gospodarki do warunków konkurencji na rynku Unii Europejskiej.

– Dzisiejsza dyskusja unaoczniała nam problemy i uzmysłowiła, jak wiele ich należy rozwiązać w krótkim czasie – podsumował debatę rektor. – Życzę polskiej energetyce, by rozwijała się prężnie w nowej sytuacji rynkowej, w sytuacji

„dużej ropy”, by palące problemy zostały szybko rozwiązane, a użytkownicy energii, ja i mój Uniwersytet Wrocławski, byli zadowoleni z oferty niskich cen.

Prof. Wolfgang Straßburg, jedna z czołowych postaci nowoczesnego przemysłu niemieckiego, oceniający przyjaźnie inicjatywę jubileuszową naszej Uczelni został uhonorowany przez JM Rektora Medalem Jubileuszowym 300-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego.

kd

SPRAWY STUDENCKIE

W 2002 roku Uniwersytet Wrocławski posiadał 9 domów studenckich. Z miejsc w domach studenckich mogło skorzystać ok. 3100 osób. Na początku roku akademickiego 2002/2003 o zakwaterowanie ubiegała się znacznie większa liczba uprawnionych niż posiadaliśmy miejsc.

W roku 2002 r. przeprowadzone zostały remonty w domach studenckich, co przyczyniło się do zauważalnego i odczuwalnego przez mieszkańców podwyższenia standardu życia w akademikach.

Studenci żywili się w dwóch stołówkach oraz w bufetach studenckich. Z posiłków korzystało ok. 1400 studentów dziennie. Była to jednak mniejsza liczba studentów niż pozwalała na to możliwości.

Stypendia wypłacono 6479 studentom Uniwersytetu Wrocławskiego. Z liczby tej stypendia socjalne pobrały 1974 osoby, stypendia naukowe 5011 studentów, stypendia dla osób niepełnosprawnych otrzymało 76 osób. Z zapomóg losowych skorzystało 375 osób. Wypłacono również 54 osobom stypendia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu. Średnia miesięczna kwota stypendium socjalnego dla jednego studenta wynosiła 147 zł, a kwota stypendium naukowego – 254 zł, zaś stypendium MENiS 850 zł.

W 2002 roku studiowało na naszej Uczelni 200 studentów – cudzoziemców z 31 krajów świata. Najliczniejszą grupę stanowili obywatele z krajów Wspólnoty Niepodległych Państw (87 proc.). Z ogólnej liczby studentów – cudzoziemców 116 osób studiowało jako stypendyści rządowi, 13 osób na zasadach odpłatności dewizowej, 70 studentów bez odpłatności i bez świadczeń, jedna osoba – jako stypendystka Ambasady Mongolii. Najliczniejsza grupa cudzoziemców studiowała na filologii polskiej – 33 osoby, na prawie 21 osób, na ekonomii – 20 osób, na historii – 17 osób, na politologii 18 osób.

Wypełniając swoje obowiązki ustawowe i statutowe – korzystając z prawa współdecydowania o Uczelni – przedstawiciele Samorządu Studentów uczestniczyli w posiedzeniach Senatu Uczelni, w pracach komisji stypendialnych, komisji ds. przydziału miejsc w domach studenckich, przy podziale funduszu przeznaczonego na działalność kulturalną, naukową i sportowo-rekreacyjną studentów oraz przy rozwiązywaniu bieżących problemów studentów i Uczelni. Samorząd Studentów wydał w roku 2002 na swą działalność merytoryczną 96 000 zł ze środków Uczelni, 32 440 zł ze środków JM Rektora, 114 000 zł z dotacji celowych MENiS oraz 55 000 zł z dotacji celowej z Gminy Wrocław.

Samorząd Studentów UW. współuczestniczył w obchodach jubileuszu 300-lecia istnienia Uczelni, organizując imprezy artystyczne, debaty i spotkania. Na uwagę zasługuje przeprowadzenie centralnej imprezy studenckiej z okazji jubileuszu po nazwę „Piknik Studencki”. Zorganizowany na rynku wrocławskim „Piknik” okazał się wspaniałym pomysłem na podkreślenie obecności środowiska uniwersyteckiego w mieście, a wysoki poziom imprezy uświetnił uniwersyteckie uroczystości.

Samorząd Studentów, jak co roku, zorganizował obchody Święta Studentów „Juwenaalia 2002”. Była to już dwunasta edycja tego święta, które miało podobną formułę jak w latach poprzednich. Po raz kolejny, przy okazji organizowania

„Juwenaaliów”, udało się zintegrować środowiska akademickie – samorządy poszczególnych uczelni oraz różnorodne organizacje studenckie – czego wyrazem był liczny udział studentów w pochodzie i koncertach rockowych. Samorząd był także organizatorem Ogólnopolskiego Seminarium Szkoleniowego Animatorów Kultury Akademickiej. Uczestnicy tego Seminarium poznali zasady otrzymywania środków na organizowanie imprez studenckich z różnorodnych źródeł. Zapoznali się też ze sztuką negocjacji i rozwiązywania konfliktów.

Kontynuowano wcześniejsze inicjatywy Samorządu Studentów – Studencki Salon Kultury oraz cykl wystaw i prezentacji osiągnięć twórczych studentów wrocławskich uczelni pod nazwą Sztuka a Świat Współczesny. Przy współpracy z Porozumieniem Samorządów Studenckich Uczelni Wyższych Wrocławia oraz organizacją „Planeta Młodych” zorganizowano – już po raz drugi – konferencję środowiskową „Integracja z UE – Wolin 2002”. Problematyka konferencji skupiła się wokół przygotowania młodych ludzi do funkcjonowania w realiach zjednoczonej Europy oraz podejmowania pracy na wspólnym europejskim rynku. Omówiono programy młodzieżowo-studenckie w UE (Sokrates, Erasmus).

W roku 2002 działały także Rady Mieszkańców domów studenckich. Ich członkowie zajmowali się współzarządzaniem obiektami i przydzielaniem miejsc w akademikach, organizowaniem życia kulturalnego i sportowo-rekreacyjnego mieszkańców oraz zapewnieniem im warunków do nauki, wypoczynku i rozwoju zainteresowań. Na terenie poszczególnych domów studenckich przeprowadzono imprezy, które cieszyły się dużym powodzeniem i generalnie pozytywnie wpływały na integrację mieszkańców.

W roku 2002, oprócz Samorządu i jego agend, funkcjonowały na naszej Uczelni takie organizacje, jak: Rada Uczelniana Zrzeszenia Studentów Polskich, Komisja Uczelniana Niezależnego Zrzeszenia Studentów Polskich, Studenckie Towarzystwo Geologiczne „Explorer”, Pracownia Aktywności Studenckiej, Towarzystwo Wolnej Myśli Politycznej, Forum Studentów Uniwersytetu Wrocławskiego i Planeta Młodych. Najaktywniejszymi okazały się Planeta Młodych oraz Rada Uczelniana ZSP. Na uwagę zasługuje zorganizowany przez RU ZSP ogólnopolski konkurs na najlepszego studenta szkół wyższych „Primus Inter Pares”, a także – przygotowana z myślą o studentach I roku – impreza „Integracja 2002”. RU ZSP współorganizowała również „Przegląd Kina Amatorskiego i Niezależnego KAN 2002” we Wrocławiu.

Swoją działalność prowadziły też stowarzyszenia, między innymi: Stowarzyszenie „Zielona Kultura”, Europejskie Stowarzyszenie Studentów Geografii i Młodych Geografów „EGEA – Wrocław”, Korporacja Akademicka „Magna Polonia Wratislaviensis”, Stowarzyszenie „Unia Studentów”, Stowarzyszenie Forum Współpracy Europejskiej, Stowarzyszenie Młodzi Europejczycy Federaliści, Stowarzyszenie Europejskie Forum Studentów AEGEE-Wrocław, Stowarzyszenie Klub „Na Fali”, Stowarzyszenie Studentów Nauk Ekonomicznych i Prawnych „AKCES”. Organizacje i stowarzyszenia działały zgodnie ze swoimi założeniami programowymi i reprezentowały Uniwersytet Wrocławski na różnego rodzaju zjazdach, konferencjach, sejmikach studenckich, festiwalach.

Aktywnie działał Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego. Dużą popularnością cieszyły się imprezy rekreacyjno-sportowe oraz działania w sekcjach sportowych reprezentujących naszą Uczelnię w rozgrywkach międzywydziałowych, międzyuczelnianych, ogólnopolskich i międzynarodowych. Do najważniejszych imprez, w których Klub odniósł sukcesy organizacyjne i sportowe, zaliczyć należy: III Otwarty Bieg Uliczny o Puchar JM Rektora UW, XXI Mistrzostwa Polski w Tenisie Stołowym, II Ogólnopolskie Zawody Jeździeckie, XXIII Turniej w Koszykówce Kobiet.

Studencki ruch kulturalny skupiony był wokół Fundacji Kultury Akademickiej „Universitas”, której działalność w 2002 roku koncentrowała się na rozwoju przedsięwzięć środowiskowych, wspomaganiu działań kulturalnych studentów oraz organizacji imprez cyklicznych, spektakularnych dla środowiska akademickiego. Szczególnie należałoby tu wymienić:

XII Ogólnopolski Festiwal Piosenki Studenckiej „Łykend 2002”, który składał się z dwóch części: konkursowej i koncertowej. Uczestnicy XII OFPS reprezentowali urozmaicone spektrum różnych stylów poezji śpiewanej, piosenki studenckiej, autorskiej i aktorskiej oraz ballady. Festiwal wykazał, że nie ma „recesji” w piosence studenckiej. Nadal istnieją zastępy poetów, muzyków, kompozytorów w środowiskach studentów, które chcą tworzyć i prezentować swoją twórczość.

Kolejną imprezą był XI Festiwal „Maj z Muzyką Dawną”. Naczelną ideą Festiwalu było przybliżenie i zaprezentowanie wrocławskim melomanom, w szczególności ze środowiska akademickiego, muzyki dawnych wieków. W roku 2002 w ramach Festiwalu odbyło się sześć koncertów i jeden wykład. Poszczególne koncerty zyskały adekwatną oprawę architektoniczną wrocławskiego Starego Miasta. Wszystkie koncerty cieszyły się wysoką frekwencją. W programie tegorocznego Festiwalu znalazły się koncerty dziecięce, młodzieżowe, studenckie i zespołów zawodowych.

Wrocławskie środowisko akademickie miało możliwość uczestniczenia w VII Wrocławskim Festiwalu Filmowym „Najnowsze Kino Polskie – Slamdance on the Road”. W roku 2002 Festiwal skoncentrował swą uwagę na promocji młodych twórców filmowych tworzących tzw. kino off. Istotnym nurtem Festiwalu były spotkania i dyskusje z twórcami poszczególnych filmów.

Oprócz grup artystycznych zrzeszonych w Fundacji „Universitas” działały na Uniwersytecie Wrocławskim: Żeński Chór Akademicki „Canto Ardente”, Chór Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium”, Klub Tańca Towarzyskiego „Diamant”, Teatr Studencki „KORBA” oraz Ośrodek Poszukiwań Folkowych „Chudoba”.

Chóry przygotowały nowe, oryginalne repertuary, które przedstawiały publiczności na licznych koncertach we Wrocławiu oraz na terenie całego kraju. W minionym roku Chór „Gaudium” koncertował i reprezentował UW w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Klub Tańca Towarzyskiego „Diamant” popularyzował taniec wśród studentów i dzieci pracowników naszej Uczelni, uczestnicząc jednocześnie w turniejach zarówno o randze krajowej, jak też międzynarodowej i zdobywając laury i wyróżnienia.

W 2002 roku zarejestrowanych na Uniwersytecie Wrocławskim było 85 studenckich kół naukowych. Wydały one na swoją działalność merytoryczną 80 000 zł ze środków Uczelni. Członkowie kół naukowych wykazywali duże zainteresowanie samodzielnymi pracami badawczymi, często uczestniczyli w różnych formach życia naukowego instytutów i katedr, między innymi w badaniach naukowych, seminariach, zjazdach, konferencjach. Oprócz tradycyjnych form pracy, którymi były obozy naukowe, niektóre koła naukowe zwiększały swoją aktywność poprzez uczestnictwo i organizację studenckich

konferencji naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, realizację indywidualnych i zbiorowych programów badawczych, publikowanie wyników badań – opracowanie i wydawanie zeszytów naukowych, biuletynów oraz poszukiwaniu środków finansowych z zewnątrz Uczelni. Dzięki tej działalności pozyskano środki z MEN oraz Gminy Wrocław.

Na wyróżnienie zasługuje kilka kół naukowych, między innymi: Filozoficzne Koło Naukowe kontynuowało działalność Wrocławskiej Wszechnicy Filozoficznej, której celem jest poszerzenie panoramy kulturalno-intelektualnej środowiska wrocławskiego;

Studenckie Koło Fizyki Teoretycznej, zgodnie z wieloletnią tradycją, zorganizowało w minionym roku kolejne Przedszkole Fizyki Teoretycznej;

Studenckie Koło Naukowe Petrologów przygotowało sesję naukową „Ropa naftowa i gaz ziemny w Polsce i na Ukrainie”;

Studenckie Koło Naukowe Młodych Politologów zorganizowało V Ogólnopolską Konferencję Studentów Politologii „System polityczny III RP – wybrane aspekty problemowe”;

Studenckie Koło Naukowe Młodych Politologów zorganizowało międzynarodowe warsztaty studenckie „Exit from Censorship. The Media's Role in Post-Soviet Transitions”;

Studenckie Koło Naukowe Kulturoznawstwa Stosowanego zorganizowało ogólnopolską konferencję „Współczesne oblicza kultury popularnej”;

Studenckie Koło Wschodnioeuropejskie Stosunków Międzynarodowych przygotowało międzynarodową konferencję „Mołdowa – mało znany w Polsce kraj”;

Studenckie Koło Wschodnioeuropejskie Stosunków Międzynarodowych zorganizowało seminarium „NATO – sojusz obronny czy system zbiorowego bezpieczeństwa”;

Studenckie Koło Naukowe Cywiliści przeprowadziło symposium naukowe poświęcone problematyce praw autorskich i praw pokrewnych;

Studenckie Koło Naukowe „Nadzieja – Hatikvah” (polsko-izraelskie) zorganizowało międzynarodowe seminarium „Współpraca europejska drogą poznania mniejszości”;

Studenckie Koło Naukowe Stosunków Międzynarodowych zorganizowało międzynarodową konferencję „Konsekwencje członkostwa w Unii Europejskiej”.

Na wyróżnienie zasługuje zorganizowanie przez Radę Kół Naukowych Giełdy Kół Naukowych działających w Uniwersytecie Wrocławskim. Celem Giełdy była prezentacja dorobku i osiągnięć kół i organizacji, wzajemne poznanie, wymiana doświadczeń, zachęcenie studentów do angażowania się w działalność kół naukowych. Członkowie SKN wykazali się ogromną pomysłowością i zaangażowaniem podczas prezentacji swych działań.

Patrycja Cicha

Podziękowanie

Dziękujemy Teatrowi Studenckiemu KORBA za prezentację na naszej scenie monodramu „Kot” w wykonaniu Małgorzaty Wilkin i reżyserii Pauli M. Napory.

Z wyrazami wdzięczności
Dyrektor Domu Kultury
„Śródmieście”
Elżbieta Starega

Warszawa, 22 czerwca 2003 r.

**PRZEGLĄD DZIAŁALNOŚCI STUDENCKICH KÓŁ NAUKOWYCH W LETNIM SEMESTRZE
ROKU AKADEMICKIEGO 2002/2003**

Wydział Chemii

- SKN Chemików „Jeż” w dniach 29 kwietnia - 4 maja zorganizowało XVIII Ogólnopolską Szkołę Chemii w Kudowie Zdroju.

Wydział Filologiczny

- SKN Bohemistów:
 - w dniach 13-14 marca zorganizowało warsztaty przekładu tekstów czeskich;
 - w dniu 20 maja zorganizowało II Ogólnopolską Studencką Konferencję Naukową Bohemistów;
- SKN Językoznawców w dniach 4-6 kwietnia zorganizowało studencką interdyscyplinarną konferencję w Podgórzynie k. Jeleniej Góry, której głównym celem była integracja i zachęta do wspólnych badań naukowych studentów różnych kierunków filologicznych;
- SKN Młodych Klasyków wzięło udział w Drugim Międzyuczelnianym Przeglądzie Teatrów Studenckich w dniach 7-8 kwietnia w Gdyni;
- SKN Bibliotekoznawców zorganizowało wyjazd naukowy do bibliotek i innych instytucji książki w Katowicach i Krakowie w dniach 10-11 kwietnia. Członkowie Koła odwiedzili m.in. Muzeum Książki Miniaturowej w Katowicach oraz za- bytkową bibliotekę Cystersów w krakowskiej Mogile.

Wydział Fizyki i Astronomii

- SKN Astronomii w dniach 5-7 czerwca zorganizowało wyjazd naukowy do Torunia; celem wyjazdu było zapoznanie się z działalnością tamtejszego Koła Naukowego Astronomii i od- wiedzenie obserwatorium astronomicznego.

Wydział Matematyki i Informatyki

- SKN Matematyków Specjalności Nauczycielskiej:
 - współorganizowało XIII Zimową Szkołę Matematyki w Szklarskiej Porębie w dniach 2-8 marca. Tematem tej edycji była Geokombinatoryka, czyli zastosowanie metod kombi- natorycznych do problemów geometrycznych;
 - było współorganizatorem obozu naukowego dla finalistów Dolnośląskich Meczów Matematycznych, który miał miejsce w dniach 13-17 czerwca w Zagórzu Śląskim.

Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych

- SKN Archeologów zorganizowało:
 - w dniach 11-13 marca wyjazd badawczy do Krzemionek Opatowskich; pozyskano surowiec krzemienisty do rekon- strukcji narzędzi;
 - w dniach 25-27 kwietnia badania powierzchniowe w okolicy Jordanowa Śląskiego;
 - prace wykopaliskowe w Oleśnicy w dniach 9-11 maja;
- Sekcja Pomocy Psychologicznej SKN Psychologii zorgani- zowała XVIII Obóz Naukowo-Szkoleniowy w Czarniawie Zdroju w dniach 2-8 lutego; Obóz przeznaczony był dla dzieci z trudnościami w porozumiewaniu się werbalnym;
- SKN ds. Unii Europejskiej „Wspólna Europa” w dniach 4-6 maja zorganizowało wyjazd studyjny do Świeradowa Zdroju, podczas którego przygotowywano projekt przeprowadzenia debaty i symulacji nt. „Absolwent na rynku pracy UE”;
- KNS Archiwistyki zorganizowało VI Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki w dniach 24-25 kwietnia;
- KNS Pedagogiki ETNO zorganizowało wyjazd badawczy na Zaozie w dniach 29 kwietnia - 4 maja, podczas którego zapoznano się z historią oraz sytuacją polskiego szkolnictwa na tym terenie;
- SKN Kulturoznawstwa Stosowanego:
 - zorganizowało w dniach 14-15 kwietnia konferencję naukową „Media i kultura”, której celem była próba analizy przemian

mających miejsce we współczesnej kulturze oraz wpływu mediów na modelowanie rzeczywistości;

- 15 maja zorganizowało wyjazd naukowy do Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Teatralnej i Telewizyjnej im. L. Schillera w Łodzi; członkowie Koła uczestniczyli w nie- których zajęciach, a także zapoznali się z metodami tworzenia filmów;
- SKN Historii w dniu 10 maja zorganizowało wyjazd naukowy do Kłodzka.

Wydział Nauk Przyrodniczych

- SKN Biochemików zorganizowało 12 kwietnia wyjazd naukowy do Zakładów Farmaceutycznych „Jelfa” w Jeleniej Górze;
- SKN Herpetologów zorganizowało wyjazd naukowo-badaw- czy w Bieszczady, podczas którego dokonano obserwacji gadów i płazów (m.in. ropuch, żab, zaskrońców);
- Międzywydziałowe SKN Etologii Naczelnych w dniach 22-25 maja brało udział w międzynarodowej konferencji antro- pologicznej w Uniwersytecie Karola w Pradze.

Wydział Nauk Społecznych

- SKN Wschodnioeuropejskie Stosunków Międzynarodowych:
 - było z wizytą naukową w Strasburgu w dniach 2-8 marca. Celem wyjazdu było zapoznanie się z działalnością instytucji międzynarodowych oraz poszczególnych osób reprezen- tujących Polskę przy Radzie Europy;
 - zorganizowało wizytę Ambasadora Estonii we Wrocławiu;
 - wzięło udział w konferencji „Obcy, goście, sąsiedzi? Cudzo- ziemcy, uchodźcy, mniejszości narodowe we współczesnej Polsce”, która miała miejsce w dniach 4-5 kwietnia w Toruniu;
- SKN Wschodnioeuropejskie Stosunków Międzynarodowych, SKN Stosunków Międzynarodowych i SKN „Nadzieja – Hatikvah” brały udział w Debacie Pokoleń;
- SKN „Nadzieja – Hatikvah” zorganizowało podróż studyjną „Śladami Żydów w Krakowie” w dniach 25-26 kwietnia;
- SKN Historyków Filozofii uczestniczyło w XXXII Między- narodowym Seminarium Kół Naukowych zorganizowanym przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, na którym przed- stawiono dwa referaty: *Stosunek F. Nietzschego do pieniądza* oraz *Doświadczenie religijne – Rudolf Otto i William James*.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

- SKN Ekonomistów:
 - w dniach 4-6 kwietnia zorganizowało wyjazdowe seminarium do Żelazna na temat „Manipulacje 2003”;
 - wzięło udział w konferencji naukowej „Sytuacja gospodarcza Polski – u progu Unii Europejskiej” w Łodzi w dniach 11-13 kwietnia;
- SKN Prawników Sekcja Historyczno-Prawna w dniach 24- 26 kwietnia zorganizowała wyjazdowe seminarium do Lwowa; jego głównym celem było odwiedzenie Uniwersyte- tu Lwowskiego, Biblioteki Ossolińskich i cmentarza Łyczak- owskiego;
- członkowie SKN Kryminalistyki w dniach 24-26 kwietnia wzięli udział w III Szczecińskim Sympozjum Krymina- listycznym w Pobierowie, którego tematem były niekon- wencyjne metody rozpoznawczo-wykrywcze w praktyce organów ścigania;
- SKN Prawa Karnego IURISPRUDENTIA zorganizowało w dniach 24-26 kwietnia obóz naukowy w Polanicy Zdroju; głównym celem wyjazdu było poszerzenie wiedzy uczest- ników z zakresu międzynarodowego prawa karnego.

Patrycja Cicha

NOWI PROFESOROWIE TYTULARNI W UNIwersYTECIE WROCLAWSKIM

Prof. dr hab.
WŁADYSŁAW DYNAK
Instytut
Filologii Polskiej

Urodził się 18 marca 1946 roku w Smęgorzowie (woj. małopolskie). W 1965 roku ukończył Technikum Kolejowe we Wrocławiu, uzyskując dyplom technika budowy dróg i mostów. Studia wyższe odbył w latach 1965-1970 na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego.

Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych uzyskał w 1976 roku na podstawie rozprawy *Literatura piękna w szkolnych seriach wydawniczych do roku 1939*, napisanej pod kierunkiem prof. Mieczysława Inglota i opublikowanej w 1978 roku w postaci dwóch odrębnych książek.

Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa – filologii polskiej otrzymał w 1990 roku na podstawie rozprawy *Z dziejów polskiej pieśni łowieckiej*.

W 1993 roku został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Instytucie Filologii Polskiej. Z Uniwersytetem Wrocławskim związany jest od 1970 roku, kiedy odbywał staż asystencki, będąc równocześnie w latach 1969-1971 nauczycielem języka polskiego w liceum ogólnokształcącym w Oleśnicy.

W latach 1980-1982 pracował jako lektor języka polskiego i wykładowca literatury polskiej na Uniwersytecie Lille III we Francji.

W 1982 roku wygrał konkurs na stanowisko wykładowcy literatury polskiej na Uniwersytecie Paris IV (Sorbona), lecz go nie objął wskutek cofnięcia paszportu przez Służbę Bezpieczeństwa.

Dorobek naukowy profesora obejmuje ponad 150 pozycji, w tym 18 książek – o charakterze prac autorskich (5), wydawniczych (3) i prac zbiorowych (10).

Za książkę *Lowy, łowcy i zwierzyzna w przysłowiach polskich* otrzymał w 1994 roku nagrodę naukową Ministra Edukacji Narodowej.

Zainteresowania badawcze prof. Dynaka koncentrują się

wokół zagadnień z wielu dziedzin: historii literatury, dydaktyki literatury, bibliologii, historii oświaty, folklorystyki, edytorstwa źródeł literackich, paraliterackich i folklorystycznych, językoznawstwa oraz historii regionów. Od kilkunastu lat w jego dorobku naukowym zaznaczył się wyraziście ciąg prac poświęconych najszerzej rozumianej kulturze łowieckiej, od staropolszczyzny po współczesność. Profesor Dynak jest w tej dziedzinie najwybitniejszym, i chyba jedynym, autorytetem naukowym w kraju.

Prof. W. Dynak uczestniczył w licznych konferencjach krajowych i zagranicznych, m.in. we Francji i na Litwie, a jego prace publikowane były w językach: francuskim, niemieckim, angielskim i słowackim. Jest także aktywny jako popularyzator wiedzy w prasie, radiu i telewizji, szczególnie w środowisku leśników i myśliwych.

Wypromował jednego doktora, dwoje doktorantów ma otwarte przewody doktorskie, a troje następnych otworzy je w najbliższym czasie. Opracował i wydał 3-tomową antologię opracowań z dydaktyki literatury. Od 1990 roku jest członkiem komisji konkursowej Olimpiady Polonistycznej szczebla wojewódzkiego, a w latach 1991-1995 był kierownikiem Podyplomowego Studium Filologii Polskiej.

Był przez dwie kadencje prorektorem ds. ogólnych UW. (1995-1999), a od 1999 roku jest już drugą kadencję dziekanem Wydziału Filologicznego. Od 2003 roku jest także kierownikiem Zakładu Metodyki Nauczania w Instytucie Filologii Polskiej.

Członek (od 1986 r.) Komisji Dydaktycznej Komitetu Nauk o Literaturze, konsultant naukowy b. oddziału wrocławskiego Instytutu Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych, a obecnego Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego. W 2001 roku dla MENiS opiniował zestawy polonistyczne „Nowej Matury”, wykorzystane w 2002 roku w całym kraju.

W latach 1987-1998 był przewodniczącym wrocławskiego oddziału Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza. W 1992 roku był członkiem założycielem Towarzystwa Przyjaciół Polonistyki Wrocławskiej.

Członek Zarządu Fundacji dla Uniwersytetu Wrocławskiego i członek Rady Nadzorczej Wrocławskiego Parku Technologicznego, przedstawiciel UW. w Konwencie Kolegium Karkonoskiego.

Wielokrotnie wyróżniany nagrodami Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego. Za osiągnięcia na polu kultury łowieckiej został uhonorowany najwyższymi odznaczeniami Polskiego Związku Łowieckiego: Medalem św. Huberta i Złotym Medalem Zasługi Łowieckiej.

Żonaty, żona Elżbieta, nauczycielka biologii w liceum, dwóch synów – Marcin i Wojciech.

Prof. dr hab.
ANDRZEJ
ELŻANOWSKI
Instytut
Zoologiczny

Urodził się 21 stycznia 1950 roku w Przasnyszu. Studia wyższe ukończył w 1972 roku na Wydziale Biologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Stopień naukowy doktora uzyskał w 1979 roku na Uniwersytecie

Warszawskim na podstawie rozprawy *Badania kopalnych embryonów i model ewolucji rozrodu ptaków*.

Habilitację otrzymał na Uniwersytecie Wrocławskim w 1996 roku na podstawie ogólnego dorobku naukowego i rozprawy *Mezozoiczna ewolucja i główne linie filogenetyczne ptaków*. W 1998 roku uzyskał stanowisko profesora nadzwyczajnego w Uniwersytecie Wrocławskim. Jest kierownikiem Zakładu Zoologii Kręgowców w Instytucie Zoologicznym.

Dorobek naukowy prof. Elżanowskiego obejmuje prace z zakresu anatomii, ewolucji, filogenezy, ontogenezy i ekologii ptaków, a także pogranicza biologii i etyki – co świadczy o rozległości wiedzy i zainteresowań badawczych – publikowany jest w recenzowanych czasopiśmie krajowych i zagranicznych.

Jest autorem 61 publikacji, w tym 41 prac oryginalnych. W dorobku profesora są także artykuły popularyzujące wiedzę przyrodniczą z różnych dziedzin biologii. Większość artykułów naukowych opublikowały zagraniczne czasopisma, w tym liczne czasopisma z listy filadelfijskiej. Cytawalność publikacji – przeciętnie 9 cytowań na publikację w kategorii prac oryginalnych.

Prof. A. Elżanowski wypromował jednego doktora, dwa kolejne przewody są w toku. Pod jego opieką wykonanych zostało kilkanaście prac magisterskich i licencjackich.

W opinii recenzentów w dziedzinie, którą reprezentuje, jest specjalistą, doświadczonym i pełnym inwencji badaczem, cieszącym się autorytetem w kraju i za granicą. Jeszcze przed ukończeniem studiów, w roku 1971 brał udział jako asystent w Polsko-Mongolskiej Wyprawie na Pustynię Gobi, z której pochodzą kredowe embryony ptaków, będące później przedmiotem jego badań. W latach 1983-1998 pracował w różnych ośrodkach naukowych w Stanach Zjednoczonych i w Niemczech. Brał też czynny udział w licznych sympozjach i kongresach międzynarodowych.

Członek rad redakcyjnych trzech czasopism (w tym jednego amerykańskiego), Komitetu Biologii Ewolucyjnej i Teoretycznej PAN, Rady Naukowej Instytutu Paleobiologii PAN. Działa na polu humanitarnej ochrony zwierząt, od roku 1999 jako członek Krajowej Komisji Etycznej ds. Doświadczeń na Zwierzętach. W ramach kolejnych Międzynarodowych Kongresów Ornitologicznych w Christchurch i w Wiedniu organizował sympozja na temat etyki traktowania ptaków. W latach 1995-1996 prowadził wykłady i ćwiczenia na Uniwersytecie Maryland w College Park i Uniwersytecie Howarda.

* * * * *

**Prof. dr hab.
MAREK WINIARCZYK**
Instytut
Historyczny

Urodził się 30 czerwca 1947 r. we Wrocławiu. Studiował w latach 1965-1970 filologię klasyczną na Uniwersytecie Wrocławskim. Pracę magisterską napisał pod kierunkiem prof. Jerzego Łanowskiego.

Stopień naukowy doktora uzyskał w 1976 roku w Instytucie Filologii Klasycznej UW.

logii Klasycznej UW. na podstawie dysertacji doktorskiej *Diagoras z Melos – prawda i legenda. Monografia, testimonia, fragmenty*.

Habilitował się w 1982 roku na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. *Diagorae Melii et Theodori Cyrenaei reliquiae*, opublikowanej u Teubnera, jednego z najważniejszych światowych wydawców źródłowych tekstów antycznych.

W latach 1969-1973 prof. Winiarczyk pracował w Oddziale Starych Druków Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, a następnie w Studium Języków Obcych, obecnie jest pracownikiem Zakładu Historii Starożytności. W 1981 roku został docentem, od 1993 roku jest profesorem nadzwyczajnym w Instytucie Historycznym UW.

Główny profil badań prof. Marka Winiarczyka związany jest z religią grecką, filozofią antyczną, jak również utopią grecką.

Dorobek naukowy profesora jest bogaty i różnorodny tematycznie. Obejmuje on ponad 80 pozycji drukowanych, w tym 5 książek, 6 monografii, 35 artykułów oraz 33 artykuły recenzje i recenzje.

W opinii recenzentów prof. Andrzej Elżanowski jest wybitnym zoologiem i paleontologiem o dużym dorobku naukowym mającym znaczenie dla rozwoju nauki w skali międzynarodowej. Za osiągnięcia naukowe i organizacyjne otrzymał kilkakrotnie nagrody indywidualne Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, a po habilitacji jako pracownik naszej uczelni – Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, w 1982 roku zaś Indywidualną Nagrodę Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za pracę doktorską. W 2002 roku został wyróżniony stypendium naukowym Rektora UW.

Prof. Andrzej Elżanowski jest członkiem założycielem i działa w dwóch towarzystwach naukowych: od 1990 roku w International Society for History, Philosophy and Social Studies of Biology (IS/HPSSB) i od 1988 roku w Society for Avian Paleontology and Evolution (SAPE) – od 2000 wybrany został członkiem Komitetu Wykonawczego tego towarzystwa. Ostatnio wybrany został także do Komitetu Programowego Międzynarodowego Kongresu Morfologii Kręgowców.

Rodzina: córka Magdalena, absolwentka SGGW w Warszawie. Zainteresowania: obserwacje przyrodnicze.

W większości został opublikowany w językach obcych, zwłaszcza niemieckim, w renomowanych zagranicznych czasopismach naukowych. Ostatnia książka pt. *Euhemeros von Messene. Leben, Werk und Nachwirkung* ukazała się w renomowanym wydawnictwie naukowym Saur. Zajmuje ona szczególne miejsce w dorobku badawczym profesora i stanowi podsumowanie jego wieloletnich studiów nad ateizmem antycznym. Jest także wydarzeniem naukowym w skali światowej.

Prof. Winiarczyk uczestniczył jako referent w wielu krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Był kierownikiem grantu KBN w latach 1998-1999, a od 2002 roku kieruje kolejnym grantem przyznany na napisanie obszernej książki pt. *Utopia grecka w epoce hellenistycznej*.

W latach 1984-2001 przebywał wielokrotnie na stypendiach zagranicznych, m.in. w Atenach, gdzie był członkiem The American School of Classical Studies at Athens jako stypendysta Fundacji Mellona. Utrzymuje indywidualne kontakty naukowe z licznymi wybitnymi uczonymi w Austrii, Niemczech, Szwajcarii, Szwecji, Włoszech i USA.

Zdaniem recenzentów jest pierwszym polskim uczonym podejmującym trud opracowania krytycznych edycji testimoniów i wpisujących w ten sposób dokonania nauki polskiej w krąg światowych znawców literatury przedmiotu, jak i ze względu na niezwykle rzetelność badawczą. Jego prace edytorskie można uznać za trwały wkład do nauk o starożytności w skali europejskiej i światowej. Jest uznanym i cenionym na Zachodzie badaczem, czego dowodzi m.in. zamieszczenie jego biogramu w *Who's Who in the World 2002*, jak i to, że jest cytowany w najbardziej prestiżowych słownikach i encyklopediach.

Jako nauczyciel akademicki wykształcił 10 magistrów, ma pod opieką dwóch doktorantów.

Prof. Marek Winiarczyk jest członkiem Polskiego Towarzystwa Filologicznego, Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, gdzie w latach 1991-1993 był sekretarzem Wydziału I oraz sekretarzem Wydziału II w latach 1997-2001.

JUBILEUSZ 70-LECIA PROFESORA TELESFORA POŹNIAKA

W piątek, 28 czerwca zebrani licznie w Sali Senatu uczniowie i przyjaciele świętowali uroczystości w obecności władz rektorskich jubileusz siedemdziesiątych urodzin profesora Telesfora Poźniaka.

List gratulacyjny JM Rektora odczytał prorektor prof. Krzysztof Wójtowicz.

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Telesfor Poźniak
Profesor Zwyczajny
Uniwersytetu Wrocławskiego

Piękne zadanie wykonałem, honoru ustrzegłem, wierności prawdzie i nauce dochowałem.... Gdy stajemy wobec Uczzonego tej miary, co Pan, Panie Profesorze, tylko takie słowa przychodzą na myśl: podziw, szacunek, respekt; przychodzą też na myśl próby oddania tego, co czujemy: wdzięczność, ale i nieco zazdrości. Ta ostatnia, niby dysonansowa nuta wobec innych, wzniosłych porywów serca, jest tu uzasadniona. Gdy staje się wobec takiej biografii, jak Pańska, i takiego dorobku, jaki jest Pana dziełem, przychodzi nam wszystkim stwierdzać po kolei: nie tak piękne nasze zadanie, nie taki z niego honor, nie tak doskonała nasza wierność wobec prawdy i nauki.

Dzisiaj, gdy swój Jubileusz świętuje najjaśniejsza świecąca z gwiazd wrocławskiej slawistyki, przychodzi nam pokornie pochylić czoła przed Tym, któremu zawdzięczamy tak wiele: my tutaj we Wrocławiu, ale też przecież odbiorcy klasyki literatur słowiańskich, które w Pana opracowaniu chętnie wydaje Zakład Narodowy im. Ossolińskich, ci, którzy chcieli uzyskać obraz poezji białoruskiej, którego wyboru i publikacji Pan dokonał. Fiodor Dostojewski zwykł mawiać, że pokorna miłość ma taką moc, iż nic jej się oprzeć nie zdoła. To są słowa także o niezłomności ludzkiego charakteru, o tym, że jasne i proste pisanie po liniach naszych biografii jest możliwe. Gdy patrzemy dziś na karty biografii Pana Profesora – jesteśmy tego pewni.

Proszę przyjąć moje najserdeczniejsze gratulacje z okazji prześwieconego Jubileuszu Siedemdziesiątych Urodzin. Niech one będą wyrazem wdzięczności za Pana obecność w społeczności akademickiej Uniwersytetu Wrocławskiego i zaszczytu, jaki czyni Pan Profesor naszej Uczelni, pracując tu z nami dla dobra najpiękniejszej z Dam – Filologii.

Ciepłe słowa o Profesorze Poźniaku wypowiedzieli również pani prorektor Krystyna Gabryjelska, dziekan Wydziału Filologicznego prof. Władysław Dynak, kierownik Zakładu Literatury i Kultury Rosyjskiej prof. Krystyna Galon-Kurkova oraz licznie przybyli goście z uniwersytetów Białostockiego, Jagiellońskiego, Zielonogórskiego, w Opolu, Zielonej Górze. Nadeszło także wiele telegramów i listów gratulacyjnych.

„A ja mam to już za sobą” – mówił za Mieczysławem Foggiem Profesor Telesfor Poźniak. Stresy, egzaminy, kolokwia. Mam za sobą większą część swojego życia i pracy – mówił. Przekroczyłem już próg. Dziękuję Uniwersytetowi – matce żywicielce za wszystko dobre co mnie spotkało, niech kwitnie i rozwija się moja Uczelnia.

fot. Maciej Dąbrowski

Uczniowie wręczyli Panu Profesorowi Księgę Pamiątkową, złożoną z jego własnych prac.

A bukietami kwiatów oprawiono pięknie tę podniosłą uroczystość. Ad multos annos!

kd

TAJEMNICE ARCHIWÓW WILEŃSKICH

WILEŃSKIE PEREGRYNACJE

Wilno... U jednych budzi wspomnienia, innym przywodzi na myśl historię, dawną i nowszą, i tę najnowszą, chyba najtrudniejszą. Piękne miasto, w miarę zadbane, jeśli budynku nie można restaurować, to przynajmniej jest pomalowany z zewnątrz. Widać troskę władz przynajmniej o pierwsze wrażenie na przybyszach spoza Wilna. Ślady polskości wyraźne i czytelne: Rossa, zadbane, z nowymi grobami litewskimi, cmentarz bernardyński, restaurowany, dość dobrze utrzymany, z licznymi grobami profesorów polskojęzycznego Cesarskiego Uniwersytetu Wileńskiego, jednego z sześciu uniwersytetów w Rosji, objętych ustawą z 18 maja 1803 roku (rosyjskojęzyczne uniwersytety: w Petersburgu, Moskwie, Charkowie i Kazaniu, niemieckojęzyczny uniwersytet w Dorpacie i polskojęzyczny uniwersytet w Wilnie, stanowiące centra okręgów szkolnych utworzonych na wzór Szkół Głównych w Polsce, zgodnie z ustawą edukacyjną z 1783 roku). Z drugiej strony, systematycznie znikają stare polskie lub rosyjsko-polskie tablice w różnych częściach miastach. Niektóre powracają, ale w wersji litewskiej. Tak się dzieje w katedrze i w kruzgankach uniwersytetu. Lituanizacja... Trudno to opisać, to trzeba zobaczyć. Polacy to przedostatnia grupa narodowościowa na Litwie pod względem procentu osób z wyższym wykształceniem. Po Polakach są już tylko Cyganie. Nie słyszy się na ulicach języka polskiego. Polacy nie mówią po polsku w miejscach publicznych. Podobno im nie wolno... Powtarzam to, co tam usłyszałem. Może to plotka. Powstrzymano na razie próbę obowiązkowego nauczania z podręczników w języku litewskim w polskich gimnazjach w dwóch ostatnich klasach przed maturą. Czy na długo? Czas pokaże. Obok kompleksu bernardyńskiego Litwini postawili piękny pomnik. Ale ja nie wiem, kto to jest Adamus Mickievičius. Może inni wiedzą. Ja nie muszę.

Uroczystość rozdania dyplomów na Uniwersytecie Wileńskim. Cywilna uroczystość w kościele uniwersyteckim, który na przemian pełni rolę auli uniwersyteckiej albo kościoła. Orgia polskości. Kapliczki ku czci znanych osób, kilka podobizn

Stefana Batorego. Dziekan wyczytuje nazwiska lewskie, rosyjskie, polskie. Tylko polskie są czytane w wersji litewskiej. Rosyjskie nie. Zbieg okoliczności? Zapewne. Wyczuwa się w rozmowach z Litwinami jakiś kompleks, kompleks polskości. Dawny polski uniwersytet, polska przeszłość, polska kultura i nauka. Im pręcej się z tego wyleczą, tym pręcej będą Europejczykami. Według rocznika statystycznego z 1938 roku w Wilnie było 195 tys. mieszkańców, z tego 130 tys. Polaków i 56 tys. Żydów. W grupie mniejszości było ok. 300 rodzin litewskich. Podobna sytuacja musiała być w XVIII i XIX wieku. Można odnieść takie wrażenie zwiedzając cmentarze wileńskie z tego okresu.

Znacznie ciekawsza jest jednak przeszłość Wilna. Dostępne są archiwa i biblioteki, z życzliwymi, kompetentnymi pracownikami. Próbowałam zajrzeć do dokumentów Filomatów i Filaretów. Adnotacja w inwentarzu Archiwum Historycznego Wilna, gdzieś z lat sześćdziesiątych lub siedemdziesiątych stwierdza, że wybyło. *Kuda? Nikto nie znał.* Spotkał mnie

Dziedziniec Uniwersytetu Wileńskiego

podobny zawód, gdy usiłowałem dotrzeć do spisu nauczycieli okręgu wileńskiego z przełomu XVIII/XIX wieku. Też gdzieś zaginął w drugiej połowie XX wieku.

Życie naukowe, kulturalne i towarzyskie Uniwersytetu Wileńskiego w czasach Adama Mickiewicza, a można bez przesady powiedzieć, że całego Wilna, znajdowało swoje odbicie na łamach *Dziennika Wileńskiego*. Ukazywały się w nim informacje o podróżach naukowych pracowników Uniwersytetu, artykuły okolicznościowe, nekrologi i recenzje książek, jak też liczne utwory poetyckie, w tym rzadkość, wiersze o matematyce.

Książd Józef Mickiewicz, stryj Adama, odnotowany jest 15. X 1773 w *Laureae Academiae jako auditor theologiae*. Później wykładał przez wiele lat fizykę; ponadto kierował Uniwersytetem Wileńskim (choć formalnie nie był rektorem) w roku 1794 i w roku akademickim 1806/1807, a w XIX wieku był przez kilkanaście lat dziekanem Oddziału Nauk Fizycznych i Matematycznych na Cesarskim Uniwersytecie Wileńskim. Golański (Dz. Wileński z dnia 15.IX 1817) usprawiedliwia małą liczbę publikacji Józefa Mickiewicza, pisząc *Zeszłego jednakże wieku, po odnowieniu nauk w téy niegdy szkole głównej: nie zbywało nigdy na takich, co się tu koniecznie po uczących profesorach, domagali wydawania dzieł po dziełach. Aczkolwiek z doświadczenia to pewna, że zbyt ich mnogość, daleko bardziej prawdziwemu oświeceniu szkodzi, a niżeli pomaga. [...] Niemniéy atoli pewna, że nayıpiékniéyszem uczącego nauczyciela dziełem, jest umysł ucznia dobrze do nauki usposobiony. A zwłaszcza dobrze do dobrego nakierowany, o co się z usilnością przed innego rodzaju usilowaniem, starał Mickiewicz. [...]*

Wydaje się, że nie był to głos odosobniony, ale panujący wówczas zwyczaj. Profesor miał uczyć, służyć swoją wiedzą krajowi i społeczeństwu. Aby zostać profesorem należało spełnić pewne warunki formalne, uzyskać stopnie naukowe, poprzez zdanie odpowiednich egzaminów. Praca twórcza, tak jak dziś ją rozumiemy, była czymś wyjątkowym.

Spśród matematyków wileńskich najwięcej dokumentów zachowało się po Michale Pełce-Polińskim (1784-1848). Uczony ten miał bardzo różnorodne zainteresowania. We własnoręcznie napisanym życiorysie notuje:

Michał syn Modesta Pełka Poliński pochodzący z szlacheckiej rodziny wielkopolskiej urodził się około 1784 r. w dawnym województwie nowogrodzkim, a teraz gubernii grodzieńskiej, w powiecie stonińskim. Nauki początkowe odbył w tymże powiecie w szkole gimnazjalnej utrzymywanej wówczas przez XX Bazylianów w Żyrowicach, w dalszych zaś doskonalił się w Uniwersytecie Wileńskim, gdzie stopień D. F. otrzymał. [...] W uniw. Wileńskim przed wyjazdem za granicę wykładał matematykę czystą, a po powrocie objął zaważowaną po śmierci ks. Zacharyasza Niemcewskiego katedrę matematyki wyższej stosowanej. Przez lat 12 był tamże profesorem seminarium nauczycielskiego, sposobieckiego nauczycieli gimnazjów i szkół powiatowych b. okręgu naukowego wileńskiego, oraz przez lat 9 był dziekanem oddziału nauk fizycznych i matematycznych, które to obowiązki spełniał aż do zamknięcia uniwersytetu w 1832 r. Prócz tego był używany przez władze edukacyjne do władania i roztrząsania projektów rozmaitych urzędów. Pełnił te funkcje aż do zamknięcia Komitetu w 1836. [...]

Najciekawsze są jednak jego *Dzienniki*, pisane mało czytelnie na małych, luźnych kartkach, chyba niekompletne, rozproszone po bibliotekach Wilna. Zawierają interesujące informacje zarówno o ich autorze, jak też o całym środowisku uniwersyteckim. Poliński w chwilach szczególnie dramatycznych, jakby przeczuwając znaczenie tego, co się dzieje, i swoją rolę w tych wydarzeniach, sporządzał dość szczegółowe notatki. Na ogół był tylko biernym obserwatorem. W świetle przedstawionych dokumentów jawi się jednak jako lojalny urzędnik Rosji, w pełni akceptujący jej władzę i znaczenie, zawsze odpowiednio ustawiony. Świadczy też o tym dość wymownie fakt, że to on właśnie znalazł się w komisji likwidacyjnej Uniwersytetu Wileńskiego. Był też jedynym profesorem Oddziału Nauk Fizycznych i Matematycznych, którego zatrudniono później w nowo powstałej Akademii Medyko-Chirurgicznej. Ocenę jego postaw pozostawiam Czytelnikowi. Poniżej przytaczam wybrane fragmenty jego *Dzienników*.

Lipiec [1812]

6. Niedziela [Mińsk]. Był examen z matematyki Klasy 4tej i natym się skończył – wszystkim pozwolono rozjechać się i wyszko wywieziono, archiwa, kasę i wszyscy urzędnicy Rossyjscy wychyli prócz Ceyna, Czohłakowa So-wietnika Izby skarbowej i Jewdaki-mowa ziemskiego kommissarza. Wzięto Kasę Gymn. leżącą na Kaznodzieistwie Powiatowem wyżey 27.000 rubli. 7. Wyjechał o godz. 5 Gubernator, o godz. 8 mej wyszedł Garnizon. Urząd cały oddany został Kamińskiemu. Przez całą noc następny niespali prawie Obywatele, kilkudziesiąt uzbrojonych iężdżiło po wszystkich traktach. Wodźbon widział się z Francuzami na Rakowskim trakcie; spotkawszy się z Rossyanami powinni byli powiedzieć że iężdż dla obrony miast od napadnięcia, z Francuzami zaś spotkawszy się powinni ich zapraszać do przyścia do Minska, bo maia, a Rossyan niéma. 8. O godz. 9. przybiegł Kurier od Bagrocyna do Kamińskiego z rozkazem aby magazyny spalono – uproszono Kurjera iż zezwolił na rozebranie. wszyscy poczęli rozbierać wtem upada 5 Huzarów Fran. pod magazyn z którego rozbierali idąc pod dachowki, rozpędzaią biorących, a Kurier ucieka. O godz. 2 po południu poczęli isdż Francuzi z traktu Rakowskiego – Marszałek Davoust Książę Prince d'Eckmühl wszedł o godz. 5 p[rzez] ulicę Franciszkańską bo obiecał Miasta połowę wokół przed Jego weysciem 3 reymenta wenty do miasta. Francuzi rozdzielili się na dwa trakta do Boryssowa i do Bobrzska.

Pomnik Stanisława Moniuszki

10.11.12. (Niedziela). Spiewano Tedeum i Salvum fac liberatorem Nostram Napoleonem. Przy wieździe Davoust od Obywateli przyjął Chléb i Sól. Od Żydów nieprzyjął – powiedział że imieniem Jego Monarchy ogłasza wolność i przywraca Oyczyznę – a do Żydów, iż się brzydzi tym Narodem. 31. Wyszyli bagaże Napoleona z Wilna do Witebska.

10.11.12. (Niedziela). Spiewano Tedeum i Salvum fac liberatorem Nostram Napoleonem. Przy wieździe Davoust od Obywateli przyjął Chléb i Sól. Od Żydów nieprzyjął – powiedział że imieniem Jego Monarchy ogłasza wolność i przywraca Oyczyznę – a do Żydów, iż się brzydzi tym Narodem. 31. Wyszyli bagaże Napoleona z Wilna do Witebska.

Sierpień. 15. Była Jlluminacya w Wilnie na Jmieniny Cesarza. 19. Powieszono za S. Stefanem Skindera i Jego Syna, i za Smiepiszkami dwóch młodszych Panów. Koreywę piętnowano przy Ratuszu. 22. Była Jlluminacya w Wilnie z powodu zwycięstwa odniesionego nad Rossyanami w Smolensku. 27. Było powtorzone ogłoszenie, aby po 3 gr brano 2 kopieyki Rossyjskie.

Listopad. 15. Rozruch wszczął się w mieście z przyczyny zbliżania się Rossyan. 16. Weszli po południu Rossyanie a naprzód Kozacy – Generał Lambert i Prescow [?]. Knoryngg został Gubernatorem.

Mazec [1813] 12. Były transparenta na ratuszu, 2 przy szkole Żydowskiej, i 1 u Lorensa. Żydzci częstowali Gubernatora i Gości.

Wrzesień. 4. Było tedeum z powodu otrzymanych wiadomości o Zwycięstwie nad nieprzyacielem – wystrzelono więcej 100 razy – obiad był u Kórkasowa Wojennego Gubernatora. Wieczera w Szkole Żydowskiej. Miasto było iluminowane. 24. Obiad był u Zawierskiego Cywilnego Gubernatora. Wieczorem bal w Pałacu Pacowskim, wydawała szlachta Gubernii Wileńskiej. 25. Obiad u Biskupa Stroynowskiego. Bal wieczorem w domie Millerów dawali obywatele miasta Wilna.

Dziesięć lat później Poliński odnotował:

May 1823. 4. W Gimnazjum w kl. V Uczniowie na tablicy napisali *Wiwat Konstytucja 3go Maja. O jak słodkie wspomnie-*

nie dla nas Polaków, ale nie masz, kto by się o nią dopominał. Przed godziną osmą zrana, był ten napis w czasie Lekcji Waszkiewicz Nau. Hist. i Prawa. Potem Ostrowski Nau. Ross. języka postrzegł, groził uczniom iż zato pójść mogą na Syberię i doniósł Prefektowi Żylińskiemu. Ten przyszedłszy do Klasy, kazał zetrzeć i zaczął śledzić. O niej doniósł Wojennemu Gubernatorowi Korsakowowi, który zawołał zaraz Rektora i nakazał śledzić tych którzy pisali. Po wysłedzeniu okazało się iż pisali 1) Michał Plater, 2) Kołąkowski, 3) Kościatowski, 4) Czechowicz. Gimnazjum osadziło ich na dni 10 u Nekologa czyli na więzienie. 8. Rząd Uniwersytetu złagodził tę karę do 3 dni tylko. – Wojenny Gubernator nie zgodził się nato, kazał ich trzymać. Naznaczył nowe śledztwo. Waszkiewicz, Żylińskiego i Zastępcę Dyrektora Szkół Skoczkowski zawiesić od obowiązków. 11. Rząd Uniwersytetu to zalecenie na sessji wykonał – do śledztwa wyznaczył Pelikana, Łoboykę i Daniłowicza. Wojenny [Gubernator] tegoż dnia wyprawił sztafetę do Wgo Księcia Konstantego do Warszawy z raportem o całej tej sprawie, powiadając tylko iż dodał że Rząd Uniw. pokazał powolność dla obwinionych, że znaleziono na murze przy Kościele Dominikańskim napis Niech Żyje Constitucya, śmierć despotam. Rektor wyprawił od siebie sztafetę jedną do ministra Oświecenia, drugi, do Kuratora [księcia Adama Czartoryskiego] do Puław z całym tem doniesieniem. 17. Z rana o 4 god. przyjechał od WX Konstantego Jego Jenerał Adjutant Nesselrode, cały czas zrana chodził po cywilnemu ubrany po mieście uważając co się dzieje czy nie ma jakich napisów, o południu poszedł do Wojen. Gubern. zaniósł rozkaz WX Konstantego, aby aresztowano Twardowskiego, Skoczkowski, Żylińskiego i Waszkiewicz. Jakoż o godz. 8 wieczorem osadzono Twardowskiego u S. Kazimiera, na piętrze, Żylińskiego na odwachu nadole, Skoczkowski w domu Wojennego Gubern., Waszkiewicz w Arsenale, uczniów zaś czterech w domu [nieczyt.] u cenzora Maziewicza u S. Rafała. 18. Nesselrode sam o całej sprawie rozpytywał się – chodził do Klasy V, gdzie sama akcja stała się – razem z Ostrowskim i Nazianowiczem, gdy obejrzał miejsce, rozpytywał się o całą sprawę i dowiedział się że uczniowie zawsze byli spokojni. Scisnąwszy potem wszystkiemi ramionami powiedział: O mon dieu! 20. W nocy z 19 na 20 wyjechał Nesselrode nauprost do Warszawy. Zabrał z sobą Platera, ucznia Klasy V.

[czerwiec?] 8. Wywieziono uczniów kroczkich Janczewskiego i Zieleniewicza do Bobruyska na lat 10 do robót przy taczach a potem w żołdacy garnizonne do śmierci za rozrzucaniem pism buntowniczych, a Nauczyciele[la] z Kroź Paszkiewicza na 2 lata do Bobruyska do Kazamat za podejrzenie, które na siebie ściągnął paląc papiery swoje w nocy. 19. Wywieziono trzech uczniów kroczkich skazanych w Sołdacy do śmierci, w garnizon do Guberni orenburgskiej, za to że wiedzieli o czynnościach dwóch poprzedzających.

Lipca 11. Uwiadomił mnie JP Pelikan iż jestem przeznaczony do śledztwa. 12. Rektor jako Prezydent, Pieta Alexie. Suykof, Rad. St. Policmajster, Wacław Pelikan, ja Michał Poliński,

Pałac Jana Śniadeckiego w Jasunach

Ignacy Daniłowicz, Jerolim Osipowicz, Botwinski Nadzw. Rad. [...] rozpoczęliśmy śledztwo i codziennie odbywaliśmy zrana od godz. 9 lub 10 do 2 lub 3, po południu od godz. 5 lub 6 do 10. 25. Uwolniony JP. Skoczkowski i Żyliński. 26. Uwolniony JP. Waszkiewicz. 27. Przyjechał JP Chodźko z JP Zanem Tomaszem, obu przytrzymano na Rogatkach, przybył zaraz de Sertes, opieczetował ich papiery i zabrał, a w tymże czasie JP. Sztykow opieczetował papiery JP Chodźki w jego mieszkaniu. 29. Do przejrzenia papierów Chodźki zostali wyznaczeni Sztykow, Potiomko i Pelikan. [b.d.] JP Krassowski Zast. Dyrekt. wyjechał z zaleceniem Rektora do Kieydan. Przyjechali do Kieydan Senator Nowosilcow i Rektor Twardowski. Zamknięto Szkołę Kieydańską, a uczniów wszystkich rozesłano do Rodziców z warunkiem, iż nigdzie do szkół oddawać nie będą. Przy zamknięciu Rektor miał do Uczniów przemowę. – Przywieziono

z Kieydan Dozorcę JP Wislewicza (?) i Nauczycieli: Kujawski, Raczynski i Mowczanowicz, za to że w przysłanym jednym paszkwile wykasowali dwa wiersze i o tem niedoniesli. –

[lipiec?] 14. Wyjechał JP. Pelikan do Paszkiewicza dla śledzenia kto napisał niech żyje wolna Konstytucja [nieczyt.] 19. Franciszek Malewski przywieziony z Warszawy i Zan przeprowadzony z domu Gubernatora Cywilnego, gdzie był trzymany bliżej Kommissy tam odbywającej się dla prędkiego oddania, znowu do Ostrogu.

May [1824] 19. Odbyliśmy o godz. 12 w sali obrad przysięgę na wierność monarsze wszyscy dający lekcje i oficjaliści Uniwersytetu, prócz tych którzy już z jakiegokolwiek powodu przysięgali. Odwiozłem chorego P. Reszkę.

Październik. d. 16. zrana przybył do Wilna JW Senator Nowosilcow i zjechał prosto do JO Księżnej Zubowowej, skąd po kilku godzinach przybył do mieszkania dla siebie przeznaczonego w domu Uniwers. poprosoroskim. 17. Byli prezentowani JW Senatorowi Nowosilcowi Professorowie Uniwersytetu o godz. 10 zrana – o godz. 4 zpołudnia wyjechał do Żyrowic JX Bobrowski. 18. Byli prezentowani adjunkci i dający Lekcje w Uniw. o godz. 10 zrana. O godz. 4 zrana wyjechał P. Joachim Leleweł do Warszawy. O 20. Było posiedzenie Rady na której JW. Twardowski [Rektor] zdał obowiązek JP Pelikanowi, i pożegnał Uniwersytet oświadczając, że otrzyma zupełną dimissyę. 22. Uczniowie mający być wysłani otrzymali wieczorem rozkaz aby jutro byli gotowi do wyjazdu. 23. Wyjazd uczniów odłożono do jutra. 24. O godz. 1 zpołud. wyjechali do Kazania Kołąkowski Felix z Wiernikowskim Janem i Józef Kowalewski osobno. – Do Petersburga Jan Wojnicki z Cypryanem Daszkiewiczem. Jan Heydattel z Wincentym Budrewiczem, Jan Michalewicz z Hilarym Łukaszewskim, Jan Sobolewski z Adamem Mickiewiczem. 25. Zrana o godz. 10 Franciszek Malewski z Onufrym Pietraszkiewiczem. JP Ignacy Daniłowicz wyjechał do Petersburga.

System represji ulegał systematycznie zaostrzeniu. Poliński notuje:

1832 Styczeń 1. Byliśmy u Wojennego i Cywilnego Gubernatora. 14. Otrzymaliśmy Mianowski i Rodziewicz list z wyrażeniem że następną

pocztą przyjdzie smutna wiadomość o Uniwersytecie. 18. Otrzymali Smokowski i Baliński listy od Sękowskiego z Petersburga z uwiadomieniem że pozostanie tylko oddział medyczny i teologiczny a inne katedry mają być przeniesione (z listu Balińskiego), tylko pisze gdzie indziej, a z listu Smokowskiego do Smoleńska, Pereastawia lub Połtawy. Pozwolił Rektor wybrać Mianowskiemu Dziekana którego zechce.

Marzec, 10. Rektor pisał do P. Mianowskiego 2 marca donosząc że minister Oświecenia ma d. 8 podać Cesarzowi доклад o utrzymaniu Uniwersytetu.

Maj, 1832. 14. Przyszło od JW Pelikana pismo od 7 Maja do JW Mianowskiego z kopiją pisma ministra do Rektora z doniesieniem, że **21 maja Cesarz kazał zamknąć Uniwersytet, a szkoły wydziału wileńskiego przyłączyć do wydziału białoruskiego, i że JP Kartaczewski Kurator wydziału białoruskiego ma polecenie wypełnić to wszystko.**

Postacią nierozzerwalnie związaną z Uniwersytetem Wileńskim był Jan Śniadecki (1756-1830). Był rektorem w la-

tach 1807-1815, umiejętnie przeprowadzając Uniwersytet Wileński przez ten trudny okres. Ostatnie lata życia spędził w Jaszunach, w dworku, który za jego pieniądze zbudował mu zięć Jędrzeja Śniadeckiego, Michał Baliński, znany historyk. Zgorzkniały żałował, że zbyt wiele czasu poświęcił sprawom urzędowym, a za mało matematyce. Jan Śniadecki zmarł dziewiątego listopada 1830 roku. Na szczęście nie doczekał zamknięcia Uniwersytetu Wileńskiego. Byłby to dla niego wielki cios.

Burze dziejowe szczęśliwie omijały posiadłość w Jaszunach aż do roku 1939. Staroobrzędowcy, sprowadzeni jeszcze przez władze carskie do wsi odebranych Polakom, splądrowali posiadłość w 1939 roku, niszcząc m. in. to wszystko, co pozostało po Janie Śniadeckim i Balińskich, książki, rękopisy, globusy, pamiątki.

Na ponowne otwarcie Uniwersytetu Wileńskiego trzeba było czekać dziewięćdziesiąt lat.

Witold Wiśław

WYKŁADY

Nowa gospodarka: miraż czy już rzeczywistość?

Jan Woroniecki*

Próba uporządkowania pojęć

Termin „nowa gospodarka” zagnieździł się bodaj na trwałe w leksykonie polityków, ekonomistów, socjologów – nawet „człowieka z ulicy”. Potocznie kojarzy się go z technologiami komunikacyjno-informatycznymi (ICT), których piętno odciska się na naszym życiu powszednim. Po zastanowieniu – z panoszącym się wokół postępem technicznym, utożsamianym z techniką komputerową czy wszechobecnymi chipami i z przypisywanym temu postępowi wysokim do niedawna tempem wzrostu gospodarczego w połączeniu z ekspansją rynku papierów wartościowych, przede wszystkim akcji. Kojarzy się wreszcie z bazującymi na Internecie, robiącymi błyskawiczną karierę (i pieniądze) nowymi firmami, ostatnio doświadczającymi równie błyskawicznego upadku.

Przeżywamy zatem kolejną rewolucję technologiczną. Czy na miarę przemysłowej końca XIX wieku i wcześniejszych? Tu nie ma zgody. Faktem jest natomiast, że obecna różni się jakościowo od tamtych. Poprzednie polegały na tym, że w sukurs człowiekowi przyszła maszyna, zwielokrotniając jego siłę fizyczną i związane z tym możliwości. Współczesna zwielokrotnia natomiast jego intelekt niczym „wzmocniacz wiedzy” (*knowledge amplifier*).

Dobrze, ale czy mamy już nową gospodarkę?!

Termin „nowa gospodarka” pozostaje wieloznaczny i nieostry. Jest rozmaicie interpretowany od strony zakresu pojęciowego. Został „wyprowadzony z praktyki”: jest mianowicie próbą uogólnienia doświadczeń gospodarki amerykańskiej ostatniej dekady XX wieku, a może nawet kolejną próbą wymyślenia quasi-doktryny w obliczu rysującego się wyjątkowo długotrwałego boomu. Świadczy o tym charakterystyka nowej gospodarki w pionierskim opracowaniu OECD z 1999 roku:

- Przesunięcie ciężaru gatunkowego na usługi
- Wzrost inwestowania w czynniki niematerialne
- Wzrost zatrudnienia w „wiedzołłonnych” sektorach
- Powszechna świadomość, że „praca w wiedzy” wymaga lepszego wykształcenia i jest lepiej opłacana.

Atrybutami „nowej gospodarki” miałyby być zdolność podważania obowiązujących praw ekonomicznych wiedzy empirycznej w odniesieniu zwłaszcza do cykliczności gospodarki kapitalistycznej, miałyby skutkować podziałem na „nową” i „starą”, posiadać magiczne właściwości transformowania sektorów wytwórczości materialnej i usług. Gdyby tak rzeczywiście było, istotnie byłaby uprawniona teza o nowości takiej gospodarki. Ale czy jest?

OECD posługuje się już od wielu lat ostrzejszym pojęciem „gospodarki opartej na wiedzy” (*knowledge-based economy*). Chodzi o gospodarkę „bezpośrednio bazującą na produkcji, dystrybucji i wykorzystaniu wiedzy i informacji”, a nie o sam sektor ICT. Cechy te wprowadza OECD z obserwacji, że szybko (niemal do końca ubiegłego roku) rosnące gospodarki OECD stają się coraz bardziej zależne od efektywnego generowania, nabywania, rozpowszechniania i stosowania wiedzy, co zawdzięczają rozbudowie swego potencjału B i R oraz globalnej „rewolucji” ICT.

Wdrażanie wiedzy i wykorzystanie informacji staje się głównym czynnikiem międzynarodowej konkurencyjności, a tym samym tworzenia bogactwa i podnoszenia stopy życiowej. W ujęciu Petera F. Druckera w gospodarce postkapitalistycznej głównym zasobem ekonomicznym (środkiem produkcji) będzie wiedza. Wartość generować będą w pierwszym rzędzie wydajność i innowacje, pochodzące z zastosowania wiedzy, w tym novum – do wiedzy samej, a nie kapitału czy pracy. Zmierzamy zatem w stronę społeczeństwa wiedzy, na razie zaś mamy gospodarkę wiedzy i kapitalizm informacyjny.

Nowa gospodarka w Europie?

Jeszcze do niedawna różne źródła, nie tylko amerykańskie, z pogardą odnosiły się do Europy, pozostającej w tyle w przedstawianiu swej gospodarki na nowe tory. Podnosili (nie bez racji) jej niedomogi strukturalne – ponad dwukrotnie wyższe niż w Stanach bezrobocie, sztywność rynków pracy, towarowych i kapitałowych, słabość euro wobec dolara, nie zauważając natomiast wprowadzanych tam, może zbyt powolnie, proefektywnościowych reform, włącznie z uelastycznianiem rynku pracy. W ocenie eksperta od przewag komparatywnych skali makro, Michaela Portera, zadziwia, czemu Europa pozostała tak daleko w tyle za USA; chyba za dużo tam ingerencji rządu w gospodarkę, za mało bodźców do osiągnięcia wyższej sprawności gospodarowania, pokutują wahania na tle godzenia układu kapitalistycznego z wymogami harmonii społecznej.

Tzw. nowa gospodarka tak naprawdę nie dotarła jeszcze do Europy – uważa Wim Duisenberg, z pewnymi wyjątkami – jak się wydaje (Irlandia, kraje nordyckie). Chociaż Europa wykazała więcej ostrożności wobec inwestowania w ICT, utraciła też niektóre korzyści i pozwoliła na powiększenie się luki wydajności z USA. Ponadto przyspieszenie wzrostu w USA i niektórych europejskich państwach OECD w latach 90. zawdzięcza się szeregu innym, niezwiązanych akurat z ICT czynnikom jak poprawa w finansach publicznych, polityce fiskalnej i monetarnej, a w Europie – uelastycznieniu rynków pracy. Europa może posiadać znaczny (choć drżący) poten-

cjał podnoszenia wydajności oraz może uczyć się na amerykańskich i własnych błędach. ICT zresztą już odgrywały ostatnio wydatną rolę we wzroście gospodarczym obszaru euro. Szczególnie uwzględniając szybką penetrację Internetu, komórek i telewizji cyfrowej w europejskich gospodarstwach domowych w latach 2000-2001 (rezultat inicjatywy „eEuropa”, wylansowanej przez KE w grudniu 1999 roku). Żeby tak jeszcze więcej odwagi w ponoszeniu ryzyka i ułatwień dla zakładania nowych firm! „Nowa gospodarka” stanowi kluczowy element naszych gospodarek, doniosły czynnik poprawy stopy życiowej..., musimy się przygotować do wykorzystania jej potencjału, który nam oferuje – rządowi i biznesowi.

Lester C. Thurow uważa, że Europa ma świetne warunki wyjściowe do wdrożenia nowej gospodarki, góruje nad USA i Japonią dobrym wykształceniem i elit, i powszechnym, brakuje jej natomiast:

- „nosiciela zmian” (*agent of change*): przedsiębiorczości, w tym odwagi porzucania starego i przetrzymywania się na nowe;
- odchodzenia od sektorów o niskiej wydajności (np. na rzecz Europy Wschodniej, której taniej siły roboczej niesłusznie się obawia – zamiast ją wykorzystywać w swoim interesie);
- warunków do tworzenia nowych firm i ekspansji istniejących niewielkich (wielkie stare są w ogóle odporne na zmiany i mają niską skłonność do B i R, małych na nie nie stać, dziś już nie małe jest piękne, ale małe, które szybko rozrasta się w duże, a priorytetem dla Europy jest wzrost elastyczności w przemyśle; i powiększanie firm, i *downsizing*);
- zdolność pokonywania oporów przed kopiowaniem technologii z gatunku catch-up, co pozwala na przeskakiwanie etapów.

Tak więc obecne przemiany technologiczne będą wymagać ogromnych dostosowań pozatechnicznych: w sferze polityki gospodarczo-społecznej i zarządzania (*governance*) zarówno ze strony rządów, jak i przedsiębiorstw, po stronie zaś

społeczeństw – przyzwyczajania się do „permanentnej zmiany” i niepewności i ich implikacji dla kariery zawodowej i trybu życia.

Na gospodarkę opartą na wiedzy składają się: tworzenie wiedzy i jej produktywnie wdrażanie. Nie ma potrzeby (przeważnie – również możliwości) celowania i w jednym, i w drugim. Wystarczy dla danego kraju skoncentrowanie się na jednym, nie wstydząc się (jak ongiś Japonia) naśladownictwa. Ale trzeba tu świadomej polityki-wyboru. „Klucz do zaawansowanego rozwoju może dziś leżeć nie w tym, czy dany kraj posiada zdolności wytwarzania technologii informatycznej, lecz w tym, czy potrafi ją twórczo wykorzystać...”

Wreszcie na ostatniej ministerialnej sesji Rady OECD sformułowano następujący zestaw (dość rudymenarnych) zaleceń, wychodząc z założenia, że nowe technologie, w szczególności ICT – to tylko jeden z czynników, powodujący różnicowanie ścieżek wzrostu w obszarze OECD w ostatniej dekadzie:

1. Wdrożenie zdrowych podstaw (*fundamentals*) polityki makroekonomicznej, w tym reform strukturalnych regulacji, oraz sprzyjających warunków dla biznesu, co w sumie powinno uruchomić potencjał innowacyjny i wzrostu;
2. Docenianie roli edukacji i rozwoju kapitału ludzkiego, w tym ustawicznego kształcenia (*life-long learning*);
3. Dostrzeganie (i krzewienie) kluczowej dla wzrostu roli badań, innowacji i przedsiębiorczości;
4. Wytyczenie polityki skutecznego stosowania ICT i ich dyfuzji;
5. Zapobieganie luce cyfrowej między krajami OECD i w nich samych oraz między nimi i rozwijającymi się.

*Autor jest doktorem habilitowanym nauk ekonomicznych, doradcą Ministra Spraw Zagranicznych (fragmenty wykładu zamieszczonego w Rocznikach Stacji Naukowej PAN w Paryżu, tom 5 z 2002 r.)

WEJŚCIE DO UNII EUROPEJSKIEJ – HANNIBAL ANTE PORTAS, WYKŁAD DR. ANDRZEJA BYRTA

W piątek 13 czerwca w Sali Senatu nt. wejścia Polski do Unii Europejskiej mówił ambasador RP w Republice Federalnej Niemiec dr Andrzej Byrt.

Spotkanie odbyło się po podpisaniu traktatów akcesyjnych i po pozytywnym zakończeniu referendum. Zamyka to okres kilkunastu lat od czasu podjęcia decyzji w sprawach pierwszych negocjacji z Unią Europejską, które zaczęły się w 1989 roku. Polska de facto podjęła negocjacje z Unią Europejską wcześniej, w roku 1987, wtedy gdy trzy państwa, ówczesna Czechosłowacja, Polska, czyli ówczesne PRL, i Węgierska Republika Ludowa uznały istnienie Europejskich Wspólnot Gospodarczych. W roku 1988 państwa te podjęły negocjacje, zakończyły na początku roku 1989 roku, krótko przed wyborami w Polsce i ten układ podpisał premier Tadeusz Mazowiecki we wrześniu, w Brukseli. Podpisał układ wynegocjowany przez poprzedni rząd. Ówczesny dyrektor jednego z departamentów ministerstwa spraw zagranicznych, Andrzej Olechowski prowadził również negocjacje w sprawie umowy stowarzyszeniowej i złożył wniosek o to, żeby Polska, łącznie z ówczesną Czechosłowacją i Węgrami, rozpoczęła negocjacje traktatu akcesyjnego, które zakończone zostały 16 grudnia 1991 roku i rozpoczął się okres zbliżania się do oficjalnego złożenia wniosków o uczestnictwo w Unii Europejskiej.

W 1994 roku został sformułowany wniosek o wejście do Unii Europejskiej. Negocjacje podjęte w 1998 roku zostały szczęśliwie zakończone. Unia Europejska jest dobrym układem, nie tylko gospodarczym, który wynika z konkluzji politycznych, jakie wszyscy rozsądni Europejczycy wysnuli z największego dramatu Europy, drugiej wojny światowej. Paradoksalnie twórcy Europy chcieli zapewnić pokój Europie i to jest ich przesłanie.

Kiedy Robert Schuman wygłaszał swoją deklarację w maju 1950 roku, stał na tle zegara w głównej sali francuskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Polska i tam miała swój udział, budynek ten bowiem został zaprojektowany przez Polaka, syna pani Walewskiej i Napoleona, Augusta Wa-

lewskiego, autora wielu znaczących konstrukcji architektonicznych ówczesnej Republiki Francuskiej, twórcy m.in. budynku Ambasady Francuskiej w Paryżu.

fol. Maciej Dąbrowski

Schuman tworząc Wspólnotę Węgla i Stali pozbawił Francuzów i Niemców dwóch przemysłów prowojennych, czyli stali i węgla. Pomysłodawcą był Jean Monet, francuski bankier, który opracował również koncepcję gospodarczego zjednoczenia Europy. W grupie jego doradców było kilku Polaków mieszkających we Francji. Wszyscy ci ojcowie Europy byli katolikami, co jest ciekawe na kanwie debat o preambułę do europejskiej konstytucji.

Procesowi przystępowania do Unii towarzyszyć zaczęły obawy. Zaczęto odchodzić od idei zapewnienia długotrwałych fundamentów pokoju w Europie. Na mapie dzisiejszych dziesięciu kandydatów do UE Polska była najbardziej widoczna pod względem obszaru i liczby ludności. Występować zaczęły też obawy przeciwko Polsce. Państwami podatnymi na takie obawy są Niemcy i Austria. Dobrobyt w Niemczech jest możliwy za cenę ogromnego zadłużenia – w każdej sekundzie dług państwowy RFN wzrasta o 600 000 euro. Zmniejszająca się liczba mieszkańców Niemiec nie udźwignie obciążeń socjalnych na rzecz emerytów, którzy stanowią będą ok. 40 procent ludności. Łuki te naprawiano przy pomocy zagranicznych inwestycji. Polska przez 14 lat otwarcia na Europę odłożyła 60 mld euro, a w Niemczech corocznie inwestuje się 300 mld euro w zagraniczne inwestycje. Wybór spośród napływających emigrantów dokonywać się będzie w interesie Niemiec; przykładem oferta pracy dla programistów komputerowych. Obawy przed imigrantami pochodzą ze środowisk robotniczych, bo odczuć one mogą konkurencję tańszej i wysoko kwalifikowanej siły roboczej.

Akapit pod nazwą strachu i Hannibala zamknął Orlen, który kupił 494 stacje w RFN.

Polska eksportuje więcej towarów do Nadrenii-Westfalii niż ogółem do Francji, Belgii i Holandii, a PKB Polski (40 mln mieszkańców) jest równy PKB jednego landu niemieckiego – Hesji (10 mln mieszkańców). Różnice te utrzymują się przez dziesiątki lat, lecz nie powinny być powodem do strachu, poczucia mniejszej wartości, powinny zachęcać do przyglądania się technikom postępowania sąsiadów. Obawy są niekiedy przesadzane, niekiedy niedoceniane – ale istnieją i zapewne w przyszłości istnieć będą.

Batalia o używanie małych dowodów osobistych już na granicy między Polską a Niemcami do 2007 roku skłania się ku pozytywnej stronie dzięki Wrocławowi, a właściwie Uniwersytetowi Wrocławskiemu, gdzie odbyło się spotkanie Trójkąta Weimarskiego, podczas którego udało się poprawić stosunki z Francją. Uścisk dłoni rektora Uniwersytetu i prezydenta Francji widoczny jest na zdjęciu w gablocie obok Rektoratu – zakończył ambasador Byrrt.

Z BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ

AKTUALNOŚCI, OGŁOSZENIA, CIEKAWOSTKI

Nowa witryna internetowa Biblioteki Uniwersyteckiej

Z przyjemnością informujemy Państwa, że od 1 lipca br. uruchomiona została nowa witryna internetowa Biblioteki Uniwersyteckiej (<http://www.bu.uni.wroc.pl>). Stanowi ona funkcjonalny, internetowy serwis informacyjny przeznaczony dla studentów i pracowników UWr. – wspierający procesy dydaktyczne i naukowo-badawcze na Uczelni. Zaprojektowana została w formie modułów tematycznych, kumulujących zarówno informacje: opisowe, skierowujące i typowo poradnikowe, jak i gwarantujących użytkownikowi dostęp online do szeregu cennych źródeł pełnotekstowych.

Przygotowane źródła informacyjne zostały uporządkowane (najczęściej alfabetycznie i dziedzinowo) oraz opisane przez personel Biblioteki.

Na witrynie utworzono również dodatkowe serwisy informacyjne o specjalnym przeznaczeniu, takie jak: „Środowiskowy informator akademicki” – skierowany głównie do pracowników i studentów BUWr., „Wirtualny przewodnik użytkownika” – przeznaczony przede wszystkim dla studentów pierwszych lat studiów, „Serwis informacyjny dla bibliotekarzy” – utworzony z myślą o społeczności bibliotekarskiej naszej Uczelni.

Na nowej stronie domowej Biblioteki zainstalowano ponadto szereg narzędzi pomocniczych, takich jak np. podręczne wyszukiwarki, które ułatwiają użytkownikowi poruszanie się w gąszczu informacji i skutecznie wspomagają procesy wyszukiwawcze na różnych poziomach: w obrębie określonego serwisu informacyjnego, całej strony, albo też – krajowej czy światowej sieci internetowej. Internetowy serwis informacyjny BUWr., który obecnie uruchomiony został w swej podstawowej wersji – będzie ulegał ciągłemu rozwojowi i uzupełnianiu.

Liczymy, że oddawany obecnie do użytku społeczności akademickiej Uniwersytetu serwis internetowy – spełni oczekiwania studentów i pracowników naszej Uczelni.

Grażyna Piotrowicz

Cenny starodruk przekazany w darze Bibliotece

13 czerwca br. zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej wzbogaciły się o egzemplarz „Kazań na niedzielę i święta całego roku” Ks. Piotra Skargi, wydanych w 1618 r.

Darczyńcą jest Polak z Ukrainy, Rościśław Wereszucki, który podczas uroczystości nadania mu obywatelstwa polskiego złożył księgę na ręce wojewody dolnośląskiego Stanisława Łopatowskiego, ze wskazaniem Biblioteki Uniwersyteckiej jako ostatecznego miejsca przechowywania tego zabytku piśmiennictwa.

Uroczyste przekazanie „Kazań...” przez wojewodę dolnośląskiego na ręce dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej – Grażyny Piotrowicz odbyło się w obecności Prorektora ds. Ogólnych UWr. prof. Jana Kołaczkiwicza oraz donatora – Rościśława Wereszucka w budynku Biblioteki przy ul. Szajnochy 10.

Starodruk stanowi wznowienie wydania krakowskiego „Kazań...” z 1609 r. – poszerzonego o siedem sakramentów. Księga przechowywana była wiele lat przez Polaków na obczyźnie, stanowiąc dla nich łącznik z krajem. Jej ogólny stan jest bardzo zły. Wstępna ekspertyza wykazuje, że obiekt jest w złej kondycji i posiada duże ubytki bloku, zawilgocenia oraz zacieki. Konieczne będzie przeprowadzenie gruntownych zabiegów konserwatorskich, których zakres i koszty zostały już oszacowane.

Liczymy, że zgodnie z deklaracją ustną złożoną przez Pana wojewodę podczas przekazywania obiektu Bibliotece – sfinansuje on wszystkie zabiegi konserwatorskie konieczne do przeprowadzenia, w celu przywrócenia starodrukowi właściwego stanu.

Grażyna Piotrowicz

PREZENTUJEMY ZBIORY BU

Zbiory Gabinetu Śląsko-Łużyckiego

Gabinet Śląsko-Łużycki jest najstarszym oddziałem Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, utworzonym w czerwcu 1946 r. Zbiory znajdują się w budynku „Na Piasku” przy ulicy św. Jadwigi 3/4 i są udostępniane w Czytelnii Zbiorów Specjalnych oraz poprzez Wypożyczalnię Międzybiblioteczną BU w kraju i poza jego granicami.

W Gabinetcie gromadzone są druki dotyczące Śląska i Łużyc zwane silesiakami i lusatikami. Zbiór silesiaków tworzą

wszelkie materiały treściowo związane z obszarem Śląska, biografie osób działających na Śląsku oraz polonika, czyli publikacje polskie wydane w okresie obcego panowania. Lusatika to materiały dotyczące Łużyc, bez względu na język i miejsce wydania, oraz wszelkie druki w językach łużyckich.

Skoncentrowana w Gabinetcie Śląsko-Łużyckim szeroka specjalistyczna baza materiałowa związana z terenami Śląska i Łużyc, służąca celom naukowym, kulturowym, społecznym i gospodarczym, tworzy księgozbiór o wyjątkowej wartości.

W zbiorach Gabinetu znajdują się druki zwarte wydawane od XVI w. do 1943 r., pochodzące ze zbiorów dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej i Biblioteki Miejskiej, z rewindykacji zbiorów przeprowadzonej na terenach całego Śląska i Łużyc i innych byłych wrocławskich bibliotek, oraz druki wydane po 1945 r., pochodzące z: darów, wymiany, egzemplarza obowiązkowego, kupna krajowego i zagranicznego (ok. 40 tys. wol. w 2002 r.).

Ważną grupę stanowią druki ciągłe (53 tys. wol.) wydawane od XVIII w. do chwili obecnej. Jest to największy w Polsce (i na świecie) zasób prasy niemieckiej wychodzącej na Śląsku. Gazety wydawane we Wrocławiu zachowały się prawie w całości, a wydawane na Górnym Śląsku i pozostałym terenie Dolnego Śląska – w granicach 50 procent.

Gabinet Śląsko-Lużycki posiada historyczny zbiór druków, dotyczących Wrocławia (ok. 9000 wol.), zwanych od pierwszej litery sygnatur igrekami (Y) lub Wratislavianami. Jest to specjalna kolekcja, na którą składają się druki: zwarte, ciągłe i ulotne, wydawane od początku XVI w. do roku 1943. Zawartość tego zbioru jest wykazana w katalogu książkowym (wyd. 1903 r.) z uzupełnieniami (wyd. 1915 r.) oraz w odrębnych dopisach kontynuowanych przez bibliotekarzy do końca istnienia niemieckiej Biblioteki Miejskiej.

Gabinet dysponuje też około 15 tys. dysertacji byłego niemieckiego uniwersytetu we Wrocławiu, wśród których znajduje się wiele rozpraw doktorskich Polaków. Od 1945 r. prowadzony jest serwis prasowy na tematy związane z Uniwersytetem Wrocławskim i wrocławskim środowiskiem kulturalnym. Gromadzi on także druki ulotne dotyczące Śląska i Łużyc (ok. 100 tys. jedn.), wymagające przed udostępnieniem uporządkowania. Szczególnie cenne druki zwarte, stare gazety i czasopisma są sukcesywnie zabezpieczane na mikrofilmach i udostępniane oraz powielane w tej formie. W 2002 r. zbiór mikroform Gabinetu Śląsko-Lużyckiego liczył ok. 22 tys. zwojów i ciągle się powiększa.

Irena Guźniczak

Zbiory Oddziału Bibliologicznego i Czytelnia Zbiorów Specjalnych

Oddział Bibliologiczny utworzono 1 września 1957 roku, jako jeden z oddziałów zbiorów specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej. Podstawę organizacji księgozbioru stanowił trzypięciotomowy *Wykaz druków z zakresu bibliologii*, opracowany przez Helenę Szejewską, opublikowany w latach 1950-1954. Głównym celem powstałego oddziału było skupienie w jednym miejscu literatury warsztatowej dla zbiorów specjalnych i księgozbioru naukowo-dydaktycznego dla Instytutu Bibliotekoznawstwa, mieszczącego się wówczas w tym samym budynku, przy ulicy św. Jadwigi 3-4 („Na Piasku”).

Oddział Bibliologiczny gromadzi wydawane od XIX wieku książki, czasopisma i druki ulotne, związane ze wszystkimi dziedzinami życia książki. Zakres tematyczny zbiorów obejmuje: bibliologię, historię książki, drukarstwo, edytorstwo, bibliografię, księgarstwo, bibliotekoznawstwo i bibliotekarstwo, czytelnictwo, bibliofilstwo oraz, w wyborze, informację naukową, prasoznawstwo i archiwistykę.

W księgozbiorze, uważanym za jeden z najbardziej kompletnych polskich zasobów z zakresu bibliotekoznawstwa (obecnie liczy blisko 35 tys. woluminów), znajduje się wiele dzieł o wartości historycznej. Zbiór, pochodzący częściowo z Miejskiej i Uniwersyteckiej Biblioteki przedwojennej Wrocławia, obejmuje opracowania i źródła z XIX i pierwszej połowy XX wieku, niezastąpione w badaniach nad dziejami książki, szczególnie na Śląsku. Na część historyczną księgozbioru składają się katalogi rękopisów, starych druków i innych zbiorów znajdujących się w bibliotekach polskich i światowych, rzadki zbiór faksymiliów zabytków rękopiśmiennych i drukowanych, katalogi nakładowe i antykwaryczne firm polskich i zagranicznych, literatura odzwierciedlająca kształtowanie się nauki o książce (w tym liczne pierwotne druki bibliologiczne) oraz fachowe piśmiennictwo bibliotekarskie, głównie niemieckojęzyczne.

W zbiorach Oddziału Bibliologicznego znajdują się m.in.: pierwsze wydania dzieł J.S. Bandtkiego: *De primis Cracoviae in arte typographica incunabilis* (1812), *Historia drukarni*

krakowskich (1815), *Historia drukarni w Królestwie Polskiem i Wielkiem Xięstwie Litewskiem* (1823-1826), prace pierwszego polskiego teoretyka książki J. Lelewela – *Bibliograficznych ksiąg dwoje* (1823-1826), najstarsza bibliografia bibliologiczna *Bibliographie paleographico-diplomatico-bibliologique generale* J.P. Namura z 1838 r., czy też najstarszy polski *Podręcznik księgarski* T. Paprockiego (1894-1896). Czasopisma reprezentuje jeden z pierwszych fachowych tytułów – *Serapeum. Zeitschrift für Bibliothekswissenschaft, Handschriftenkunde und altere Literatur* z lat 1840-1870.

We współczesnej części zbioru dominują publikacje fachowe z zakresu bibliotekarstwa oraz literatura dotycząca wytwarzania książki (zagadnienia wydawnicze i drukarskie).

Katalog systematyczny i alfabetyczny zbiorów bibliologicznych, rejestrujący zasoby Oddziału Bibliologicznego oraz księgozbiory podręczne Oddziału Rękopisów i Starych Druków, dostarcza użytkownikom kompletne informacje na temat większości literatury księgoznawczej, zgromadzonej w zbiorach specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej.

W 1959 roku przy Oddziale Bibliologicznym utworzono Czytelnię Zbiorów Specjalnych, która początkowo służyła wszystkim oddziałom na Piasku. Obecnie w czytelni udostępniany jest głównie księgozbiór podręczny lektorium oraz zbiory: Gabinetu Śląsko-Lużyckiego, Oddziału Bibliologicznego i Oddziału Zbiorów Graficznych.

Czytelnia Zbiorów Specjalnych posiada bogaty księgozbiór (ok. 8,5 tys. woluminów), stale aktualizowany, uwzględniający potrzeby czytelników, z wolnym dostępem do półek. Zbiory stoją w układzie działowym, obejmującym: bibliologię, bibliografię, czasopisma księgoznawcze (także bieżące), encyklopedie i słowniki, biografie, historię powszechną, dzieje kultury, heraldykę, Śląsk, sztukę i muzykę. Działy te odpowiadają strukturze zbiorów specjalnych i dostarczają użytkownikom podstawową literaturę warsztatową. Każdą z dziedzin reprezentują: informatory, źródła i podstawowe publikacje z danego zakresu.

Wśród wydawnictw, cieszących się szczególnym zainteresowaniem użytkowników, wymienić należy: komplet wrocławskich ksiąg adresowych z lat 1832-1943, liczne herbarze polskie i śląskie, wielotomowy *Saur Allgemeines Künstlerlexikon* – międzynarodowy leksykon artystów, wzbogacony o obszerne indeksy bio-bibliograficzne, *Deutscher Biographischer Index*, który wraz ze zbiorem ponad 4 tysięcy mikrofisz stanowi najbogatsze niemieckie źródło biograficzne, czy też – dostępne w formie elektronicznej – *Topografię Śląska* i *Scenografię miast Śląska* F.B. Wernera.

Czytelnia posiada łącznie 34 miejsca w lektorium, 5 miejsc przy czytnikach mikroform oraz 3 stanowiska komputerowe, przy których można korzystać z katalogu Biblioteki Uniwersyteckiej oraz jej baz danych, dostępnych w internecie.

Iwona Lewandowska

Biblia w „zbiorach zabezpieczonych” Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu

Utworzona w roku 1945 Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu objęła budynek i księgozbiór niemieckiej Stadtsbibliothek (Biblioteki Miejskiej). Równolegle do porządkowania zachowanych na miejscu i odzyskiwania ewakuowanych zbiorów tej biblioteki – sprowadzono ewakuowane części zasobów dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej, a także wszelkie inne dostępne, a potencjalnie wartościowe księgozbiory z całego Śląska. Biblioteka rozpoczęła też gromadzenie w normalnym trybie bieżących publikacji oraz starania o pozyskanie większej ilości dawniejszych książek polskich (w zbiorach miejscowych przeważały oczywiście – niemieckie).

W początkowych latach zbiory ponemieckie dzieliły się na trzy wyodrębnione zarówno organizacyjnie, jak i lokalowo kolekcje:

1. b. Biblioteka Miejska, przywrócona i dostępna w dawnym lokalu (zachowały się jej katalogi) jako odrębna kolekcja.
2. b. Biblioteka Uniwersytecka, zgromadzona i w znacznym stopniu uporządkowana; wybrane działy były katalogowane i wcielane do ogólnych zbiorów BUWr.

3. zbiory innego pochodzenia (zbiory zabezpieczone, później zwane koncentracją niemiecką), których porządkowaniem i selekcją zajmował się Oddział Zbiorów Zabezpieczonych.

W wyniku kolejnych reorganizacji, przemieszczeń księgozbioru i zmian w polityce gromadzenia i opracowania granice pomiędzy tymi kolekcjami uległy znacznemu zatarciu. Część z nich włączono do ogólnego zasobu, reszta pozostawała nieopracowana. Dopiero w latach 80., po powołaniu odrębnego Oddziału Opracowania Zbiorów Zabezpieczonych, skatalogowano i udostępniono na nowo zachowane zbiory Biblioteki Miejskiej z lat 1801-1945; obecnie katalogowane są głównie książki innego pochodzenia.

Omawiając „zbiory zabezpieczone” trzeba więc potraktować łącznie całość, będących w posiadaniu Biblioteki Uniwersyteckiej, książek odziedziczonych po bibliotekach przedwojennych. Są to zbiory bardzo różnorodne, zawierające literaturę i piśmiennictwo ze wszelkich dziedzin i na różnym poziomie, książki pospolite obok egzemplarzy rzadkich i cennych. W dalszym ciągu przedstawione zostanie krótkie omówienie jednego tylko niewielkiego fragmentu tej części zbiorów, fragmentu jednak dość istotnego.

Biblia, jako podstawowa księga święta, zajęła w bibliotekach krajów chrześcijańskich miejsce szczególne. Nie inaczej było w dawnych bibliotekach wrocławskich, dziedniczących zresztą liczne zbiory wcześniejszych instytucji kościelnych. Zniszczenia wojenne i rozproszenie księgozbiorów, w części tylko zgromadzonych na nowo, zdołano częściowo naprawić. Jednak w zakresie gromadzenia Biblii, podobnie jak całego piśmiennictwa religijnego, na stanie posiadania i udostępniania bibliotek w Polsce odbiła się polityka. W powojennym Wrocławiu spowodowało to nie tylko znikomą ilość zakupów wydawnictw zagranicznych, lecz i opóźnienia w opracowaniu i udostępnieniu tego, co przetrwało z dawnych bogatych zbiorów.

Przegląd hasła „Biblia” katalogu alfabetycznego BUWr. pozwala stwierdzić że, z wyjątkiem języka polskiego, ogromna większość dostępnych dla czytelników naszej biblioteki wydań tekstów biblijnych ukazała się przed 1945 r. Sytuacja Biblii polskiej jest odwrotna: niewiele mamy wydań dawniejszych. Zaś ogromna większość publikacji sprzed roku 1945 pochodzi z przedwojennych bibliotek Wrocławia i innych miejscowości śląskich.

Proweniencje znajdujących się obecnie w Bibliotece druków Biblii są następujące:

1. b. Biblioteka Miejska, która posiadała ich liczny i różnorodny zbiór. Druki do 1800 zostały wyłączone do zbiorów specjalnych; w zbiorach ogólnych znajduje się więc tylko ich nowsza część.
2. b. Biblioteka Uniwersytecka, w której istniał osobny dział Biblii; został on ewakuowany i zachował się chyba dość dobrze.
3. Koncentracja niemiecka, zwłaszcza biblioteki instytucji kościelnych, ale również prywatne.
4. Pozostała we Wrocławiu część biblioteki dawnego Wydziału Teologicznego (bardzo wiele książek z tejże oraz z działów teologicznych BU przekazano w latach 40. do utworzonej wówczas Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie).

Biblioteka Uniwersytecka gromadziła przede wszystkim wydania o charakterze naukowym. Znajdujemy krytyczne wydania zarówno tekstów oryginalnych (hebrajskich i greckich), jak i wszystkich ważnych historycznie przekładów (greckich, syryjskich, łacińskich, słowiańskich, etiopskich, koptyjskich...).

Z wysoko stojącą na ówczesnym Uniwersytecie orientalistyką należy powiązać znaczną

ilość wydań Biblii w językach wschodnich (arabski, turecki, perski, sanskryt...). Jest wiele wydań szczególnie ważnych historycznie rękopisów, często ilustrowanych podobiznami oryginału czy wręcz fototypicznych wydań całych kodeksów. Zbiór ten, datujący się w znacznej mierze jeszcze na XIX i początek XX wieku i odzwierciedlający ówczesny stan wiedzy, nie jest może adekwatny do dzisiejszego rozwoju biblistyki i nauk pokrewnych, wiele jednak pozycji, o charakterze wszak głównie źródłowym, ma trwałą wartość nie tylko historyczną.

Biblioteka Miejska również posiadała publikacje tego rodzaju, gromadziła też jednak bardzo wiele wydań, zwłaszcza niemieckojęzycznych, o charakterze bardziej „popularnym”. Wyróżnia się w niej jednak na przykład, wcale liczna kolekcja pochodzących z biblioteki ewangelickiej parafii św. Krzysztofa „egzotycznych” przekładów z pierwszej ćwierci XIX w., dokumentująca w pewnym sensie ówczesną aktywność misyjną. Składają się na nią teksty w różnych językach Indii, arabskie, malajskie, etiopskie. Cała grupa ma charakter kolekcji, wyróżniając się jednolitą oprawą. Ciekawą i rzadką pozycją jest wydany w 1804 r. przekład Ewangelii św. Jana na indiański język mohawk – pierwsza publikacja nowo utworzonego wówczas Brytyjskiego i Zagranicznego Towarzystwa Biblijnego, wydawcy również wielu powyższych przekładów na mało znane w Europie języki.

Obie biblioteki posiadały sporo wydań Biblii hebrajskiej. Są to oczywiście przede wszystkim wydania Starego Testamentu, wiele z nich z równoległym przekładem, najczęściej niemieckim. W niektórych pozycjach tekst niemiecki drukowany jest alfabetem hebrajskim. Dla Pięcioksięgu wydawcy wykorzystywali wtedy przekład Mojżesza Mendelssohna, dla innych części Biblii innych przedstawicieli żydowskiego Oświecenia, z końca XVIII – początku XIX w. Mamy zarówno typowe żydowskie wydanie Pięcioksięgu z przekładem aramejskim i tradycyjnymi średniowiecznymi komentarzami, jak i pochodzące z przełomu wieków krytyczne opracowanie z oznaczeniem różnymi kolorami partii, którym przypisuje się pochodzenie z różnych, bardziej pierwotnych tekstów. Jeszcze dalej w tym kierunku idą opracowane przez Nivarda Schloegla „rekonstrukcje” hebrajskiego tekstu Pieśni nad Pieśniami i ksiąg Samuelowych, gdzie wydawca dopasowuje tekst do swojej teorii stylistyczno-wersyfikacyjnej. Jest wreszcie kilka egzemplarzy cenionego i powszechnie uznanego wydania Biblii hebrajskiej, opracowanego przez Rudolfa Kittla (dotąd wznawianego jako Biblia Hebraica Stuttgartensis).

Znajdujemy też wydania Nowego Testamentu w przekładzie na hebrajski, drukowane w 1. poł. XIX w. w Londynie na potrzeby ówczesnej akcji misyjnej wśród Żydów (na marginesie można dodać, że angielscy misjonarze „przybyli do nawracania Żydów” działali też w Królestwie Kongresowym). Pewną osobliwością jest wydany w tym samym celu NIEMIECKI (nie jidysz!) przekład drukowany alfabetem hebrajskim, podobnie jak wspomniane wyżej przekłady Starego Testamentu.

Obok kanonicznych ksiąg biblijnych posiadamy też sporo wydań rozmaitych apokryfów, zarówno Nowego, jak i Starego Testamentu, i w przekładach głównie niemieckich, i w znanych wówczas wersjach: greckich, etiopskich, syryjskich czy słowiańskich.

Rozpoczęła się budowa nowego gmachu Biblioteki UWr.

Dość licznie reprezentowane wydania, zarówno w formie przedruków, jak i reprodukcji fototypicznych, całych poszczególnych rękopisów umieszczone zostały głównie w księgozbiorze podręcznym Działu Rękopisów. Jednym z nich jest wydanie (z 1913 r.) zaginionego, niestety, rękopisu wrocławskiej Biblioteki Miejskiej, tzw. Codex Rehderianus.

Z kolei reprodukcje dawnych i nowsze wydania bogato ilustrowane – kierowane są do Oddziału Zbiorów Graficznych. Znajduje się wśród nich kilka faksymilowanych wydań różnych wersji tzw. „Biblia pauperum” (wywodzące się ze średniowiecza przedstawienie treści Biblii w formie licznych ilustracji), a także (głównie dziewiętnastowieczne) monumentalne wydania Biblii z ilustracjami znanych grafików i malarzy. Niektóre z nich są bardzo rzadkie, jak jeden z 25 numerowanych egzemplarzy luksusowego wydania „Rembrandts Bibel” (Amsterdam 1925) – nasz egz. nosi numer 13.

Na ile da się obecnie odtworzyć historię opracowania zbiorów? W pierwszej kolejności katalogowano wydania polskie, ilustrowane oraz mające charakter naukowy, również i inne wydania w językach europejskich (poza niemieckim).

Zasadniczą masę wydań niemieckich i około połowy innych niepolkich opracowań dopiero Oddział/Sekcja Opracowania Zbiorów Zabezpieczonych w ciągu ostatnich 20 lat. Wiele druków biblijnych, w mało znanych językach, zostało skatalogowanych dopiero ostatnio. Sporo czeka jednak ciągle na opracowanie – wzmiankowane już teksty indyjskie, także chińskie (choć część z nich skatalogowano już dawniej) czy gruzińskie.

W całości głównego zbioru Biblioteki Uniwersyteckiej najliczniej wśród Biblii jest obecnie reprezentowany język polski (niemal 300 pozycji, z czego 51 przedwojennych). Po nim następuje – niemiecki (prawie wyłącznie wydania przedwojenne, łącznie 183 sygnatury). Dla innych języków zostają podane tylko liczby wydań do 1945 r. Dużą ilością wyróżniają się następujące języki: (61) i hebrajski (30), po nich następuje:

angielski (26), francuski (24), łacina (17), syryjski (11), gocki i cerkiewnosłowiański (po 10), łużycki (8). Dalej – czeski, duński i włoski (po 6), chiński i retoromański (po 4), arabski, koptyjski, hiszpański, portugalski, rosyjski i serbochorwacki (po 3), baskijski, fiński, niderlandzki, szwedzki i ukraiński (po 2), bułgarski, eskimoski, fryzyjski, ge'ez, japoński, kałmucki, malajski, maoryski, mohawk, norweski, prowansalski, rumuński, suahili, urdu, walijski. Uwzględnienie wydań powojennych powiększy listę o kilka tylko języków: białoruski, litewski i łotewski. Liczby powyższe odzwierciedlają stan w katalogu alfabetycznym z początku maja 2003 i z pewnością jeszcze wzrosną, gdyż dalsze teksty, także w innych językach, wydane głównie w 1. połowie XIX wieku, czekają jeszcze na opracowanie.

Ogromna większość Biblii została wydana w Europie. Zdarzają się jednak druki z innych części świata, jak wydana w 1852 w Urmii (w Iranie), ośrodku mówiących po syryjsku chrześcijan, ciekawa Biblia syryjska, zawierająca obok starożytnego (Peszito) również przekład na (wówczas) współczesny język nowosyryjski.

Drukowane w Chinach Biblie w języku chińskim są przykładami tradycyjnej formy książki chińskiej. Wyróżnia je bardzo cienki papier, zadrukowany jednostronnie, składany tak, że złożenie wypada na zewnątrz (ewentualnie w harmonijkę) i szyty na sztych z dużym marginesem przy grzbiecie. Podobnie jak hebrajskie, syryjskie czy arabskie, książki te zaczynają się od przeciwnego końca, niż europejskie.

Jeszcze nie wszystkie zachowane dotąd zasoby „zabezpieczone” zostały ostatecznie nie tylko opracowane, ale nawet uporządkowane; niewykluczone, że odnajdą się jeszcze dalsze interesujące i wartościowe pozycje, w tym i wydania Biblii, które jeszcze bardziej wzbogacą różnorodny i cenny zbiór Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

Jan Paweł Woronczak

PUBLIKACJE UNIWERSYTETU ROKU

WYDAWNICTWA WROCŁAWSKIEGO 2003

JĘZYKOZNAWSTWO

KORDIAN BAKUŁA, JAN MIODEK (RED.), **Kształcenie językowe w szkole, Tom 3 (13)**, 2002, AUW No 2495, s. 128, B 5, oprawa miękka, ISSN 1642-5782, cena kat. 15 zł

TEATROLOGIA

STEPHAN WOLTING, **Bretter, die Kulturkulissen markierten. Das Danziger Theater am Kohlenmarkt, die Zoppoter Waldoper und andere Theaterinstitutionen im Danziger Kulturkosmos zur Zeit der Freien Stadt und in den Jahren des Zweiten Weltkriegs**, Dramat – Teatr 7, 2003, AUW No 2518, s. 686, B 5, oprawa miękka, ISBN 83-229-2377-5, cena kat. 45 zł

HISTORIA

JAKUB TYSZKIEWICZ, **Otwarte okno w „żelaznej kurtynie”. Polityka administracji prezydenta Eisenhowera wobec Polski (październik 1956-styczeń 1961)**, 2003, Seria Historia CLXIV, AUW No 2522, s. 368, B 5, oprawa miękka, ISBN 83-229-2380-5, cena kat. 33 zł

PRAWO

LESZEK BOGUNIA (RED.), **Nowa kodyfikacja prawa karnego, Tom XIII**, 2003, AUW No 2506, s. 446, A 5, oprawa miękka, ISBN 83-229-2365-1, cena kat. 30 zł

FILOZOFIA

TOMASZ MAŁYSZEK, **Ästhetik des Schmerzes. Literarisierung des Unbewußten im Schmerz von Moses Mendelssohn bis Carl Gustav Jung**, 2003, AUW No 2491, s. 370, A 5, oprawa twarda, ISBN 83-229-2353-8, cena kat. 32 zł

NAUKI POLITYCZNE

JACEK SROKA (RED.), **Administracja i polityka. Ewolucja stosunków przemysłowych w Europie Środkowej i Wschodniej**, 2003, AUW No 2497, s. 142, B 5, oprawa miękka, ISBN 83-229-2362-7, cena kat. 18 zł

MATEMATYKA

JERZY LUKIERSKI, HELMUT RECHENBERG (ED.), **Physics and**

Mathematics at Wrocław University. Past and Present.
 Proceedings of the 17th Max Born Symposium Wrocław,
 Poland, 18-19 October 2002, 2002, AUW No 2526, s. 148, B
 5, oprawa miękka, ISBN 83-229-2371-6, cena kat. 15 zł

W NAJBLIŻSZYM CZASIE UKAŻĄ SIĘ...

MIROSLAWA CZARNECKA, ANDREAS SOLBACH, JOLANTA SZAFARZ, KNUT KIESANT (HRSG.), **Memoria Silesiae. Zum Gedenken an Marian Szyrocki (1928-1992)...**

BOŻENA JANDA-DEBEK, **Daleko czy blisko. Prace Psychologiczne...**

ALFRED KONIECZNY (RED.), **Studia Historycznoprawne. PRAWO CCLXXXV...**

MAŁGORZATA PASIEKA, GRZEGORZ KRAJEWSKI, SUSAN-

NE KLINGBORN, **Tandem językowy. Teoria i praktyka na przykładzie polsko-niemieckim...**

KRZYSZTOF RUCHNIEWICZ, **Warszawa – Berlin – Bonn. Stosunki polityczne 1949-1958... Romanica Wratislaviensia XLIX...**

Przepraszamy Pana Profesora Waleriana Sanetrę za błędnie wydrukowane nazwisko w „Przeglądzie Uniwersyteckim” Nr 6 czerwiec 2003.

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
 Siedziba: 50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 9/13
 tel.: (71) 375-29-91, 375-28-09, tel./faks: (71) 375-27-35
 e-mail: biuro@uwur.com.pl

Dział Handlowy: tel.: 341 12 41, tel./faks: 341 14 98
 e-mail: marketing@uwur.com.pl

BIURO PROGRAMÓW UNII EUROPEJSKIEJ I WSPÓŁPRACY REGIONALNEJ UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO INFORMUJE...

I. Nowe Programy badawcze Unii Europejskiej dofinansujące badania naukowe i inne działania

NOWE!! PROGRAM INTAS (2003-2006)

WWW.INTAS.BE

FINANSUJĄCY WSPÓŁPRACĘ ZE WSCHODEM
 (BADANIA PODSTAWOWE I STOSOWANE
 WE WSZYSTKICH DZIEDZINACH)

1. Informacje ogólne

INTAS to Międzynarodowe Stowarzyszenie na rzecz Propagowania Współpracy z Ludźmi Nauki reprezentującymi Nowe Niepodległe Państwa utworzone na terytorium byłego ZSRR. W skład stowarzyszenia INTAS wchodzi kraje członkowskie UE oraz inne zainteresowane państwa. Stowarzyszenie to utworzyło program INTAS, który jest finansowany z funduszy 6 Programu Ramowego, funduszy swoich członków i organizacji współfinansujących konkursu INTAS (CERN w Genewie, GSI w Darmstadt, CNES).

W programie INTAS mogą uczestniczyć:

- Kraje członkowskie INTAS
- kraje partnerskie – kraje byłego ZSRR, tzw. kraje NIS (New Independent States).

Kraje członkowskie:

15 państw UE, Bułgaria, Cypr, Czechy, Estonia, Węgry, Islandia, Izrael, Litwa, Łotwa, Malta, Norwegia, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Turcja.

Kraje partnerskie NIS:

Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Kazachstan, Kirgizja, Mołdawia, Rosja, Tadżykistan, Turkmenia, Ukraina, Uzbekistan.

2. Działania w programie INTAS

W ramach INTAS finansowane są:

- Projekty badawcze i sieci naukowe
- Granty stypendialne (dla młodych naukowców z krajów partnerskich)
- Granty innowacyjne (na rozpowszechnienie i spożytkowanie wyników projektów badawczych i sieci INTAS)

INTAS finansuje badania podstawowe i stosowane w obszarze: nauk ścisłych, przyrodniczych, ekonomicznych, społecznych i humanistycznych.

Dziedziny objęte finansowaniem to:

- Fizyka, matematyka
- Informatyka, telekomunikacja
- Chemia, nauki biologiczne
- Nauki o Ziemi, Środowisko
- Energia, nauki inżynierskie
- Aeronautyka, kosmos
- Ekonomia, nauki społeczne i humanistyczne

Szczegółowa tematyka – w Biurze Programów UE i Współpracy Regionalnej.

3. Rodzaje projektów:

- Projekty badawcze – wspólne przeprowadzenie badań naukowych (eksperymentalnych i/lub teoretycznych). Konsorcjum tworzy co najmniej 2 zespoły z różnych instytucji NIS (np. Ukraina i Rosja) i 2 zespoły z dwóch różnych krajów INTAS (np. Polska i Francja lub Litwa, itd.). Koordynator z kraju INTAS. Czas trwania projektu – 24, 30 lub 36 miesięcy.
- Sieci naukowe – tworzenie ram integracji współczesnych ośrodków naukowych poprzez promowanie synergii i regularnej wymiany informacji. Konsorcjum – co najmniej 3 partnerów z różnych instytucji NIS i 3 zespoły z trzech różnych krajów INTAS. Koordynator z kraju INTAS. Czas trwania projektu – 24, 30 lub 36 miesięcy.
- Stypendia dla młodych naukowców z krajów NIS. Cel – umożliwienie naukowcom (wiek <35 lat) z krajów NIS (doktorantom lub młodym naukowcom po doktoracie) przeprowadzenia badań naukowych w ich macierzystej jednostce (np. we Lwowie na Ukrainie) przy współudziale partnera (opiekuna naukowego) z kraju INTAS (np. z Polski). Stypendysta otrzymuje grant na 2 lata. W trakcie jego trwania stypendysta przeprowadza badania w swojej jednostce i w jednostce partnera europejskiego (dwie wizyty trwające maks. 8 miesięcy). Grant dla doktoranta wynosi: 300 € miesięcznie w czasie pobytu w macierzystym kraju (np. na Ukrainie) oraz 1200 € miesięcznie podczas wizyty w kraju INTAS (np. w Polsce). Dla naukowców po doktoracie kwoty te wynoszą odpowiednio: 400 i 1500 € miesięcznie. (Dopuszczalny wiek – 35 lat w momencie składania wniosku.)

Stypendia te dotyczą tych naukowców, którzy aktualnie są doktorantami lub pracownikami naukowymi uczelni w kraju NIS (np. na Ukrainie czy w Rosji itd.). Doktoranci lub młodzi naukowcy pochodzący z tych krajów, lecz będący doktorantami lub pracownikami uczelni w Polsce (np. Uniwersytetu Wrocławskiego) nie mogą się ubiegać o te stypendia. Nabierają jednak praw (jako tzw. rezydenci) do korzystania z niektórych stypendiów Marii Curie w ramach 6 Programu Ramowego na takich samych zasadach jak obywatele polscy (indywidualne stypendia dla doktorantów i postdoców do krajów UE i kandydujących) pod warunkiem jednak, że przebywają w Polsce co najmniej 4 lata w ciągu ostatnich 5 lat.

Wszystkich zainteresowanych programem INTAS zapraszamy do Biura Programów UE i Współpracy Regionalnej (krbm@adm.uni.wroc.pl, tel. 3752 777, gmach główny, I piętro, pokój 120) – szczegółowe informacje, pliki do ściągnięcia, wszelka pomoc...

We wrześniu planowane jest seminarium „Projekty w Programie INTAS”, które poprowadzi Krajowy Koordynator Programu INTAS z Krajowego Punktu Kontaktowego w Warszawie. Spotkanie odbędzie się na Uniwersytecie Wrocławskim.

PROGRAM KULTURA 2000 (2001-2004)

DODATKOWE ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ KULTURALNYCH

Jeden z programów Unii Europejskiej. **Program wspiera przedsięwzięcia kulturalne** – projekty współpracy kulturalnej pomiędzy podmiotami kulturalnymi z krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz innych krajów uczestniczących w Programie oraz wspólne projekty realizowane w ramach europejskich sieci współpracy kulturalnej. Dofinansowanie ze strony Komisji Europejskiej wynosi około 50%. Program adresowany jest do instytucji i organizacji sektora publicznego i pozarządowego (posiadających osobowość prawną), prowadzących działalność w dziedzinie kultury.

Mogą w nim uczestniczyć:

Stowarzyszenia, fundacje, muzea, biblioteki, teatry, filharmonie, opery i operetki, galerie, domy i centra kultury, gminy, powiaty, miasta i **Uczelnie wyższe**.

Kraje uczestniczące:

- kraje członkowskie UE
- kraje kandydujące (Polska, Bułgaria, Czechy, Estonia, Węgry, Litwa, Łotwa, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Cypr i Malta)
- kraje EFTA (Islandia, Liechtenstein i Norwegia).

Przedsięwzięcia kulturalne:

Program wspiera przedsięwzięcia kulturalne realizowane w następujących dziedzinach:

- **sztuki wizualne (priorytet w roku 2002)** – malarstwo, rzeźba, sztuka video, sztuka cyfrowa, fotografia, wzornictwo przemysłowe, architektura nowoczesna, grafika, sztuki dekoratorskie, rzemiosło
- **sztuki performatywne (priorytet w roku 2003)** – teatr, taniec, muzyka, opera, sztuki liryczne, teatr uliczny, cyrk
- **dziedzictwo kulturowe (priorytet w roku 2004)** – dziedzictwo ruchome i nieruchome, materialne i niematerialne, archiwa historyczne, biblioteki, dziedzictwo archeologiczne i podwodne, a także krajobrazy kulturowe (ruiny itd.)
- **książki, tłumaczenia, czytelnictwo** – promocja czytelnictwa,

projekty mające pogłębić umiejętności tłumaczy, tłumaczenie od 4 do 10 dzieł z zakresu beletrystyki powstałej w Europie po 1950 r. lub europejskiej humanistyki.

Dla projektów składanych na rok 2004 dziedziną priorytetową jest dziedzictwo kulturowe. Tym projektem przypisywane będzie szczególne znaczenie (na te projekty przeznaczona zostanie większa pula pieniędzy). Można również składać wnioski na przedsięwzięcia z innych dziedzin, szczególnie jeśli pomysł na projekt jest interesujący.

Ponadto każdy projekt ubiegający się o dofinansowanie musi realizować co najmniej jeden z ogólnych priorytetów:

- **rozwój społeczeństwa obywatelskiego** (projekt musi być skierowany do szerokiego grona odbiorców i umożliwiać im aktywny udział w przedsięwzięciach kulturalnych oraz tworzyć przy zachowaniu różnorodności narodowej pewien wspólny obszar kultury i dialogu)
- **nowe technologie / media na rzecz twórczości** (przygotowując projekt należy rozważyć użycie nowych technologii oraz nowych środków komunikacji i mediów do prezentacji twórczości artystycznej)
- **tradycja i innowacja; łączenie przeszłości i przyszłości** (Komisja przy ocenie projektów priorytetowo traktuje te, które prezentują nowatorskie podejście do tradycyjnej problematyki).

Przykładowe projekty kulturalne:

festiwale, przeglądy twórczości, wystawy, warsztaty, konserwacja i renowacja zabytków, promocja czytelnictwa, promocja młodych autorów, promocja tłumaczy, techniki tłumaczeniowe. W ramach prezentacji projektu można zaplanować konferencję, ale sama konferencja nie jest przedsięwzięciem kulturalnym. Projekty powinny być skierowane do dużej grupy odbiorców (priorytet – rozwój społeczeństwa obywatelskiego). Można uwzględnić nowoczesne technologie prezentacji (priorytet – nowe technologie). Projekt powinien być nowatorski (trzeci ogólny priorytet).

Na stronie internetowej Punktu Kontaktowego do spraw Kultury www.mk.gov.pl/pkk można znaleźć przykłady projektów zrealizowanych.

Rodzaje projektów:

- **projekty długoterminowe**
projekty wieloletnie – min. 2 lata, maks. 3 lata;
partnerzy – min. 5 partnerów z 5 różnych krajów uczestniczących w programie, 1 partner musi być z kraju UE
- **projekty krótkoterminowe (maks. jednoroczne)**
partnerzy – min. 3 partnerów z 3 różnych krajów uczestniczących w programie, 1 partner musi być z kraju UE
- osobną kategorię tworzą **projekty realizowane w państwach trzecich**, tzn. nie uczestniczących w programie.

Spodziewany termin składania wniosków – do października 2003 (po ogłoszeniu konkursu).

Wszystkich zainteresowanych programem KULTURA 2000 zapraszamy do Biura Programów UE i Współpracy Regionalnej (krbm@adm.uni.wroc.pl, tel. 3752 777, gmach główny, I piętro, pokój 120) – szczegółowe informacje, wszelka pomoc...

W lipcu planowane jest na Uniwersytecie Wrocławskim seminarium na temat
„Projekty w programie KULTURA 2000”

Spotkanie poprowadzi przedstawicielka Punktu Kontaktowego do Spraw Kultury w Departamencie Współpracy Międzynarodowej i Integracji Europejskiej Ministerstwa Kultury. Osoby zainteresowane uczestnictwem w tym spotkaniu proszone są o pilny kontakt z Biurem Programów UE i Współpracy Regionalnej (krbm@adm.uni.wroc.pl, tel. 3752 777).

6 Program Ramowy (2003-2006) trwa Stypendia M. Curie

W RAMACH STYPENDIÓW M. CURIE:

1. Stypendium Instytucjonalne M. Curie dla Transferu Wiedzy (Transfer of Knowledge – TOK)

W 6 Programie Ramowym planowane są trzy terminy nadsyłania wniosków na tego rodzaju stypendia:

- 22 maja 2003, 19 maja 2004 i maj 2005

Jest to oferta dla jednostek zainteresowanych:

- rozwojem swojego potencjału naukowego
- utworzeniem centrum doskonałości grupującego kadrę wokół nośnych naukowo i gospodarczo tematów.

Głównym celem programu – **wsparcie rozwoju instytucji w krajach kandydujących** i w tzw. regionach słabo rozwiniętych w UE. **Jako wskaźnik wielkości wniosku Komisja Europejska podaje 4-letni budżet projektu, który średnio może wynosić od 100 tys. do 1 miliona euro.**

Główny cel projektu to rozwój potencjału naukowego jednostki (akceptowana jest każda dziedzina niezależnie od priorytetów 6 PR) poprzez:

- przyjmowanie doświadczonych naukowców do polskich instytucji (tzn. naukowców posiadających stopień doktora lub przynajmniej 4 lata stażu naukowego po zakończeniu studiów wyższych, w tym studia doktoranckie)
- wysyłanie na stypendia, do wcześniej wskazanych we wniosku ośrodków, własnych doświadczonych pracowników (osoby te muszą być zatrudnione w danej jednostce przez co najmniej trzy lata) celem poznania przez nich np. nowych metod i technik badawczych, które następnie będą wdrażane po powrocie w jednostce macierzystej.

Pracowników naukowych do swojego centrum możemy przyjmować z całego świata na okres od 2 miesięcy do dwóch lat, przy czym osoby z tzw. krajów trzecich (poza krajami członkowskimi UE i stowarzyszonymi, np. USA, Ukraina, Japonia) mogą wykorzystać do 30% przyznanych osobomiesięcy.

W projekcie można przeznaczyć maksymalnie 50% planowanych wszystkich osobomiesięcy na wysyłanie własnych doświadczonych pracowników na okres od dwóch miesięcy do jednego roku.

W projekcie (kilkanaście stron) musimy zawrzeć informacje:

- jakie obszary naukowe chcemy rozwinąć i dlaczego
- jak będzie przebiegał transfer wiedzy pomiędzy naukowcami korzystającymi ze stypendium a polską jednostką
- jak wykorzystamy w przyszłości nowo nabyte umiejętności
- jakie są nasze obecne możliwości i planowany rozwój
- udowodnić, że jesteśmy w stanie zaabsorbować nową wiedzę, np. poprzez szkolenia własnych pracowników, patenty, projekty międzynarodowe
- jaka jest posiadana infrastruktura badawcza, struktura organizacyjna
- sposób zarządzania projektem
- planowana liczba stypendystów i wyjeżdżających własnych pracowników, sposoby rekrutacji

Nie ma konieczności konstruowania budżetu, gdyż jest on obliczany przez KE wyłącznie na podstawie planowanej przez Państwa liczby stypendystów.

Na naszej Uczelni powstał projekt na stypendium M. Curie dla transferu wiedzy. Opowiada o tym mgr Dariusz Adamski, doktorant z Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej:

„W połowie lat 90. na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii (wówczas Prawa i Administracji) UW. kształtować zaczęła się grupa naukowców zainteresowanych zagadnieniami komunikacji elektronicznej (problematyka ta obejmuje wpływ szeroko pojętej informacji, jej przetwarzania, a także transmisji na ekonomię i systemy państwa oraz prawa). Katalizatorem wzrostu zainteresowania tymi zagadnieniami były międzynarodowe kontakty z jednostkami o zbliżonym profilu badawczym, zwłaszcza z Instytutem Informatyki Prawniczej prof. Wolfganga Kiliana z Hanoweru (Niemcy). Dla zapewnienia platformy współpracy naukowcom wrocławskim w połowie 2002 roku utworzone zostało Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej (CBKE) przy Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UW. (<http://cbke.prawo.uni.wroc.pl/>). Od chwili powstania CBKE przyjęto założenie, że dla rozwoju badań nad wpływem komunikacji elektronicznej na prawo i ekonomię konieczna jest współpraca międzynarodowa. Wniosek taki wynikał z kilku powodów. Z jednej strony brak jest w Polsce placówek o zbliżonym profilu, więc wymiana wiedzy w kraju odbywać się może jedynie z pojedynczymi naukowcami z innych ośrodków akademickich. Z drugiej strony natomiast badania w tym zakresie zaawansowane są w państwach UE i USA. Również zbliżająca się akcesja Polski do Unii Europejskiej wywołała przeświadczenie o konieczności analizy zarówno prawa europejskiego, jak i poszczególnych jej państw członkowskich, zwłaszcza że sam proces komunikacji cyfrowej (telekomunikacja, media nadawcze) ma charakter transgraniczny i, bardzo często, wymiar europejski.

Po skontaktowaniu się z Biurem Programów UE i Współpracy Regionalnej zdecydowaliśmy się na stypendium Transfer Wiedzy w ramach Programu Marie Curie. Po konsultacjach w Biurze oraz po spotkaniu z koordynatorem krajowym programu sporządzono projekt. Jego celem jest zwiększenie potencjału naukowego CBKE poprzez współpracę z naukowcami z krajów Unii Europejskiej i USA, zarówno w ramach ich kilkumiesięcznych pobyków we Wrocławiu, jak i pobyków naukowców wrocławskich w ośrodkach w Leiden (Holandia), Leuven (Belgia), Hanowerze (Niemcy) i Wiedniu (Austria)”.
 2. Konferencje i Kursy Szkoleniowe M. Curie

Głównym celem tego programu jest wspieranie początkujących badaczy w zdobywaniu wiedzy od doświadczonych naukowców.

Zainteresowane instytucje mogą składać projekty na zorganizowanie:

- spójnej serii sesji szkoleniowych (konferencje, szkoły letnie, kursy laboratoryjne itp.) – minimum 4 imprezy w okresie maksymalnie 4 lat. Liczba uczestników każdego spotkania < 150 osób;
- jednej dużej międzynarodowej konferencji o światowym poziomie w danej dziedzinie badań, zorganizowanej niezależnie od otrzymania dofinansowania z Komisji Europejskiej. (Przewidywana typowa liczba uczestników > 150 osób.)

Organizatorzy konferencji i sesji szkoleniowych będą mogli z funduszy otrzymanych z KE finansować udział zgłaszających się naukowców (doktorantów i naukowców ze stażem <10 pracy naukowej, wliczając okres studiów doktoranckich).

Poniżej przedstawiamy uwagi na temat projektu na dofinansowanie dużej międzynarodowej konferencji, jaki powstał w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego. Mgr Agnieszka Dwojak (doktorantka z Instytutu Pedagogiki) – Sekretarz Konferencji:

Organizowana przez Instytut konferencja „**Europa wspólnotą narodów. Edukacja wielokulturowa przełomu XIX, XX i XXI wieku**” ma pozwolić na między-

narodową wymianę osiągnięć w zakresie teorii i praktyki na polu wielokulturowości w jej historycznym i współczesnym ujęciu, umożliwić określenie problemów badawczych, które staną się przesłanką systematyzacji wiedzy – teorii – w zakresie edukacyjnego aspektu wielokulturowości. W swoim założeniu ma być także okazją do wymiany osiągnięć teoretycznych i praktycznych w tej mierze, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń przedstawicieli różnych państw powstałych na przestrzeni dziejów.

Szczególne akcenty organizatorzy kładą na uczestnictwo młodych badaczy, do których należy uczestnictwo w dialogu kulturowym na wielokulturowej, europejskiej płaszczyźnie. Kształtowaniu ich kompetencji badawczych i realizacyjnych, w rozważanym zakresie, służyć mają krótkie szkolenia i warsztaty prowadzone – w ramach konferencji – przez uznanych specjalistów krajowych i zagranicznych. Celem konferencji jest również zgromadzenie czołowych przedstawicieli z Polski i innych państw europejskich, co pozwoli na włączenie wybitnych badaczy do prowadzenia warsztatów i wykładów, które są najlepszym źródłem wiedzy i kształtowania postaw, okazją do wzajemnego poznania, wymiany poglądów i własnych doświadczeń, zawiązania naukowych zespołów roboczych, zaplanowania wymiany uczonych w obszarach wyznaczonych przez problematykę konferencji.

6PR jest specyficznym programem finansowania działalności naukowej, dodatkowym źródłem wspomagającym budżet danego projektu. Choć różni się od znanych

w Polsce procedur uzyskiwania dofinansowania, swą formą nie powinien nikogo odstraszać (organizowane szkolenia i spotkania informacyjne, bogato opracowane i stale uzupełniane strony internetowe dają niemałą możliwość zainicjowania odpowiednich działań).

Przygotowanie samego projektu zabrało około 2 miesięcy dyskusji i spotkań, po których nastąpił żmudny okres opisywania planowanej konferencji. Trzeba było uporządkować wszystkie dane organizacyjne według ściśle określonych haseł i kryteriów – szczegółowe wymagania nie pozwalają na podanie niepełnych czy cząstkowych informacji, mogą wskazać wstępne niedociągnięcia projektu jeszcze w fazie samego planowania. Obecnie, gdy organizatorzy i pomysłodawcy konferencji oczekują na wejście projektu w etap negocjacji z Komisją Europejską, można przyznać, że owa dokładna procedura opisu projektu jest niemal doskonałym narzędziem projektowania działalności naukowej, dzięki któremu można uniknąć błędów związanych z niedostatecznym przygotowaniem bądź niedopracowaniem, którejkolwiek z kwestii działalności badawczej (merytorycznej, materialnej czy etycznej). Sama procedura przygotowania projektu pozwala na jego głębsze przeanalizowanie, pozwala dostrzec słabości pomysłu, zapobiega zbędnemu stawianiu pytań, rzuca światło na realne możliwości i ograniczenia organizatorów. Dopracowanie tych wszystkich aspektów dało sposobność pełnego przygotowania konferencji, która dzięki funduszom uzyskanym w ramach 6PR może stać się konferencją europejską na skalę międzynarodową.

W następnym numerze „Przeglądu Uniwersyteckiego” omówione zostaną szczegółowo indywidualne stypendia Marie Curie dla naukowców (dla doktorantów i naukowców z tytułem doktora).

Wszystkich zainteresowanych uczestnictwem w programach UE zapraszamy do odwiedzenia naszego Biura.

Biuro Programów UE i Współpracy Regionalnej
krbm@adm.uni.wroc.pl, tel. 3752 777,
 gmach główny, I piętro, pokój 120

Krystyna Bienias-Machowska

ODESZLI NA ZAWSZE

dr hab.
WŁADYSŁAW MARCINEK
 (22 V 1952 – 9 VI 2003)

9 czerwca 2003 roku zmarł we Wrocławiu dr hab. Władysław Marcinek. Urodzony 22 maja 1952 roku w Bukowcu Górnym koło Leszna. Absolwent Wydziału Matematyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, od roku

1982 związany z Instytutem Fizyki Teoretycznej Uniwersytetu Wrocławskiego, światowej sławy uczony samouk zmagający się z nieuleczalną chorobą, autor 60 publikacji z matematyki i z fizyki teoretycznej, członek Amerykańskiego Towarzystwa Naukowego, członek katedry „Algebra i Logika” w Universidad Nacional Autonomia de Mexico. Autor ponad 110 recenzji naukowych dla AMS. Współredaktor Encyklopedii Fizyki Teoretycznej. Współzałożyciel Towarzystwa Zwalczenia Chorób Mięśni. Autor licznych opowiadań i artykułów prasowych. Wielkiego Ducha Uczony i Przyjaciel poświęcił życie Nauce i Polsce.

**PRZEGLĄD
 UNIWERSYTECKI**

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego

Wydawca: Uniwersytet Wrocławski, pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław

Redaktor: KAZIMIERA DĄBROWSKA, e-mail: kada@adm.uni.wroc.pl

Adres Redakcji: pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław, tel. 375-22-12, fax: 344-34-21

PU w internecie: <http://www.uni.wroc.pl/STRONAPOL.HTM>

Przygotowanie do druku i druk: KORAB, tel. 371-80-00